

MİMAR SİNAN

4. En Muh. Büyük Üstad Mesajı ..... Can ARPAÇ
7. Message of The M.W. Grand Master ..... Can ARPAÇ
9. Enver Nacdet Egeran ..... Ahmet AKKAN
13. Hayrullah Örs ..... Ahmet AKKAN
17. Siyah - Beyaz ..... Faruk ERENGÜL
25. Buraya Ne Yapmaya Geldik? ..... Raşid YEMEL
29. Düşünce Köprüsü ..... İsmail İŞMEN
31. Masonluk ve Spritüalite ..... Neset SİRMAN
34. Nur ve Ziya Bilgeleri ..... M. Yılmaz SUNER
44. Bağnazlık ..... Mehmet ŞİŞMANGİL
49. Güzel ve Güzellik ..... Nejat YAMAN
53. Sıra ve Kurtulma Çaraları ..... Abdülkadir ERENGÜL
61. Masonik Sırların Sırrı ..... Hayim ALMOĞ
64. Mutluluk Kavramının Masonik
Düşünce İçindeki Yeri Ne Olabilir? ..... Savaş AKHAN
69. Dil, Belagat ve Susmak ..... Güngör ÜÇAL
75. Masonluğun Orjini Üzerine ..... Kopardal ÇERMAN
82. Masonik İnanç ..... Barbaros GÜNERGİN
86. Macaristan'da Hürmasonluk ..... Fahih ERKŞAN
91. İn Memarlam / Aziz Hatırasına ..... F.E.
93. Dayların İçinden ..... Suha UMUR
94. Localardan Haberler ..... Mimar SİNAN
103. Aramızdan Ayrılanlar ..... Mimar SİNAN

Kapak Kompozisyonu : ŐINASI BARUTÇU
YENİLİK BASIMEVİ
Tel. 243 55 72 - 245 32 48 ☆ İSTANBUL - 1994

MİMAR SİNAN

**Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
tarihî, çağdaş ve gerçekçi açıdan
araştırma ve yayın organıdır.**

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına

İmtiyaz sahibi : Cavit YENİCİOĞLU

Yazı İşlerini fiilen idare eden : Reşad UMUR

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR. PARA İLE SATILMAZ

SAYI : 92 Nuruziya Sokağı 25, 80050 - Beyoğlu Tel : 249 24 51 HAZİRAN 1994

4. En Muh. Büyük Üstad Mesajı ..... Can ARPAÇ
7. Message of The M.W. Grand Master ..... Can ARPAÇ
9. Enver Necdet Egeran ..... Ahmet AKKAN
13. Hayrullah Örs ..... Ahmet AKKAN
17. Siyah - Beyaz ..... Faruk ERENGÜL
25. Buraya Ne Yapmaya Geldik? ..... Raşid TEMEL
29. Düşünce Köprüsü ..... İsmail İŞMEN
31. Masonluk ve Spritüalite ..... Neşet SİRMAN
34. Nur ve Ziya Bilgeleri ..... M. Yılmaz SUNER
44. Bağnazlık ..... Mehmet ŞİŞMANGİL
49. Güzel ve Güzellik ..... Nejat YAMAN
53. Stres ve Kurtulma Çareleri ..... Abdülkadir ERENGÜL
61. Masonik Sırların Sırrı ..... Hayim ALMOG
64. Mutluluk Kavramının Masonik
Düşünce İçindeki Yeri Ne Olabilir? ..... Savaş AKHAN
69. Dil, Belagat ve Susmak ..... Güngör ÖCAL
75. Masonluğun Orjini Üzerine ..... Koparal ÇERMAN
82. Masonik İnanç ..... Barbaros GÜNERGİN
86. Macaristan'da Hürmasonluk ..... Falih ERKSAN
91. In Memoriam / Aziz Hatırasına ..... F.E.
93. Olayların İçinden ..... Suha UMUR
94. Localardan Haberler ..... Mimar SİNAN
103. Aramızdan Ayrılanlar ..... Mimar SİNAN

EN MUH.. BÜYÜK ÜSTAD MESAJI

Sevgili Kardeşlerim,

Çok uzak dağ köylerinde yaşayan, denizi bile görmemiş, uygarlıktan hatta elektrikten habersiz, okuması yazması olmayan yabâni bir insanlıkla; en büyük kentlerin ortasında yaşayan kültürlü bir insan, aynı dünyayı aynı zaman dilimi içersinde birbirlerini hiç görmedikleri ve tanımadıkları halde paylaşırlar.

Diğer bir deyişle bu iki kişi, bazı anatomik benzerlikleri dışında birbirlerinden tamamıyla ayrıdır. Ömürleri boyunca biraraya gelemezler. Ama buluştukları tek nokta insan oluşlarıdır.

Her ikisi de genlerinden gelen bir dürtü ile yaşantılarını sürdürebilmek için sezgilerini, duyularını, akıllarını, becerilerini, kas güçlerini ve kurnazlıklarını kullanırlar. Bütün gayeleri yaşam koşullarını kendileri için daha iyi, daha güzel bir hale getirmektir.

Her ikisi de kaçınılmaz son olan ölümü bilirler. Ölümden korkarlar ve ölüm yetişmeden dünya nimetlerinden olabildiğince yararlanmak çabasına girerler. Aslında ister dağ adamı, ister kent adamı olalım bu çaba yaşamamızı sürdürmemizi sağlayan itici bir güçtür. Bizimle birlikte dünyaya gelir ve çeşitli davranışlarımızın temelini oluşturur. Ama meydanı boş bulursa giderek bize hükmetmeye başlar. Ele geçirdiği kişiler günden güne artan bir tempo ile her yanda «ÖNCE BEN» demeye başlarlar. İnsanca yaşamak derken sadece kendilerini düşünürler. Hak derken kendi hakları ön plandadır. İnanç derken yalnız kendi inançları doğrudur. Artık onlar için dünya nimetlerini paylaşmak değil, aslan payını almak söz konusudur. Bu nedenle kaba kuvvete dayanan karma karışık, katı ve anlamsız bir yaşam biçimini uygulamaya başlarlar. Nitekim, binlerce yıldır kaba kuvveti ellerine geçirenler, tek ortak yanımızın insanlık olduğunu unutarak bizleri rençimize, dilimize, inancımıza göre kamplara bölüp, birbirimize düşürmüşlerdir. Nitekim hiç bir ayırım yapmadan bütün insanları barış içersinde, Kardeşçe yaşamaya, iyinin, güzelin, hakkın ve doğrunun yanında olmaya çağıran Tanrı buyruğuna rağmen; hepsi de Ulu Yarıdan dediğimiz tek Tanrıya inanan insanlar (Museviler, Hıristiyanlar ve Müslümanlar) bile fanatiklerce birbirlerinin düşmanı haline getirebilmektedirler. Bütün bu acı gerçeklere karşın, hepimizin tek ortak yanı olan insanlığın güzelliğini, değerini ve anlamını savunmaya çalışan düşünürlerin, eğitimcilerin devlet adamlarının, yazarların gerçek din adamlarının kısaca akılcı ve sağ duyu sahibi pek çok insanın varlığı, dünyamızın aydınlık yarınları için bir umuttur.

Masonluğa gönül veren bizler de, aklın ve masonik ilkelerin ışığında, yaklaşık üçyüz yıldan beri bütün insanların özgürlük dolu bir dünyada barış ve mutluluk içersinde sevgiyle el ele vermelerini sağlamaya çalışıyoruz.

Ne yazık ki ön yargılı, art niyetli, çıkarıcı, bağınaz ve diktatör ruhlu hem cinslerimize gerçeği göstermek çoğu kez mümkün olmuyor. İnsanlarla ilişkilerimizde «Bir ön yargıyı ortadan kaldırmak, bir atomu parçalamaktan daha güçtür.» diyen Einstein'e hak vermek zorunda kalıyoruz. Ama bizler Masonluğa gerçekten gönül vermiş kişilersek, Masonluğun ideal insan olmayı hedefleyen bitimsiz bir öğrenim süreci olduğunu biliyorsak, Ulu Yaradana olan inancımızla aramıza hiç kimseyi sokmuyorsak, vatanımıza ve ailemize bağlılığımıza gölge düşürmüyorsak, ahlaki değerleri göz ardı etmiyorsak, başkalarının hakkını en az kendi hakkımız kadar koruyorsak, almadan vermeyi, bütün insanları sevmeyi başarabiliyorsak, insânî zaaflarımız, koltuk ve para hırslarımızı yenebiliyorsak, özgürlükten yana, bağınazlığa karşıysak, ilk insandan bize miras kalan mağra adamı, dağ adamı, niteliklerinin son kırıntılarını da bir kaç çekiç darbesiyle yontup, Masonluğu yaşam biçimimiz haline getirebiliyorsak; gerçeğin bâtılı, aydınlığın karanlığı ve barışın kaba kuvveti yenmesi için üzerimize düşen insanlık, vatandaşlık ve Masonluk görevimizi, koşullar ne olursa olsun yılmadan yerine getirmeye çalışıyorsak; o zaman masonluğa yaklaşılmış Ülkemize ve insanlığa karşı görevlerimizi yapmış oluruz.

Ama hepsinden önemlisi, artık Masonik ilkeleri «yapabiliyorsak, edebiliyorsak» diye dile getirmek yerine, rozetlerimizi yakamıza takıp eskisinden daha büyük bir çabayla uygulamaya koymamızın ve Türk Masonlarının ne olup, ne olmadıklarını göstermemizin zamanı gelmiştir Kardeşlerim.

Can ARPAÇ
Büyük Üstad

MESSAGE OF THE M.W. GRAND MASTER

My dear brethren,

A primitive and illiterate man living on the far mountains, unaware of civilisation and not even having seen the sea at all, and a man living in the heart of a city, share the world within the same span of time without being aware of each other's existence.

In other words, these two persons are totally different from one another except their anatomical resemblance. They may not see one another as long as they live; but one common factor they have is their both being humans.

They both know of death, the inevitable end. They are afraid of death and they do their best to benefit from the wordly blessings. In reality, whether we are men of the mountains or men of the cities, this effort is a pushing force to continue our existence. It is born together with us and it forms the foundation of our various behaviours. If, however, it is let loose, it starts to control us. The people it overcomes slowly start, with an increasing tempo, to say "Me First". They begin to think of themselves rather than leading a humane life. When they say "Justice", they mean justice for themselves. When they say "Belief", it is their belief that counts. Their aim no longer is to share the wordly blessing, but to get the lion's share. They, therefore, start to apply a chaotic, meaningless way of living, based on brute force. Indeed, since thousands of years those who applied brute force divided us into separate camps according to our colour, language and beliefs, forgetting that our common factor is being humans and made us enemies of each other. Although God's order calls all men, without any distinction, to live in peace and brotherhood, to be always with justice, beauty and goodness; those, even those, who believe in a single Deity which we call the Great Architect of the universe (Jews, Christians and Moslems) can become each other's enemies with the help of the fanatics. In spite of all these bitter truths,

the presence of a great number of statemen, writers, true men of religion, thinkers, men of education, in short men of common sense, who defend the value and the beauty of humanity which is our common factor, are hopes for brighter tomorrows of our world.

We, who set our hearts in Masonry and under the light of wisdom and Masonic tenets, are also trying to mate all human beings join hands and live in a free world of love and happiness since threehundred years.

Unfortunately, most of the time we are not successful in making our prejudiced, opportunist, bigoted, dictatorial fellowmen to see the truth. In our relationship with the others, we have to give credit to Einstein who once said: "It is more difficult to change a prejudiced mind than separating the atom". But if we are truly devoted to Masonry; if we know that Masonry is an endless education to become an ideal man; if we do not allow anyone between ourselves and the Great Creator; if we do not deviate from our loyalty to our families and country; if we protect the rights of others as much as our own; if we succeed to "give" without "taking" and love all human beings; if we can overcome our shortcomings and ambitions for power and wealth; if we are for freedom and against bigotry if we can manage to hew last irregularities of the primitive man inside of ourselves and make Masonry our way of life; if, no matter what the conditions are, we strive for the truth to overcome bigotry, light to overcome the darkness, peace to overcome the brute force, thus performing our duties of humanity, citizenship and Masonry, then we shall get much closer to Masonry and achieve our duties towards our countries and humanity.

But, more important than all my brethren, rather than saying "if we can make, if we can do" the time has come for us to put our Masonic badges on our lapels and apply the Masonic tenets with greater effort than in the past and show what Turkish Masons are and are not.

**Can ARPAÇ
Grand Master**

ENVER NECDET EGERAN

(1907 - ...)

On Yedinci Büyük Üstadımız (1965)

Ahmet AKKAN

Nakliye şirketi sahibi Ahmet Behçet Bey ile Hasibe Hanım'ın oğlu olan Enver Necdet (EGERAN),17.Kânunusani. 1907 günü Kıbrıs'ta doğmuştur. İlk, orta, lise tahsilini Kıbrıs'ta tamamladıktan sonra Lozan Muahedesi hükümlerine göre Osmanlı-Türk hüviyeti sahibi olarak 1926 yılında Türkiye'ye hicret etmiş, Kocamustafapaşa nüfusuna kaydolmuştur. Türkiye'de Maden Yüksek Mühendisliği, bilâhare burslu olarak devlet hesabına Fransa'da jeoloji Yüksek Mühendisliği tahsil etmiş, Nancy Üniversitesinde doktora yapmıştır. Fransızca ve İngilizceye vakıftır. Evvelâ Zonguldak'ta bir Fransız firmasında kömür işletme müdürü olarak çalışmış; yedek subaylık görevini bitirdikten sonra kuruluşunda aktif rol oynadığı, Maden Tetkik Arama Enstitüsüne katılmıştır. Burada 20 sene hizmet gördükten sonra Petrol İşleri Genel Müdürlüğünde, Müdür Muavinliği yapmış, 1956 yılında emekli olmuştur.

Bundan sonra, 12 sene Mobil Şirketi Genel Müdürlüğünü yapmıştır. Bu devrede, memleketimizde ilk kez fişkıran yüksek verimli ŞELMO petrol kuyusunun açılmasında büyük emeği geçmiştir.

1968 yılından itibaren, evvelâ Ankara'da sonra İstanbul'da açtığı özel mühendislik ve müşavirlik firmasında, mesleki faaliyetini günümüze kadar aralıksız devam ettirmektedir.

Türkiye Jeoloji Kurumu, kurucu ve başkanlığı,

Türkiye Petrol Jeologları Derneği, kurucu ve başkanlığı,

Türk-Fransız Mühendisler Derneği, kurucu ve başkanlığı,

Türk-Amerikan Derneği Başkanlığı, Rotary Klubü en eski başkanı olarak sosyal faaliyetlerini yürütmüştür. İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Fakültesi kurucuları arasında yer almıştır.

Mesleği ile alâkalı kitap, makale ve birçok başarı ödülleri mevcuttur.

1933 senesinde, Sabriye Hanım ile evlenmiş, iki oğlu olmuş, 39 yaşındaki büyük oğlunu elim bir trafik kazasında kaybetme felâketine uğramıştır. Küçük oğlu Erol EGERAN kardeşimiz, FREEDOM Muh. Locası üyesidir.

MASONLUĞU:

24.Ekim.1949'da Ankara'da DOĞUŞ Muh. locasında tekris edilmiş, Mayıs 1950'de kalfa, Ekim 1950'de Üstat olmuştur.

BİLGİ Muh. Locasının kurucu üyeleri arasında yer almış, 1952'de hâtip, 1953'de ikinci Nâzır, 1954'de birinci Nâzır ve 1955'de Üs. Muh. 'lik görevlerinde bulunmuştur.

16.Aralık.1956'dan sonra, Bağımsız Türkiye Büyük Locasının kurulması, cemiyet merkezinin Ankara'ya alınması, Türkiye Büyük Locası'nın düzenli masonluk camiasına girmesi çalışmalarında aktif görevler yapmış ve çok gayret sarfetmiştir.

1958 yılında Büyük Loca, Büyük Sekreteri olmuştur.

27.Mayıs.1960 ihtilâlinden sonra, Büyük Loca Merkezinin İstanbul'a nakledilmesi üzerine, Ankara'da Büyük Üstat Kaymakamı olmuştur. Bu görevi esnasında, yaptığı yoğun çalışmalar sonunda, 1963 yılına kadar İskoçya ve New York Büyük Locaları dahil düzenli birçok Büyük Locanın tanınmasında rol oynamıştır. İskoçya Büyük Locası kendisine, Fahri Büyük İkinci Nâzırlık tevcih etmiştir. 1964 New York Dünya Fuarı nedeniyle New York'daki Büyük Loca toplantısına Türkiye Büyük Locası'nı temsilen katılmıştır.

Türkiye Büyük Locası'nın Düzenli Masonluk Camiasına resmen katılabilmesi için İskoçya Büyük Locası tarafından yapılan Konsekrasyon teklifi, Türkiye Büyük Locası Genel Kurulu'nda kabul edilince, 29.Nisan.1965'de İskoçya Büyük Locası Üstadı Lord BRUCE K., Bü. Kât. BUCHAN K. ve İzmir'de yerleşmiş olan İskoçya Büyük Locası aktif üyesi SİME K. ve İskoçya Bü. L. Fahri İkinci Nâzırı olarak, Enver Necdet EGERAN K., konsekrasyon törenini icra etmişlerdir.

2.Mayıs.1965 konvanında Enver Necret EGERAN K.: Bü.: Üs.: seçilmiştir.

Türkiye'deki Masonluk tarihinde "1965 olayları" olarak geçen hâdiseler, kendisini çok yıpratmış ve üzmüş; 14.Kasım.1965'de Büyük Üstatlık ve Masonluktan istifa etmiştir. Masonluktan istifa isteği mensubu bulunduğu muhteren BİLGİ locasınca kabul edilmemiştir. Büyük Kurul üyelerinin toptan istifası üzerine yapılan 5.Aralık.1965 konvanında Hayrullah ÖRS K.: Büyük Üstat seçilmiş ve is'adı Enver Necret EGERAN kardeş tarafından yapılmıştır.

1982'de evini ve işini İstanbul'a nakledince, SEVENLER Muh.: L.: 'na tebenni etmiştir. Şubat 1989'da GÜZEL İSTANBUL Muh.: L.: 'nın kurucu şeref üyesi olmuştur.

Çok sayıdaki masonik konuşma ve makalelerine ilâveten "GERÇEK YÜZÜYLE MASONLUK" 1972 ve 1990 senelerinde GÜZEL İSTANBUL Muh.: L.: 'sı tarafından neşredilmiştir. "Eski Büyük Üstat Dr. Enver Necdet Egeran'ın Bazı konuşmaları" isimli masonik kitapları da vardır.

E.K.S.R.'ne Ankara'da 1954 senesinde girdiği ve 1964 senesine kadar 29 dereceye yükseldiği anlaşılmaktadır.

30.Ekim.1965'de Yüksek Şûra kendisine "Masonluktan tard ve ihraç kararı" vermiştir. (53100/294 sıyılı Bü. Loc. Levhası için Bak.: Nafiz Ekemen "Arşivimiz İçinden 1965 Olayları" (1987-Sayfa:261).

(NOT: Muntazam bir Yüksek Şûranın bir masonu, masonluktan tard ve ihraç yetkisi olmadığı, ancak Ritten çıkarabileceği; masonluktan kaydının silinmesi ancak Büyük Locaya ait bir yetki olduğu, DÜZENLİ MASONLUĞUN esas kaidelerinden biridir.)

Masonluk âleminde birçok dedikodu sebebi olan bu 1965 olayları ve neticesindeki suçlama dolayısıyla, Enver Necdet EGERAN K.: için 23.Nisan.1966 Büyük Loca Konvanında, kendisinin Yüksek Haysiyet Divanı'na sevk edilip edilmemesi hususu, skrütene vazedilmiş, ve "Türkiye Büyük Locası Umumi Heyetince, eski Bü. Üst. Enver Necret Egeran Birader hakkında tayini muameleye mahal olmadığı"na karar verilmiştir. (Bak. Nafiz Ekemen 1978 "Arşivimiz İçinden 1965 Olayları-Sayfa:336).

1966 senesinde Bü.: L.: ile arasındaki Konkortadoyu feshederek muntazam bir Büyük Loca ile alâkasını kesen Yüksek Şûra, mavi localar kurmaya başlayınca muntazam Büyük Loca kardeşlerinin Y.Ş. atelyelerine devamı Bü.: Üs.: Hayrullah ÖRS K.: tarafından yasaklanmıştır. Bunun üzerine, Y.Ş.'nin bu tutumunu kabul etmemiş 10

Hâkim Büyük Umumi Müfettiş, T.Y.Ş.'ını reorganize etmişlerdir. (Bak. Fikret Çeltikçi Hür Masonluk Tarihinden Notlar Sayfa:464-467)

Türkiye Fikir ve Kültür Derneği ismi ile reorganize edilen, muntazam Yüksek Şûra ile Muntazam Büyük Loca, aralarında bir konkortadoya lüzum görmeden 1967 senesinden günümüze kadar 27 senedir, aralarındaki münasebetleri karşılıklı anlayış, hoşgörü, kardeşlik, sevgi ve saygı içinde devam ettirmektedirler.

Eski Yüksek Şûra tarafından kendisine ihraç kararı verilen, Ernver Necdet EGERAN K... için, Türkiye Fikir ve Kültür Derneği Başkanı H.B.A. Sahir Erman K...'in 2.Mayıs.1993 tarihli Yüksek Şûra toplantısında, EGENAN K...'in tekrar Rite alınması teklifi, Yüksek Şûra tarafından kabul edilince 7.Mayıs.1993 Cuma günü yapılan özel bir celsede, kendisine 4 den 33 dereceye kadar bütün dereceler verilmiş ve aktif üyeliğin akabinde eski aktif H.B. Um. Müfettiş ünvanı tevcih edilmiştir.

E.U.M.'dan EGERAN kardeşe, başarılı ve hayırlı mesaisine devam edebilmesi için huzurlu ve sağlıklı ömür vermesini niyaz ederim.

HAYRULLAH ÖRS (1901-1977)

Onsekizinci Büyük Üstadımız (1965-1973)

Ahmet AKKAN

Yakın geçmişimizde Türk Masonluğu'nun en hareketli dönemi olan 1965-1973 yılları arasında Büyük Loca'nın birinci çekicini tutan Hayrullah ÖRS Üs., 1901 yılında İstanbul'da doğdu.

İlk öğrenimini Reşit Paşa okulunda yaptıktan sonra, İstanbul Öğretmen Okulu'na girdi ve 1921 yılında buradan mezun oldu. İstanbul Feyziati Numune Mektebi'nde (1921-1925) ve Şavşat

Merkez Mektebi'nde (1925-1926) öğretmenlik yaptı. Eğitim düzeyini yükseltecek daha kaliteli öğretmenler yetiştirmek üzere Cumhuriyet döneminde açılan ilk yurt dışı öğrenim sınavına girerek kazandı. Almanya'da Köln İş Okulu Semineri, Bonn Pedagoji Akademisi ve İsveç'te "Naas August Abrahamson" kurumunda el işleri seminerlerine devam ederek yüksek öğrenimini bitirdi (1927-1931).

Türkiye'ye döndükten sonra Gazi Terbiye Enstitüsü el işleri öğretmenliğine atandı (1932). 1935-1939 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişliği yaptı. Bu görevi sırasında bir çok köy enstitüsünün kuruluşunda da katkısı oldu. Okul müzesi müdürlüğü ve Gazi Terbiye Enstitüsü'nde resim iş öğretmenliği yaptı. 1950 yılında Eski Eserler Genel Müdürlüğü'ne atandı., 1951-1954 yılları arasında Talim ve Terbiye Kurulu Üyeliği, 1954-1957 yılları arasında İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü görevlerinde bulundu. Daha sonra sırasıyla Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu öğretmenliği ve müdürlüğüne, İstanbul Eğitim Enstitüsü öğretmenliğine ve nihayet 1.Aralık.1970 tarihinde bu son görevinden yaş haddi nedeniyle emekliye ayrıldı.

Hayrullah ÖRS Ü., 12.10.1926 tarihinde SELAMET Muh. L.'sında tekris oldu. 15.10.1927'de kalfalığı, 21.4.1928'de üstatlığa terfi etti. Uyanıştan sonra Ankara'da YÜKSELİŞ Muh. L.'sında çalışmalarını sürdürdü. Görevi gereği İstanbul'a taşındığında AHENK Muh. L.'sına 25.6.1954'te tebenni etti. Uykuya geçmeden önceki döneme ait kayıtlardan Hayrullah ÖRS Üs.'ın üstlendiği görevlere ilişkin herhangi bir bilgi bulma olanağı yok.

Ancak AHENK Muh. L.'sında 1955 yılında I. Nâ. olduğunu, 1956-1957'de Üs. Muh.'lik yaptığını, bu görevi 1959-1960 döneminde tekrar sürdürdüğünü görüyoruz. Büyük Loca Daimi Heyeti'nde Büyük I. Nâ.'lık ve İstanbul Bölge L.'sında Üs. Muh.'lik yapan Hayrullah ÖRS Üs., AHNEK Muh. L.'sının delegesi olarak katıldığı 5.Aralık.1965 günkü Genel Kurul toplantısında Bü. Üs.'lığa seçildi. Bu görevini 1973 yılına kadar sürdürdü.

E.K.S.R. atölyelerine de devam eden Hayrullah ÖRS K., 15.6.1955'de 30 dereceye ve 1.5.1972'de de aktif 33 dereceye yükselmiştir. 2.4.1976'da Masonluk camiasında 40 ve 50 yılını dolduran K.'ler için düzenlenen törende "50 Yıllık Mason" beraytıyla onurlandırıldı. 6.Ekim.1977 günü ziyaret ettiği İstanbul'daki lokalimizin daimi sekreterliğinden 17:00 sularında ayrılp Nuruziya Sokağını tırmandıktan sonra, İstaklâl Caddesi'nin köşesine ulaştığında bir enfarktüs krizi sonucu ebedi maşrıka intikal etti.

Hayrullah ÖRS Üs. çok yönlü bir insandı. İyi Almanca ve Fransızca bilirdi. Almanca'yı öğrenim için gittiği Almanya'da öğrenmiş, daha sonra da kendi gayretiyle geliştirmişti. Fransızca'yı ise, öğ-

retmenlik yıllarının ilk dönemlerinde, öğrencilerine Fransızca dergilerden ilginç öyküler anlatılmak için kendi kendine öğrenmişti. Bu iki dilden Türkçe'ye çok sayıda eser kazandıran Hayrullah ÖRS Üs., Türk Kültürü'ne büyük hizmeti olan Tercüme Bürosu'nda da uzun süre görev almıştı.

Hayrullah ÖRS Üs.'in telif ve çeviri eserlerinden bazıları şunlar: Konfüçyüs (1965); Musa ve Yahudilik (1964); Anabasis (1962); Kırık Testi (1964) Gök ile Yer Arasında (1952); Allahın Güneşi Avrupa Üzerinde (1969); Bir Gecelik Misafir (1966); Felsefe Meseleleri (1970); Kudüs (1953); Hazreti Muhammed (1963); Moltke'nin Türkiye Mektupları (1969) Bilge Nathan (1966); Şölen ve Sokrates'in Savunması (1962); Tanrılar, Mezarlar, Bilginler (1964).

7.2.1935 tarihinde Leylâ Hanım ile evlenen, bir oğlu ve bir kızı dünyaya gelen Hayrullah ÖRS Üs., Mâbetlerimizdeki sayısız konuşmalarından sonuncusu 24.Mayıs.1977 günü AHENK Muh... L... 'sında "Masonik Anılarım" başlığı altında yapmıştı. Mimar Sinan dergisinin 1977 yıl ve 26 numaralı sayısında "Mimar Sinan" imzalı yazıda bu konuda şu satırları buluyoruz: "O celsede hazır bulunmuş olan bir biraderi-

mizin şu notu şimdi arşivimizdedir:

"Bu gün 25.Mayıs.1977 Çarşamba. Önceki Pek Sayın Büyük Üstat Hayrullah ÖRS Kardeş, AHENK Muhterem Locasında yaptığı konuşma sonunda, Loca Kardeşlerinin kendisine bir sevgi ve hürmet nişanesi olarak sundukları bu yaprağı, kendi Matem Celsesine kadar muhafaza edilmek üzere bana verdi. Hayrullah Kardeşin arzusu üzerine, ben, Suha UMUR, bu yaprağı çok uzun seneler saklanması temennisıyla Büyük Loca Müzesine koydum."

"26.Ekim.1977 tarihinde Pek Sayın Büyük Üstad Nafiz Eke-men'in başkanlığında icra olunan Matem Celsesinin sonunda okunan bu not, o sırada Mâbedimizi dolduran Kardeşlerce Hayrullah ÖRS'ün son dersini veriyordu.

Herkese, her gün, namütenâhi şeyler veren, engin ruhunun zenginliklerini başkalarına aktarmaktan hiç usanmayan Büyük Üstad, kendisine bir çiçek sunması kadar bile Kardeşlerine yük olmak istememişti. Biz O'nu gönlümüzde taşıyoruz."

"Müşkülleri karşısına alan, uzun düşündükten sonra, artık kimse-nin sarsamayacağı kararını veren ve tehlikenin üstüne üstüne

yürüyerek yolları dümdüz eden bir kuvvet idi. Yapacağı işin ne olduğunu iyice tesbit ettikten sonra, hiç bir engel tanımayan kuvvet...

O zamanın kısır mevzuatı, yetkilerini bile iyice tasrih etmemişti. Fakat yüklendiği işin mes'uliyetinden korkmamak onun başlıca vasfı idi. Hiç kimsenin

selâhiyet sahasına tecavüz etmez,amma kendisinin yapması icap eden bir şeyi de başkasına bırakmazdı.

O, mütemadiyen söyleyen, öğreten yaradılıştaki olduğu için, başkaları ile rahat çalışan ustalardandı." (MİMAR SİNAN Sayı 26, Sayfa 6).

SIYAH-BEYAZ

Faruk ERENGÜL

"Kutsal Kitaplar Kürsüsünün, mâbetlerimizin tam ortasında, Siyah-Beyaz damalı bir zemin üzerine oturtulmasının bir sebebi hikmeti var mı?" diye hiç derin derin düşündünüz mü? Filvâki ritüellerimizde; tabiatın birbirine zıt ikişer kavramdan oluştuğunun bir simgesi olarak kısaca özetlenir ve tekris sonlarında, Önceki Üstadı Muhterem, tablomuzun yeni kardeşlere izahı sırasında: "Siyah-Beyaz damalı yer dösemesi; evrende, gece ve gündüz, iyi ve kötü, soğuk ve sıcak gibi karşıtların egemen olduğunu gösterir, ve insan yaşamında da mutlulukla mutsuzluğun birbirini sürekli kovaladığını hatırlatır" diye bu sembolün gerek evrende, gerek kişisel yaşamımızda önemli bir yeri olduğunu vurgular.

Sayırsız çoklukta sıralanabilecek ve her biri yarı bir konu olarak işlenebilecek bu zıtlıkların, ben, en son kademesi olduğuna inandığım "Ordo ab Chao" hakkında kişisel görüş ve düşüncelerimin çok kısa bir özetini belirtmekle yetineceğim ve Masonlukta pek önemli bir yeri olan bu dövizin, çok değişik ve oldukça spekülâtif bir yorumunu yapmağa çalışacağım.

"Ordo ab Chao" ya da "kaos'dan çıkıp düzene girme"yi, Masonluğun en üst düzeyde ideallerinden biri olarak benimsiyoruz. Oysa ki, evrende maddî âlemde bu hiç bir zaman gerçekleşemez; hatta devamlı uzaklaşarak gittikçe kaosa ilerlemesi kaçınılmaz. Zira, Termodinamiğin ikinci kanununa göre: madde evreninde izole bir sistem, sistemin durumu üzerinde enformasyon ve düzen kaybetmeden evrimini sürdürür.

mez. O halde bu kaos ebediyyen ve artarak sürüp gidecektir, tâ ki; entropi artışı sonsuzlara erişip Big-Crunch ile tüm evren tekrar bir "atome primordial" veya "Kozmik yumurta" diyeceğimiz bir "Kara Delik"te (black hole veya trou noir) toplanıncaya kadar. Evrende madde âleminin bu gidişi; damalı yer döşememizin siyah karelerini oluşturur. Kaos'a giden bu yolun safhalarına, hiç değinmeyeceğim. Bu, daha ziyade partikül fiziği, astrofizik, termodinamik gibi salt bilimsel konular üzerinde yoğunlaştığından inceleme amacımızın dışına taşmaktadır.

Damalı yer döşememizin beyaz kareleri, siyahların zıttı ise neyi ifâde ediyor olabilir? Herhalde, evrende madde âleminin devamlı düzen kaybını dengeleyebilecek mertebede düzen kazanan bir başka âlem olmalıdır. Bence, bu âlem: Esprit âlemidir, "Action, Méditation (düşünce), Bilgi, Sevgi'den ibâret olan Esprit âlemi...

Bu madde dışı kavramların iletişim ve uzanım kabiliyetleri olduğuna göre, bunların bir de taşıyıcıları olması ve bu taşıyıcıların Big-Crunch'a kadar âdeta sonsuz süreli olmaları gerekir ki; düzen dengesi ebediyyen sağlanabilsin. Ben, bu taşıyıcıların, elektronlar olduğu düşünce ve inancındayım. Zira sonsuz süreli tek parçacıklar, elektronlardır. O halde, çok spekülâtif bir varsayım la elektronları, esprit'nin, ruhun, vicdanın, hayallerimizin, rüyalarımızın, tüm mânevî âlemimizin taşıyıcısı olarak iddia edebilir miyiz? Beni buna iten duygu ve sezgilerim vardır. Esprit âlemi, bilgi ve sevginin elektronlar arasında foton ışınmasından dolayı, spin interaction'ları ile devamlı düzen artırma sürecindedir. Bu kazanılan düzen, madde âleminin devamlı kaybettiği düzeni dengeleyebilecek mertebede olabilir mi? Olabilir. Zira, meselâ bir insanda 10^{23} (on üzeri yirmisekiz) sayıda elektron bulunması ve her elektronun bir saniyede 10^{23} sayıda empülsiyonla toplam 10^{51} yâni ellibir rakamlı bir sayıda spin interaction'u yaparak bilgi ve sevgi birikimini artırmakta olduğu düşünülürse bunun mümkün olabileceği, hattâ E.U.M.'nin bunu böyle programladığı inancı doğuyor.

Elektron'un esprit'nin taşıyıcısı olduğunun kabulü ile pek çok enigmatik ve metafizik sorulara da inanılabilir cevaplar arama imkânı doğmaktadır. Aklımızı kurcalayan sorulara bulabildiğimiz cevapları sırayla kısaca belirtelim:

1- Sonsuz yaşam süreli elektronlar ruhun taşıyıcısı olunca, Kutsal Kitaplarımızın ve Masonluğun en büyük inanç unsuru olan "Ruhun Ölmezliğine İnanç"da fiziksel aydınlığa kavuşmuş oluyor.

2- Elektronların, sonsuzlara uzanan yoğunluğu sebebiyle "kapalı zaman-mekân"ları içinde, zaman akışı işâret değiştirip geri bile gelebil-

diğine göre hatırlama, hayal, rüya gibi madde dışı kavramlara fiziksel izahlar bulunabilir hâle geliyor.

3- Elektronlara her türlü bilgi, sevgi ve yaşam kayıtları yapılabildiğine göre, Kutsal Kitaplarımızda bildirilen günah-sevap yazan melekler kendi içimizde bulunuyor demektir ve bu melekleri "atlatma" imkânı olmadığı bilinci bizi daima iyiye, güzele yönlendirir.

4- Ölümümüzden sonra uzaya dağılan ve bir kısmı yeni bir canlıya giremeyecek, uzayda Kozmik Benliğimizi devam ettiren sonsuz yaşam süreli "post-mortem" elektronlar, bu dünya yaşamımızdaki davranışlarımızın -inandırıldığımız- sevap ve günah kayıtlarını, Kutsal Kitaplarımızdaki "Kıyamet Günü"ne, astrofizik deyiimi ile "Big-Crunch" gününe kadar taşıyacak ve bunların her hatırlanışında bize cennet huzuru ve cehennem azâbını tekrar tekrar yaşatacaklardır. O halde, tanıdığımız kadarıyla uzayda cennet ve cehenneme tahsis edilmiş gezegenler bulunmadığı düşüncesiyle, cüretkâr bir ifâdesidir. Kutsal Kitaplarda birer sembol olarak bildirilen cennet ve ceennem muhakkak ki vardır; fakat kimbilir, belki benim bu inandığım tarzdadır, ve, yaşam boyu tüm davranışlarımızı kontrol için, hepimizin içine mutlak iradeli sembolik bir polis teşkilâtı yerleştirildiğinden, insanların iyiye, güzele ve gerçek tekâmüle yönelmeleri için daha da faydalıdır.

Elektronların bu kadar çok günah-sevap kaydını taşıyamayacağı hususunda kuşkumuz olamaz. Bir DNA molekülünde, ya da 2 mikronluk bir sperm hücresinde, attı insan yapısı bilgisayar çiplerinde ne kadar çok enformasyon saklı olduğu bilinince ve yüzyıllar, binyıllar sonrası gelişmelerinde daha ne kadar artabileceği düşünülünce, ilâhî yeteneklere sahip elektronların bu görevi kolayca yapabileceğine inanamamız için bir sebep olmalıdır. Evet, E.U.M. herşeye kâdirdir, fakat her programını illiyet (causalité) prensiplerine bağlayarak yürütmektedir. Bu düzeni de böyle kurmuş ve yürütüyor olabilir. Hattâ, inanırım ki kendine inancı da, ta yaratılışın başından beri koromozomlarımızın, genlerimizin bir köşesinde, hattâ baş köşesine yerleştirmişe benzemektedir. Zira, metafizik düşünceye erişen ilk omo-sapiens veya Kutsal Kitaplarımızın deyiimi ile Adem Baba'dan bu yana, birbirleriyle zaman ve mekân bakımından hiç bir ilgisi ve ilişkisi olmayan kabilelerde, kavimlerde, milletlerde, velhâsıl tüm insanlarda, bir ilâhî kudrete inanma duygusu, korkusu ve ihtiyacı yer almıştır.

5- Damalı yer döşemesinin beyaz kareleri üzerinde sırrı saklanmış, yine ilâhî güzellik ve hemen hemen her dinde yer alan bir alegorik bildiri var: "Nuhun Gemisi Efsanesi". Tanrı, Nuh Aleyhisselâma, yaklaşan bir tufandan korunması için bir gemi yaptırıyor; tufan, gemiyi yüzdürecek kadar azgınlaştığı zaman da yakınlarını da alarak içine sığınmasını, geminin kapaklarını bizzat kapayacağını ve onları kurtaraca-

ğını bildiriyor. Hakikaten de öyle oluyor. Ama nasıl? Kutsal Kitaplar, tüm zamanlar ve tüm insanlar için gönderildiğine göre demek ki Nuh, bizzat biziz; gemiyi, Nuh gibi bizzat kendimiz tek başımıza inşa edeceğiz ve o günden bu yana dinmeyen, hattâ gittikçe artıp duran bu tufan: Hırs, tamah, kin, garez, intikam, iftira, riya, yalan, hırsızlık, cinayet, irtikâp, şehvet ve daha benzeri her türlü bâtil düşünce ve davranışlar tûfanı, etrafımızı sarıp azgınlaştığı zaman bu geminin içine sığınacağız; Tanrı bu geminin kapaklarını kapayacak ve kurtulacağız.

Pek âlâ, bu gemiyi nerede inşa edeceğiz? Bence en münasip ve yegâne yer olan Vicdan'ımızın içinde, hem de elektronlarımız içinde mahfuz bulunan kendi vicdanımızın baş köşesinde... Mutluyum ki, E.U.M. beni böyle irşad ile inandırmış. Ama, kimi "yarı aydın"lar o tarihlerde böyle bir geminin fiilen inşasının teknik imkânsızlığı ve yer yüzü hayvanlarının her cinsinden bir çiftinin, dünyanın her bir köşesinden bir hafta içinde gemiye gelip kendi kendilerine girmeleri, bunların kırk gün birbirlerini yemeden barınma ve beslenme imkânının olmadığı düşünce ve hesapları ile Kutsal Kitaplara inançlarını kaybederler, dinden, imandan olurlar. Kimi gafiller ise, hatta kimi zaman bilimsel heyetler hâlinde Ağrı Dağının tepelerinde bu geminin enkazını aramağa koyulurlar. Bilmezlermi ki dünya atmosferindeki su buharı, tümüyle ve bir anda, bir noktada yağmura dönüşse bile, denizlerin su seviyesi ancak birkaç santimetre yükselir. "Nuhun Gemisi, Ağrı Dağının irtifai beşbin metreyi geçen tepelerine yüzerek değilde uçarak mı geldi, kondu?" diye düşünemezler.

Halbuki biz, E.U.M.'nın irşâdına uyarak, gemiyi vicdanımızın içinde inşaaya çaba gösterirsek, hem O geminin içine Masonluğun ideali olan "İnsanlık Mâbedi"ni de yerleştirmiş oluruz; hem de, daima dinlememiz gereken vicdanımızın sesi bize hep güzel şeyler söyler. İşte, bu vicdânın taşıyıcısı da Elektron mucizesidir.

6- Bir insanda bulunan yaklaşık 10^{28} sayıda elektronun, ölüm hâlinde uzaya dağılmasıyla, kabaca bir hesap, bize on kilometre kalınlığında bir atmosfer tabakası uzantısının her santimetre küpünde binlerce elektron bulunduğunu gösterecektir. Bunlardan bir kısmının asıl kimliğimiz olan "kozmetik ben"liğimizi idâme için uzayda ebediyen kalacağını söyledik. Bir kısmı da genetik hattâ solunum vs. yollarla yeni vücutlara girip, yeni bir "yaşam gücü" (force vitale) ile, evrende tekâmül programının devamını teminen, bu dünyadaki "Bilgi ve Sevgi" artırma vetîresini sürdüreceklerdir. Biraz lâtife tarzında: Neron'a benzeyen bir zâlim, Copin'e benzeyen bir müzisyen, bilmem kime benzeyen bir kimse için, dünya yaşamlarında bu benzerlerinin elektronlarından çokça solumuş olabileceklerini söyleyebilir miyiz? Ve hattâ, ba'su ba'delmevt (réicarnation) inanışlarının izahına bu yoldan ulaşılabilir mi?

7- Genellikle damalı yer döşemesinin siyah karelerine "egoizm" (bencillik), beyaz karelerine "altruizm" (elcilik ve özgecilik) yerleştirilir. Bence egoizmde çoğu beyaz karelerde yeri vardır, hattâ daha da öncelikli ve ağırlıklı olarak. Çünkü, aslında Egoizm, tekâmülün kaynağıdır. Zira, E.U.M. daha yaradılışın başlangıcında, ilk canlı hücrelerinin kromozomlarının DNA'sına "Nev'in beka"sı (Auto-Conservation) bilincini yerleştirmiş. O günden bu yana "değişim ve başkalaşım" (transformasyon ve mütasyon) ile yaşayagelen her tür canlı, bu prensibe ayak uydurmağa çaba göstermiştir. Misâl olarak "insan"ı alalım: Daha doğar doğmaz yaşayabilmek için anasının sütünü arar, büyüdükçe her şeyde kardeşlerinden, yakınlarından, herkesten daha çok pay alma eğilimindedir. Okurken sınıfın en iyisi olmak, en çok sevilmek, hayata atılınca en iyi mevkileri kapmak, en kazançlı yolu bulmak, mutlu ve müreffeh yaşamak, zürriyetini devam ettirmek, hattâ kendine gerçekleştiremediği bir çok becerileri ve imkânları çocuklarına kazandırmak, onları herkesin çocuklarından daha üstün görmek gibi bencil davranışlar âdetâ yaşamının gayesi, sebebi hikmetidir. Bütün bunlar, tekâmülün itici güçleridir ve egoizm sayesinde tahakkuk eder. Biz, böyle bir insana, "iyi insan" diyoruz ve ancak böyle bir insanın "altruist" olması değer taşır. Zira, başkalarına yardım elini uzatabilir duruma gelmiştir. Din adamlarının cemaata yönelik dualarında; "Allah sizleri başkalarına yardım eden kullardan kılsın" temennisi bunun ifâdesidir. Kendisi muhtaç durumda altruist bir kimsenin kime ne hayrı dokunur? Ama, her türlü imkânları olduğu halde hiç kimseye ve cemiyete hiç bir hayrı olmayan, hasis ve salt egoist kimseler de yok değildir. Bence bunlar konumuzun dışında, arızî ve marazî hallerdir; zira, ölümün yüzümüze sertçe çarparak verdiği ibret dersinden hiç bir manâ çıkaramayan gafillerin tutumudur.

Yine spiritüel bir kavram olan "Nev'in Bekası" temel içgüdüsünün taşıyıcısıda, hücrelerimize yayılmış elektronlardır ve ebediyyen taşıma görevini üstlenmişlerdir; faaliyet alanları da beyaz kareler üzerinde olmak gerekir.

8- Evrende madde âlemi için azamî hızın 300.000 km/saniye olmasına mukabil hayal gücü, rüya hâtıra gibi ruhsal olayların sonsuz hızlara ulaşabileceği iddiası, elektronların kapalı zaman-mekânındaki foton ışınmaları ile açıklanabilir hale gelmektedir. Evrende, ışık hızının üstünde hızlar bulunması zâten kaçınılmazdır. Birbirinden milyarlarca ışık yılı uzakta bulunan milyarlarca galaksinin yine milyarlarca yıldız ve gezegeni arasında, evrenin düzenini rastlantı olaylarla kaosa gitmekten koruyan E.U.M.'nin, Kutsal Kitaplarımızın deyimi ile "her an, her yerde hâzır ve nâzır olması", hızın sonsuzlara uzanabilmesi ile mümkündür. İnsanoglunda da bu ilâhî sıfattan emâreler olması, Tanrı'nın bir lûtfudur ve insan bunu, spiritüel özellikleri arasında neka-

dar çok kullanırsa, bilgi ve sevgi birikiminin artmasında o kadar çok katkısı olacaktır. Bu arada yapacağım şöyle kısa bir açıklama birçok metafizik sorulara ışık tutabilecek mâhiyettedir. Einstein'in:

$$M_v = \frac{M_0}{\sqrt{1 - v^2 / c^2}}$$

rölâtif kitle denkleminde kitlenin sıfır hızındaki

M_0 kitlesi, v hızı, c ışık hızını aştığı andan itibaren M_v olacak kitlesi, sanal (imajiner) değerler alır. Evet, kitleli madde hızı, bu yüzden ışık hızını aşamaz. Zâten spiritüel kavramların da pozitif kitleleri olduğu söylenemez. Fakat, matematikte kullanım sahası olan ve " γ " ($\sqrt{1 - v^2/c^2}$) başlığı altında ifade edilen bu imajiner değerlerin boyutları, acaba ruh, vicdan, inanç, sevgi, nefret, hatırlama, hayal, rüya gibi spiritüel kavramların kesafetlerindeki farklılıkların bir miyarı, ya da göstergesi olabilir mi? Bugün insanın beyin aşamasında ve bilim düzeyinde buna cevap bulmak imkânsız. Ancak, gelişmiş ülkelerde devlet eliyle kurulan parapsikoloji lâboratuvarları ve araştırma-geliştirme merkezleri var. Programlarında bu konulara yer verilip verilmediğini bilmiyoruz. Çok ileri yüzyılların, belki de binyılların en kudretli gücü bence bu spiritüel yetenekler; telepati, telekinezi gibi "ESP" yetenekleri olacağından, benzeri araştırma ve geliştirmelerin ülkemizde de bir an önce tatbiki geçirilmesi temenniye şâyandır. Nasıl büyük besteci Paul Hindemith, Cumhuriyetin ilk yıllarında Ankara'ya getirilip, Devlet Konservatuvarı ona kurduruldu ve bugün müzik seviyemiz belirli bir sevindirici aşamaya geldiyse, bu günün en değerli parapsikoloji otoritelerinden biri de, gerekli fedakârlıklar esirgenmeden ülkemize getirilip böyle bir merkezin kurulmasının temelleri atılabilir. Zamanla inkişafı kendiliğinden süregidecektir. İstikbalde ayakta kalabilmenin, varlığını sürdürebilmenin ilk şartlarından biri, bu güce sahip olmak olacaktır.

Bu yetenekler elektronların neresinde saklı olabilir? Çok spekülâtif ve hipotetik olan şu düşüncüyü ortaya atabilir miyiz? Elektronun, bağlı bulunduğu nötronun 1/1837 mertebesinde bir kitlesi, bir de kitlesiz dalga özelliği vardır. Tıpkı, ışığın hem parçacık, hem de dalga özelliği olduğu gibi. O halde spiritüel yanımız, elektronların bu dalga özelliğine dayanıyor olabilir. O zaman parçacık özelliğine elektronun "dış yüzü"; dalga özelliğine ise, elektronun "iç yüzü" nazarı ile bakıp, bütün bu spiritüel olay ve kavramların "Elektronun İç Yüzü"nde saklı olduğunu söyleyebilir miyiz?

Görülüyor ki, esprit'nin muhtevasından olan "méditation" yetenekleri, insanın düşünce ve hayallerine sınır koymuyor. Yeter ki, ritüelleri nizin dediği gibi: "günlük hayatın gâilelerinden arada bir kurtulup, düşüncelerimizi bu konulara yöneltelim" ve düşünme yeteneği bahşedilmiş ayrıcalıklı mahlûk olan insan sıfatımıza lâyık hale gelelim.

9- Kutsal Kitaplarımızdaki "Evrenin bilgi ve sevgiden yaratıldığı" bildirisi, bence bu şekilde metafizik bir kavramdan fizikî bir izaha yönelmiş oluyor. Zira Big-Crunch ile bir "atome primordial"da toplanacak evren, sadece bilgi ve sevgi yüklü elektronlardan oluşacağına göre E.U.M. bu yaşadığımız evrende kazanılan bilgi, sevgi ve tecrübeden, kimbilir daha önceleri kaç defa yarattığı gibi, "yeni bir Big-Bang ile, her türlü doğa kanunları ve manevî âlemleri daha mütekâmil yeni bir evren yaratacak ve yeni bir zaman başlatacaktır" inancındayız. Tıpkı, evrende, yıldızlar, galaksiler, insanlar ve ilâhîri her varlığın kendine özgü tekâmülünü sürdürmesi için doğup, yaşayıp, ölmesi ve yenilerinin aynı evreleri geçirmesi gibi, evrenlerin de tekâmüllerini sürdürmesi için doğup, yaşayıp ölmesi sürecine tâbi olması neden düşünülmesin?

10- Kimbilir belki bir gün gelecek, yeryüzü insanı, genlerinin kazanaacağı yukarıda bahsini ettiğimiz "ESP" (extra sensory perception - aşırı duygusal algı) yetenekleri sayesinde, uygar varlıklar barındıran sayısız başka gezegenlerle telepatik yollardan, hem de hız sınırına ve lisan bağımlılığına tâbi olmadan iletişim kurabilecek ve böylece evrensel uygarlık ailesine dünyamız da katılabilecektir. Buna erişebilme arzusu da, insanın yaratılış programında genlerin içine konmuş benzerdir, Dileyelim ki, E.U.M. dünyamızın alın yazısına, astrofizik bir olayla, ya da insanların birbirleriyle çıkar çekişmeleri, harpleri sırasında canlı yaşamın sona ermesinden önce buna kavuşma ihtisânını, evrenin evrim programında öngörmüş olsun. Masonluğun riüelîk tâlim ve tedrisi son aşamalarında bu dilek: "Bizler, tedricî tekâmülün evlâdı, kâinatın vatandaşıyız" vecizesi ile dile getirilmiştir. Bunun sırrı ise, damalı yer döşememizin beyaz kareleri içine donatılacak "bilgi ve sevgi" arasında saklıdır.

11- Çok yerinde olarak şöyle bir sual akla gelebilir: Yeryüzünde bugüne kadar yaşamış olan ve hâlen yaşamakta bulunan çok sayıda milyarlarca insandan ancak çok cüz'î bir kısmı gerçek insan vasıfları ile, insanlığın tekâmülünde ve medeniyetin ilerlemesinde bir misyon ile gönderilerek söz sahibi olmuşlardır. O halde o büyük çoğunluğun dünyaya gelmesinin sebebi hikmeti ve faydası nedir? Bir benzetme yapalım: Bir dişi kurbağa, suya onbinlerce iribaş (tadpole) bırakır. Bunlardan ancak bir kaç kurbağa olarak kurbağa neslinin devamını sağlar. İnsanlar da tıpkı böyledir. Gerçek insan neslini sürdürmek üzere bir misyonla dünyaya gelmiş olanların dışında büyük çoğunluk, bütün canlılarda olduğu gibi, canlı yaşamın evrimi süresince anatomik ve fizyolojik yapısının bilgi ve tecrübe birikimini insiyakî olarak artırmak suretiyle, uzuvların "kontrol ve geri tepme" mekanizmalarını geliştirerek, daha mütekâmil hâle gelmesinde katkıda bulunuyor. Nasıl mı? Baş aktörlerin yanında, ancak figüran rolünü üstlenen bu çoğunluk

yaratıkların, o canlının "instinctive" olarak tekâmülünü sağlayan elektron spin etkileşmesi (interaction) toplamının bu sâyede gerekli yoğunluğu muhafaza etmesi için gerekli olabilir. Ve bu sorunun cevabını aramada çıkış yollarından biri olarak düşünülebilir.

Konumuzun, beyaz kareleri hakkında düşüncelerimin bir kısmının, daha da kısa açıklanmasına imkân bulamadığım özeti bu kadar. Daha fazla muhteva ve tafsilâtı ile ilgilenen kardeşlerim, Mimar Sinan Der-gilerimizin "17, 31, 38, 39, 45, 46, 56, 65, 75 76 sayılarında neşredilen bu konudaki yazılarımı okuyabilirler. Bu konuda düşünce ufkunuzu uyarıp genişletme arzusu uyandırabilmişsem çok sevineceğim. Düşünceleriniz ve inançlarınız benimkilerden farklı, hattâ tam tersi olabilir; böyle olması da daha makbul ve bence daha hürmete şâyan olacaktır. Zira, her zaman söylediğim gibi, düşüncelerin aynı olduğu yerde "Kelâm bitmiş ve tekâmül durmuş demektir. Halbuki bu konuların çözüme ve tekâmüle ebediyyen muhtaç olduğu aşikardır.

Düşüncelerimi şöyle toparlayıp, bağlamak istiyorum: Damalı yer döşememizde Siyah Kare'lerin bahsini ettiğim tablosunun, bizi karamsarlığa itecek bir yanı yoktur. Termodinamik yönden kaos'a varmamız için, evrende hâlen -270 C° olan sıcaklığın, mutlak sıfıra, yani -273 C° ye düşmesi gerekmektedir. Yapılan hesaplara göre, bunun için, geçirdiğimiz 15 milyar yıla ilâveten daha 65 milyar yıl geçmesi lâzımdır ve zaten bu süreci, etkin bir rahatsızlık duyarak yaşamıyoruz. Halbuki, açıklamağa çalıştığım beyaz tablo, her an yaşantımıza yön veren spiri-tüel olaylardan oluşmaktadır ve Masonluğun en büyük ideali olan "Bilgi ve Sevgi Birikimi" bu tablonun baş unsuru ve ana kaynaklarıdır. Bu takdirde, elimizden ve yeteneklerimizden geldiğince, bu tablonun beyaz karelerinin kimisi bilginin, becerinin her çeşidi ile, kimilerinin de insanlık sevgisi, vatan sevgisi, aile sevgi, çevre sevgisi, güzel sanatlar sevgisi gibi sevgilerle bezeyip süslemenin; bu dünyaya geliş misyonumuz ve mason oluşumuzun sebebi hikmeti olduğu bilinci ile yaşam biçimimizi yönlendirmek yolunu tutmalıyız. İnanırım ki, E.U.M. bu yolu tutanlara daima yardım edecek ve yolunu aydınlatacaktır. Ve yine inanıyorum ki, E.U.M. kimi kullarına bu yetenekleri daha fazla ihsan ederek belirli bir misyonla bu dünyaya göndermiştir. Peygamberler, Vef'ler, Azizler, Filozoflar, Mucitler, Bilim adamları, Büyük Sanatkârlar yeryüzü insanının evrensel uygarlık içinde yüzünü ağartacak tekâmülünü sağlayan ve beyaz kareleri dolduran ve de tüm insanları doldurmağa yönelten kimselerdir. Ancak bu sayede madde âleminin düzen kaybı, esprit âleminin kazanacağı düzenle dengelenebilir ve Ordo ab Chao gerçekleşebilir.

E.U.M. bizlere, beyaz karelerde yaşama ve süslenmesinde katkıda bulunma çabamızda yardımcı olsun.

8 Şubat 1994

BURAYA NE YAPMAYA GELDİK?

Raşid TEMEL

Yapmaya çalıştığımız bir işde gerçekten başarı kazanmak istiyorsak evvelâ bu işin gayesinin bilinmesi lâzımdır. Sonra da bu gayenin iyice kavranması ve gerçekleşmesi için durmadan çalışmaya devam edilmelidir. Masonik yaşamımız, başkalarının bizim için yaptıklarından çok kendimiz için yaptıklarımızla sürecektir. Masonluğun ana gayesi, olgun bir insan olmaya çalışmak, benliğimizi yüceltmek ve hakikatleri aramaktır. Yani bireyin karakterini düzeltmek, kuvvetlendirmek ve bireyler vasıtasıyla toplumun kalitesini, bilhassa manevî ve ahlâkî kıymetlerini yükseltmektedir.

Bunlar, ritüelde de yazılıdır. Çıraklara ilk derslerinde söylen-

mektedir. Bir çırak kardeş mesleğimizde ilerlerken, tefsirlere açık olsa bile, ana gayeyi hiçbir zaman kafasından silmemelidir. Belkide gayenin artık kolay anlaşılan birşey olduğu düşünülür-günden olacak, daha ileri derslerde pek üstüne gidilmemektedir.

Masonik konular ve beklenenler, şahıslara göre değişik yorumlara açık olmaya elverişlidir. Bunları, genel olarak üç kısma ayırabiliriz. Birincisi, Masonların üyeleri için karşılık bekleyen bir kardeşlik sistemi olduğuna kıymet verenler; ikincisi ise, Masonluğun ahlâk ve erdem üzerinde duran bir sistem olduğunu kabul edenler,; ve üçüncüsü de Masonluğun kendini yetiştirmeyi, kendini disipline sokmayı, kendini kontrol

etmeyi öğreten bir topluluk olduğunu düşünenlerdir. Aslında bunların arasında bağlar da vardır. Bunları gerçekleştirmek için yararlandığımız bir çok sembol ve alegoriyi, her Masonun kendi anlayışına göre yorumlamaya hakkı vardır.

En yüksek yararı elde etmek için Masonik yükümlülüklerimizi nasıl uygulamalı ve takip etmeliyiz? Evvelâ, bu yükümlülükler, derslerle ve ritüellerde açıklanan felsefe ve hükümlerdeki bilgileri hazmetmek lâzımdır. İkincisi bu bilgilerden çıkacak anlayışla, günlük yaşamımıza akıl ve hikmeti uygulamalıyız. Üçüncü şart ise, bu bilgi ve anlayışları harekete geçirecek inisiyatifi geliştirmektir. Bir insan yanlışlarını kabul edecek kadar büyük, onlardan yararlanacak kadar akıllı ve onları düzelterek kadar kuvvetli olmalıdır. Bir yerde işler ne kadar ters giderse gitsin, onu bilen birisi daima vardır.

"Allah bize zekâ vermiştir. Öğreniyor muyuz?"

Bize varlık vermiştir. Yardım ediyor muyuz?"

Bize merak vermiştir. Arıyor muyuz?"

Beceri vermiştir. Ne inşa ediyoruz."

Erdemler vermiştir. Nasıl yaşıyoruz? (1)

Elimizde bulunan ve hemen hemen ezberlediğimiz derslerin ve ritüellerin bizlere devamlı söy-

lenmesinin, tekrarlama gibi bir yararı bulunmasına rağmen, bazı mesajlarda, konuşma ve yazılarda gördüğümüz gibi tekrar tekrar söylenmelerinin fazla bir kıymeti yoktur. Şarlatanlar da ekseriya iyi hatip ve yazar olurlar. Bu konuşmalar ve yazılar sahibinin gururunu okşayacak kadar mükemmel anlatılırsa, dinleyenlerin yeni bir şeyler duymak ve öğrenmek zevklerini tatmin etmez. Sadece bildiğimiz şeylerin tekrarı olur. Çünkü bu gibi sözlerin içinde konuşanın veya yazarın kendi özel görüşleri ve yeni bilgiler yoktur. İçinde kendi fikri olmayan bir konuşmacı, ne kadar güzel konuşursa konuşsun konuyu başkalarına anlatmakta başarılı sayılamaz. Öyleyse bu konularda kendi görüşlerimizin, fikirlerimizin, bilgilerimizin, araştırmalarımızın yer alması daha etkili olacaktır.

Ritüelik çalışmalarımızı mükemmelleştirmek için saatlerce prova yapabiliriz. Seremonilerin muntazam olması açısından bunun çok yararı da vardır. Ama burada aldığımız dersleri günlük yaşamımıza sokamaz isek, bütün bu çabalar neye yarayacaktır? Eğer Masonlukta birşeyler öğrendikse, artık ortaya çıkıp kazandığımız bu bilgileri kullanma zamanı gelmiştir. Durduğumuz, olduğumuz yerden daha ilerilere bakar isek yeni dostlar bulur, elimize taze fırsatlar geçirir, beklemediğimiz olayları yaşayabiliriz.

Masonlar, miraslarından huzur duyarlar. Her Mason da Mason-

luğun tarihinden birşeyler öğrenmelidir. Ama bütün olayları ve tarihleri, el yazmaları, önemli kişilerin yaşamları gibi şeyler kafamızı karıştırırsa, bunun bir nevi kendimizi tatmin etmekten başka bir yararı olmaz.

Hele Masonluğun menşeyini araştırmak ise, lüzumsuz bir uğraştan başka birşey değildir. Birçok Mason araştırmacılar buna teşebbüs etmişler, ancak bulduklarının doğruluğu hakkında daima birbirlerine ters düşmüşlerdir. Önemli olan kardeşliğimizin felsefesini benimsemek ve bunu öğrenmek ve anlamaktır. Bilgi, anlama yeteneğini aydınlattığı kadar yararlıdır. Tarih geçmişe aittir; gelecek ise, onu yapacaklara aittir. Geçmiş bize tecrübe ve hatıralar verir. İçinde bulunduğumuz zaman, mücadele etme ve fırsatlar verir. Gelecek ise, ilham ve ümit verir. Doğru yolu bulacak akıl ve hikmetle beraber cesaret, kuvvet ve metaneti ortaya koymalıyız. İşte, ancak o zaman günümüzün hükümleri ve plânları uygulanabilir. Konfüçyüz diyor ki: "Seçkin kişi nefsinin aklıyla idare eder ve gerçek cesareti, ödevlerini sarsılmadan yerine getirmekte bulur. Bayağı adam ise, nefsiyle aklını yönetir ve gerçek cesareti saygısızlıkta bulur".

Masonluk, toplumun ilerlemesine katkıda bulunmak açısından genelde ve özellikle üyeleri açısından nasıl daha etkili bir kuvvet olabilir? Bir Masonu kendi kardeşliği hakkında bilgi sahibi olmaya nasıl yönlendirebiliriz?

Misterlerin sırlarını çözebilemeleri için aranan akıl ve hikmet ve anlayışın yolunu bulmak ne gibi bir teşvike ihtiyaç gösterir? Bu arada başarının sayısından ziyade kalitesinin üzerinde daha fazla durulması önemlidir.

Masonluk bir bakıma herhangi bir eğitim müessesesinden farklı değildir. İlk ağızda lüzumlu görülmeleri ve ilerleme için aranan şartları önemsemesek, yani işleri kolaylaştırırsak, hoşumuza giden şeylere daha fazla zaman ayırırsak, devam artabilir ama eğitim kalitesi düşer.

Daha yüksek sorumluluk yüklenebileceklerini en iyi şekilde kanıtlayanları yüksek görevlere, şerefli mevkilere seçmeli, oturtmalıyız ki daha yüksek sorumluluklar yüklenebilsinler. Açık olsun kapalı olsun, ne denirse densin bir insanın felsefesi daima günlük işlerine yansır. Hareketleri de onun ahlâki, maddi ve manevi seviyesini gösterir. Her yapılan hareket, bir düşünceden sonra meydana gelir. Onun için insanın toplum içindeki yeri düşüncelerinin kalitesi ile tayin edilir.

Anlayışlı olmak ve hareketlerimizle herkese örnek olmamız çok önemlidir. Masonlukta santimantaliteye yer yoktur. Unutmayalım ki Masonluğa girecekler veya Masonluğu merak edenler ve konuda kararlarını, gördükleri ve tanıdıkları Masonları bu açılardan, bilhassa ahlâk açısından izleyerek vereceklerdir.

Eğer gayemize uygun bir ilerlemeyi gerçekten istiyorsak, o zaman işin göstermelik taraflarını, yani sırmalı takılar, mücevherler, diplomalar, şatafatlı sosyal toplantılar ve gösterişli şeylere olan tutkularımızı ikinci plâna bırakıp bir Mason olarak kendimizi tanımamıza, tavır ve hareketlerimize daha fazla önem vermeliyiz.

Masonluktan bir karşılık bekleyenler için de mesleğimizin pratik yönlerinden yararlanmak (menfaat demiyorum); böylece kendilerine yarar sağlayacak imkânlar da vardır. Örneğin ritüellerin uygulanmasında, loca içinde, Kardeş sofralarında yapılan konuşmalarda hitabet kabiliyetlerini arttırabilirler. İzah şekline bakmadan kapısından giren herkese Masonluğun vereceği birşey muhakkak olacaktır.

Masonluğun kolay anlaşılır bir tanımı, Sembolizmi bir öğreti sistemi olarak kullanan ve İlahî erdemlerle meşgul olan bir bilim, olduğudur. Bu tanım, anlatmaya çalışdıklarımızla ters düşmez. Çünkü hakikatin İlahî nuru ihtiraslar bastırılmadan fark edilemez. Eğer temel dersimiz olan kendimizi idareyi öğrenmiş isek, Masonlukta gelişmemize hiçbir engel kalmamış, demektir.

Bir kimse semboller, alegoriler içine gömülmüşse, ilk işinin ba-

taklığı kurutmak olduğunu bilmelidir. Günün yükü altında ve bitmeyen dertler arasında Masonluğun gayesini düşünmekten ve görmekten uzaklaşmış olabiliriz. Çok eskiye dayanan mesleğimizin bugün bile kıymetinden birşey kaybetmediğini gösteren bilgilerle uğraşmaktan ziyade, gayemizin kendimizi geliştirmek olduğunu unutmayalım. (En büyük ihtiyacımız sevgidir. En büyük sorumluluğumuz hizmet etmektir. En büyük fırsatımız, dürüst olmaktır. En büyük meydan okumamız büyümektir. En büyük zevkimiz vermektir. En büyük akıl ve hikmetimiz affettirmektir. En büyük imtiyazımız dua etmektir). (2)

Masonluğun bütün yapısı, sembolik locada toplanmıştır. İyi insanlar mesleğimizin ideallerini burada öğrenirler. Maşonluğun özlemine burada giderirler. Bir Mason olmanın ne olduğunu da burada kardeşlerinden öğrenirler.

(Hedef kendimizi düzeltmektir. Meyvesi de ahlâki ilerlemedir. Kendi içimizin sahibi olmalıyız. Kendimizi öğreninceye kadar başkalarına etkimiz iyi sonuç vermez). (3)

(İyi adam, daha iyi adam. Başka birşey aramıyoruz. Başka birşey de vermiyoruz. Bu kadarı kâfidir.) (4)

(1) (2) S.R. Journal

(3) (4) A bridge to light.

DÜŞÜNCE KÖPRÜSÜ

İsmail İŞMEN

Zaman Nehrinin üzerinden bir "Düşünce Köprüsü" geçiyor. Bu köprü, Sonsuzluk uçurumunu aşarak Cahilliğin karanlık diyarını Bilimin aydınlık ülkesine bağlıyor. İki büyük sütunu ile bu asma köprü, geçmiş, bugünü ve geleceği dengelemektedir.

İnsanoğlu günlük yaşantısını sürdürebilmek için devamlı bir çaba içinde çirpınmakta, mücadele etmektedir.

Bu çaba, pek çok hallerde, nefsinin korumasını bilerek veya bilmeyerek karşı tarafın kuvvetten düşmesine veya yok edilmesine kadar kişiyi götürmektedir.

İnsanlığın yürüyüşünde biolojik var olma bir tabiat olayı ve sosyopsikolojik davranış bir yaşantı biçimi olarak kabul edilmedikçe doğru ile yanlışın sınırlarını tespit etmek hiç de kolay değildir. İyi veya kötü mefhumların tarifi, toplumun istiyerek ya da zorla kabul ettiği kuralara bağlanmıştır.

Bu kısıtlayıcı, zorlayıcı ve çoğu kez aksi yönlerde hareket eden etkilerin karşısında, insan denilen varlığın durumu ve değeri nedir?

İnsan, hayatı kaos haline getirebilecek ve sayısı gün geçtikçe artan bu tesirlerin üstüne çıkarak kendi yargı değerlerini nasıl bulabilir?

Karanlık içinde olan insanı, Düşünce Köprüsüne iletecek olan bazı ışıklı nirengiler, bazı aydınlık yollar vardır. Ancak aklının ve vicdanının değerlendirilmesiyle ki isabetli yönü bulmak ve uygun kapıları açmak mümkün olur.

Düşünce Köprüsünden ne herkes geçebilir ne de bunu aşmaya her kişi davetlidir.

Büyük tehlikelere maruz kaldıktan, çeşitli engelleri aştıktan ve karanlığın ötesine varılınca yüksek köprünün girişine gelinmiştir. Dayanıklılık, sebat ve feragat yolculuklarından sonra karanlığın mayası içinde uyuşmuş gözleri iki sütun arasında sonsuzluğa uzanan ışığı görünce bu yüce yapının ulu mimarı önünde ne kadar ufak bir zerre olduğunu görür, duyar ve anlar.

Felsefi yolculuğun geri dönüşü yoktur. Cehaletin kıyısından köprünün ortasına gelen yolcu, aklın rehberliği ile ilerlemektedir, yapının her unsuruna bir değer vermesini öğrenmektedir. İki sütuna bağlı zincir eğrisi, parçacıkları birbirine kenetlenmiş birlik zincirinden başka bir şey midir? Zaman Nehri üzerindeki birlik zincirinden sarkan bağlar, hayat yolunu taşımaktadır.

Düşünce Köprüsü, yapısının bütünüyle de en küçük unsuriyle de sonsuzluk uçurumu üstünde bir denge anıtı olarak yükselip uzanmakta ve Evrenin Ulu Mimarının varlığının bir tarifini vermektedir.

Ulu Mimarın geometrisinin varlığında, akli hikmetin gösterdiği yolda, kudretin ifadesinde güzelliğin tamamladığı Düşünce Köprüsünden yolcu, zamana meydan okuyarak karşıya geçmiştir.

Oysa ki, yolcunun yolu bitmez; bilimin aydınlık ülkesinde felsefenin yeni yapıları kendisini beklemektedir.

Köprü inşa edebildiği kadar şiir yazmasını bilen bir Üstadın, D.B. Steinman'ın, sözleri böyle bir anlayışın en veciz ifadesidir:

"Rüzgârların dalgaları okşadığı yerde köprümü akarsuların üzerine kuruyorum. Gökkuşağı yolunda taşıyorum bu ağır yükü... İnsanlar mutluluğa erişsinler diye..."

* * *

Çabayı başarıya, insanı hayata, sevgiyi mutluluğa, yeryüzünü gökyüzüne bağlasın diye Düşünce Köprülerini ancak İnsanlar kurar.

Not: 29 Nisan 1965 te Türkiye Bü. Lo. nın Konsekasyonu nedeniyle İstanbula gelmiş olan İskoçya Bü. Üs.: Lord Bruce K., Bü.: Sek. Alexander Buchan K., Lo.: Temsilcisi Robert Sime K., 30 Nisan 1965 günü, Freedom M.: Lo.: da bir yükseliş törenine de katıldılar.

Adı geçen tören nedeniyle yukardaki makalenin yazarının hazırlamış olduğu "The Bridge of Thought" (Düşünce Köprüsü) yazısını Lord Bruce almış ve seyahat izlenimleri meyanında bu yazıyı İskoçya Büyük Locasının 1966 Yılıının 110. sayfasında yayımlanmıştır.

İşbu makale aslı İngilizce olan tezin Türkçe metnidir.

MASONLUK VE SPRİTÜALİTE

Neşet SİRMAN

Bu çalışmamda ifade edeceğim, tamamiyle kendi fikirlerim olup, masonluğu iç bir şekilde istihdaf etmeyecektir. Zaten buna da yetkim olmadığı şuurundayım.

Masonluğun, kendine has bir doktrini olmadığından, bir doktrin olan "spritüalizm" dememiş ve "spritüalite" terimini kullanmış bulunuyorum.

Spritüaliteyi, "manevilik" - "manevi tarafı kuvvetli" olarak anlamak ve "maddilik" karşıtı olarak kabul etmek icap eder.

Spritüalite, esprilik midir? Esprit'yi ruh anlamında alırsak, ruhaniyet midir? Herhalde burada esprit'yi nükte anlamına almıyo-

ruz. Ruh mefhumu üzerinde duralım: Ruh nedir? Masonlukta ruh nedir? Ruhun ölmezliği nedir? Bu konular üzerinde fikir yürütmek gerekir mi? Gerekmez mi?

Spritüalistler masonlar ve diğerleri?... Yani ne? Materialist masonlar mı? Böyle ayırım yapılabilir mi? Yapılmış mıdır? Masonik intizam bu tefrikte mi aranmalıdır? Spritüaliteyi benimsemiş masonlar, kendilerinde hangi eğilimleri görürler?

RUH: Ruh, bence manevi bir ateştir. Bulunduğu yere, can, hareket veren bir enerjidir. Bu can, behemehal hayatta kalmakla ölçülmez. Ruhsuz hayat düşünülebildiği gibi biyolojik hayatsız ruh

da düşünülebilir mi? Ruhun ölmezliği bu açıdan kabule şayan mıdır? Masonluğun da kendi ateşi vardır. Ruhu vardır. Bu ruh hic bir zaman ölmez. Masonluğun ideali o ruhun varlığını kabullenip, içeriğini anlamaya çalışmaktır. Bu konuyu başka alanlara çekerek, dinsel manada cevaplamak da mümkündür. Bu hususu her kardeşin kendi anlayışına bırakmak isterim.

Şahsen ben, masonluk anlayışında materyalist olmaktan siyade, maneviyatçı dediğim, spirüalite sahibi bir masonum. Masonik intizamı bu açıdan görmek isterim.

Spirüalite sahibi masonların eğilimlerine gelince, bunları üç grupta toplayabiliriz:

1. Bilhassa ilmi üstün tutarak, arayışların temelinde ilimden uzaklaşmamak,
2. Masonluğun ruhunu anlayabilmek için, içlerinde mevcut ruhun serbestçe gelişebilmesine yol vermek. Zihnini ve ruhunu her çeşit tesirden uzak tutmak,
3. İçtenlikle, vasıl oldukları, inandıkları manevi ve maddi kıymetlerin tecellisine imkân vermek, yayılmalarına çalışmak.

Araştırmacı, ya da arayan kişi olan bizler, muntazam mason olarak inanç sahibiyiz. İlk dereceden itibaren bunu söylüyoruz. Bu imanımızı, Evrenin Ulu Mimarı'nda buluyoruz. Bu bir sembol müdür? Yoksa daha muayyen bir manası var mıdır? Olmalı mıdır? Spirü-

alist masonların bir kısmı Allah'ı, yalnızca bir sembol olarak görmek istemezler. O'nu, iradesini izhar etmiş ve eden, yoktan var eden prensip olarak görürler.

Şahsen ben, bu günkü masonluğu, 17. asrın katı din ideolojisinden doğmuş, 19. asrın din karşıtı pozitivist ve materialist felsefi arasında kalmış, 20. asırda yapılan bir sentez olarak görmek isterim. Masonluğu, 19. asrın fikir mahsülü pozitivist ve materialist masonluk olarak görmek istemiyorum. Zaten ben, masonluğu, bir felsefi görüş, bir doktrin olarak kabul etmiyor; kendine göre bir anlayış mahsülü, davranış manzumesi olarak tanıyorum. Fakat bu davranışa tesir eden felsefi akımların da varlığını inkâr edemeyiz.

Yukarıdaki mülâhazalardan sonra, gelmekte olan 21. yüzyılda bizler ne manâ ifade etmek istiyoruz. Para hırsı, gösteriş, tahrik ve art niyet ile dolu harici âlemde, dış dünyada, nasıl bir tutum içinde olmalıyız? Bu kötülüklerle nasıl mücadele etmeliyiz?

Muntazam masonluk, kendine has bir klütür seviyesini ifade eder. Bu klütürü oluşturan öğeleri şöyle sıralayabiliriz: Bilgi, İman, ahlâk, yasalar, örf ve âdetler... İşte, muntazam masonların dayandıkları temel direkler... Bir locaya kaydolmakla, ara sıra gelip gitmekle, bu iş anlaşılmaz. Devam ve araştırma ile masonluğun ruhu anlaşılabilir. Bu

ruhun anlaşılması, kendimizi tedrici tekâmüle yöneltmekle kabildir. Yüce Varlık'la aramızdaki mesafe tek hamle ile katedilemez. Ancak tedricen ona yaklaşabiliriz. Kardeşlik ideali, olgunlaşmamız sonucu anlaşılır ve yerleşir...

Bizler tezatlar içinde denge kurmağa çalışmaktayız. Bu dengeyi kurabilesek dahi, bu bize kâfi gelmez. Kurulan dengenin üstünde uyum olmalıdır. Mâbetteki sembollerle ifade etmek gerekirse, zemindeki siyah beyazla gösterilen tezadın içinde oluşturduğumuz dengenin üstünde yemin kürsüsü, kutsal kitaplar, gönje ve pergelin mevcudiyeti ile tesis edilen uyum ve ahenk gibi.

İşte, bu denge ve uyum sayesinde sulh ve sükûn sağlanabilir. Hürriyet ve Tolerans işleyebilir. Bizim hürriyet anlayışımız ile, haricilerin hürriyet anlayışı arasında fark vardır. Hariciler, düşünmedikleri, inanmadıkları hususları dahi hürriyet perdesi altında

ifade edebilirler. Oysa, bizler, doğru bulduğumuz, istemek zarruretinde olduğumuz hususları samimiyetle, korkusuz ve serbestçe ifade etmekle hürriyetimiz kullanmış oluruz. Bu hürriyetin kullanılması da acaba bir görev icabı mıdır?

Masonik hürriyetin koruyucusu olmakla beraber, kullanılmasında da toleransa yaygın yer vermek gerekir. Toleransın, masonlukta geniş yeri ve özel bir manâsı vardır. Tolerans, hoş görme, hoş gitme, mazur görme, complaisance manasına alınmalıdır.

Spritüelite sahibi masonlar, yuvarıda zikredilen umdeler içerisinde, zekânın ışığı altında tefekküre dalar, kurdukları iç mâbetlerinde, evvelâ kendilerine, daha sonra eyleme geçerek bütün insanlara ve insanlığa karşı görevlerini hür iradeleri ile, adalet, kararlılık ve cesaretle yerine getirirler.

NUR VE ZİYA BİLGELERİ

M. Yılmaz SUNER

Eski 15.° ritüelimizdeki "...Nur ve Ziya bilgeleri..." Süleyman Bilimi denilen bir okulda birleşmişlerdi, bu okulun kaynağı Esseniyenlere varır ki, belki de Ms...luk oradan gelmektedir..." sözcükleri, beni bu çalışmaya sevketmiştir. 1986 yılında bu konudaki dar çerçeveli bir araştırmamı KK..imle paylaşmış idim. Bu defa araştırmalarımı biraz daha derinleştirilmiş olarak yine sizlerle paylaşmak istiyorum. Araştırmalarımın kapsamının daha da genişletilmesini sağlayacak katkılarınızı sabırsızlıkla bekliyeceğim.

Bu araştırmamda, eseniyenler'den, onlara çok benzerlik gösteren Qumran ve Therapeutlara da ulaşabilme imkânı buldum. Herne kadar eski yazarların bu kavimler hakkında verdikleri bilgiler kısa ve yetersiz ise de Mackey, Pike, Gould, Colin Dyer ve Ward KK..imizin titiz ve uzun incelemelerinden, Britannica Ansiklopedisi ile yeri geldiğinde zikredeceğim bilge kişiler, bu hususlarda yol göstermişlerdir.

Doğu ve Batı inançlarını meczeden, Philo doktrinlerinde sözü edilen 'Pers ve Phytagor düşünceleri', Esseniyen, Qumran ve Therapeutların inançlarını taşır. Philo ve Josephus'a göre, genellikle, bu mistik toplumlardaki yaşam, örf ve âdetler, bilhassa gündoğümündeki duaları, Zend-Avesta'nın inananlara tavsiyelerini hatırlatır.

Ward K.imizin, "Who was Hiram Abiff?-Hiram Abif Kimdi-" adlı eserinin XII. bölümü ağırlıklı olarak Esseniyenlere ayrılmıştır. Bu K.imize göre, hernekadar, Jonathan Maccabee zamanında (M.Ö. 161-144) ilk kayıtlara rastlanıyorsa da, Philo, Pliny ve Josephus gibi otoriteler Esseyenlerin menşelerinin çok daha eskilere dayandığında hemfikirdirler.

Eusebius, Josephus'un kaybolmuş bir kitabından bahisle, M.S. 402 yılında ölen Epithanius'a atıfla bize bazı önemli detaylar ulaştırmıştır.

Esseniyenlerle aynı yüzyıllarda yaşamış olduğu ifade edilen Qumranlar da Esseniyenler gibi Filistin'de Ölü Deniz; I. yüzyılda yaşayan Therapotlar ise, Mısır'da İskenderiye civarında yerleşmişlerdi. Esseniyenlerin başlıca şehirleri, Ölü Deniz yakınındaki Engaddi ve Hebron idi. Engaddi, Kudüs'ün 30 mil güney-doğusunda; Hebron ise, 20 mil güneyinde idi.

Ölü Deniz çevresinde yapılan arkeolojik araştırmalar neticesinde bulunan yazıtlardan (Qumran Mağaraları), Qumranlar hakkında edinilen bilgilerle, Josephus, Philo ve Pliny'nin Esseniyenler hakkında tetkikleri sonunda bu kavimler arasındaki büyük benzerlik ortaya çıkmıştır. Qumranlar da kendilerini diğer Musevi toplumlarından izole etmişlerdi; bu cemiyette de kaideler katı bir disiplin içinde uygulanırdı; başkanları, üyelerin hayatlarından sorumlu idi; mezhebe yeni girenlere birçok kısıtlamalar getirilmişti ve genel yemeğe kabul edilmezlerdi; herşeyleri herkesin idi ve ritüelik arınma esastı.

Esseniyen ve Qumran uygulamaları arasındaki bazı farklılıklara rağmen, otoritelerin çoğunluğu, Qumranları Esseniyen olarak sınıflandırmışlardır.

Therapotlar, Esseniyen ve Qumranlara oranla bir hayli uzakta yaşamalarına rağmen, düşünce ve inanışlarında, bu kavimlerle büyük bir benzerlik vardı.

Bu tarikatlar, metafizik spekülâsyonlardan ziyade basit meditasyonları ve ahlâk prensiplerini esas almışlardı.

Mısır'daki İbranîler, İskenderiye Okulu'nun etkisiyle doktrinlerini Grek örf ve âdetleriyle meczetmişlerdi. Böylece, Philo'nun belirttiği gibi, bir taraftan Phytagorien ve Orphic, diğer taraftan İbranî düşünceleri arasındaki yakınlaşma ve karışmalar, Therapot doktrinlerini doğurmuştur. Diğer taraftan, Filistin'deki Museviler, Greklerle pek temasları olmadığı halde Şark doktrinlerini, Perslerle olan münasebatlarından dolayı kaynağından edinme imkânı bulmuşlardı.

Hız. İsa'nın, Ferisî ve Saddusîlerin hatâ ve kusurlarından sık sık bahsetmesine karşın Esseniyenlerden hiç bahsetmemesi, onların doktrinini ile kendisinininki arasında büyük bir benzerlik görmesi, hayli ilgi çekicidir.

Hız. Yahya da, Ferisî ve Saddusîleri kınamış; onları, "Tanrının gazabına uğramış"lıkla nitelendirmiştir. Esseniyen doktrinlerini öğretmeye çalışması, onun Esseniyen doktrinlerinin etkisinde kaldığını ve hattâ üst düzey bir Esseniyen olduğu fikrini kuvvetlendirmektedir.

Esseniyenlerin âdet ve törenleri sembolik idi. Philo'ya göre, dört dereceleri vardı. Üyeleri iki sınıfa ayrılırlardı:

Therapoticiler ve Preticiler. Therapoticiler, istigrake düşkün ve tıb ilminde yetişmiş olanlar; Practiciler ise, aktif uygulamacı ve işadamları idiler.

Esseniyenler, Musa kanunlarının uygulamasında çok katı idiler. Bzulmaktan korunmak maksadı ile kendilerini diğer Musevî toplumlarından izole edip ayrı bir toplum oluşturmuşlardı. Ekseriyetini bekârların meydana getirdiği bu kardeşlik cemiyetinin üyeleri, bölgelerinde bir yerden diğer bir yere seyahat ettiklerinde yanlarında yiyecek ve para taşımazlardı; çünkü, gittikleri yerlerdeki kardeşleri onların hayati gereksinimlerini karşılardı.

Cemiyetin idâmesi, diğer Musevî toplumlarından yapılacak kabullerle mümkündü. Cemiyete kabuledilmezden önce aday, sırası ile bir ve iki yıl, yâni asgarî üç yıl sürecek bir ÇIRAKLIK (Acemilik) devresi geçirmek mecburiyetinde idi. Aday, çıraklığa başlamak için, kendisine ait herşeyi Genel Hazineye verir, böylece fiilî olarak maddiyattan arınırdı. Bir yıl süren çıraklığın birinci devresi sonunda adaya tarikat kurallarının yazılı bir sureti ile, kötülüklerini gömmesi için bir KÜREK, âyinlerden önceki günlük temizlik işinde kullanması için bir ÖNLÜK ve sâfiyeti sembolize eden bir BEYAZ GIYSİ verilirdi. Bütün bu devre boyunca, adaya, gireceği topluluğun din uğruna dünyevî hazları feda eden kimselerden oluştuğu, kurallarının da bunu sağlayacak şekilde düzenlendiği anlatılıp ondan bunlara dikkat etmesi istenirdi. Bu devrede aday, cemiyetin dışında addedilir ve genel yemeğe dâvet edilmezdi. Birinci yılın sonunda, bir sınavdan geçen aday, onaylandığı takdirde, iki yıl süreyle, çıraklığın ikinci derecesine yükselir ve YAKLAŞAN adını alırdı. Bu devrede onun, dinî âyinler için gerekli temizliklere katılmasına müsaade edilirdi. Bunun hâricinde kendisine başka görev verilmez, genel yemeğe yine dâvet edilmezdi. Ancak, bu devrenin sonundaki sınavda başarılı olabilen aday, yâni Yaklaşan, DOST ünvanı ile gerçek üyeliğe kabul edilir, genel yemekteki yerini alabilirdi. Bütün bu derecelerin üstünde, en üst derece olan MÜRİTLİK derecesi

mevcuttu. Bu dereceyi kazanabilmek için, üyeler, Tanrı, Hakikat ve insan sevgisi ile faziletli ve erdem sahibi olmayı, hayatlarına yön veren birer ana unsur olarak kabul eder; bütün insanlara karşı âdil, merhametli ve hayırsever olacıklarına, daima Hakikati arayacaklarına, buldukları Hakikatleri muhafaza ve idâme ettireceklerine, toplumun bütün sırlarını gizli tutacaklarına, doğruluktan ayrılmayacaklarına dair yeminle bağlanırlardı. Aralarına kadın üye kabul etmeyen Esseniyenler büyük bir titizlikle çıraklığa kabul ettikleri gençlere, çıraklıklarının ikinci devresi sonunda, sınavlarında başarılı oldukları takdirde, atalarından tevarüs ettikleri bilgi ve sırları aynen muhafaza ve idâme ettireceklerine, onları hiçbir şekil ve şartta değiştirmeyeceklerine dair yemin ettirirlerdi.

Gündoğumundan önce mukaddes olmayan hiçbirşey hakkında konuşmazlar, sadece atalarından intikal eden bazı duaları okurlardı. Favkalâde sâdik ve dürüst olup BARIŞ ELÇİLERİ idiler. Verdikleri söz yeminden daha sağlamdı. Yemin etmekten çekinirlerdi; onu, yalan yere yemin etmekten daha kötü addederlerdi. Yemek ve yaşamları çok basit idi. Azaba, acıya, işkenceye metanetle göğüs gerer, ölümden korkmazlardı. Tıp ilminde ileri ve yetenekli idiler.

Adâletli kendi mahkemelerinde temin ederlerdi.

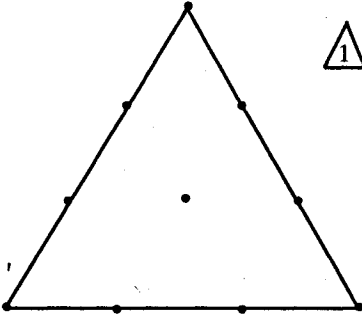
Josephus ve Eusebius, Esseniyenleri, eski bir tarikat ve hıristiyanlığı benimsemiş ilk Museviler olarak kabul ederler.

Therapotlar da, Esseniyenler gibi, sofu bir İbranî kavmi idi. Philo'ya göre, bu kavim de Musa kanunlarını çok katı bir disiplin anlayışı içinde uygulardı. Gerek erkekleri gerekse kadınları zamanlarını çalışmak ve dua etmekle geçirirlerdi. Bazıları günde bir öğün yemek yedikleri halde diğer bazıları haftada bir öğün yerdi. Şarap içmez et yemezlerdi. Haftanın altı günü, birbirlerinden ayrı, dağınık olarak yaşamlarını sürdüren Therapotlar, yedinci gün bir mâbedde buluşurlar; doktrinleri eniyi bilen kabiliyetli bir üyenin vaazını dinler, tuzlu ekmek ile açlıklarını, su ile susuzluklarını giderirlerdi.

Yedi ve katları onlar için kutsalı. En kutsal sayıları ise, 50 idi. Her elinci günün arifesinde, bütün gece devam eden eğlenceler tertibeder, vaazlar dinler, yemek yeyip şarkılar söyler ve ibâbet ederlerdi.

Esseniyenlerin anti-entellektüel olmalarına karşın Therapotlar akılcı idiler. İskenderiyeliler, yüksek tabakayı; Filistinliler ise, aşağı tabakayı oluşturdular. Herikî kavim de beden ve ruh görüşündeki ikileme ve yazılı olanların altında gizli doktrinlerin mevcudiyetine inanırlardı.

Dört rakkamı anlamını taşıyan ve şeklen, kenarlarını 9 noktanın meydana getirdiği eşkenar üçgenin ortasında bir nokta ile oluşan ve TET-RAKTİS adını alan bu 10 noktanın husule getirdiği şekil, Esseniyenler arasında kutsal bir semboldü.

Bunun Pisagoryen bir sembol olması, onların Pisagor Okulu ile olan ilgilerini ortaya koymaktadır. Fakat, başlıca akideleri konfiçyüz ve Zoroaster'inkilere çok benzer. Belki de, İran'daki tutsaklıkları esnasında bu akideleri öğrenmişlerdi. Bu onların dua ederken Güneş'e yönelmelerini izah eder.

Davranışlarında olgunluk ve ciddiyeti elden bırakmazlardı. Kendilerini idare etmek üzere tâyin ettikleri yöneticilere itaat ederler; zamanlarının tümünü çalışmak, meditasyon ve dua etmekle geçirirlerdi. Moral görev, insanlık ve adalet için yapılan her çağrıya büyük bir titizlik ve hassasiyetle karşılık verirlerdi. Tanrının birliğine inanırlardı. İnsan ruhunun, kötü bir alinyası neticesi, nur ve saflık âleminden insan bedenine düştüğü ve orada kaldığı müddetçe tutsak hayatı geçirdiği inancını taşırlardı. Dolayısıyla, beden değil fakat sadece ruhun ölümsüzlüğüne inanırlardı. Musa Kanunları icabı icra edilen ibadet şekillerinin gösterişli olmalarına ve şaşaalı törenlere itibar etmezler; Kutsal Kanunların, yazıldığı şekilde değil fakat batını manâda ele alınması ve incelenmesi gerektiğini savunurlardı. Meditasyonla ruhu bedenden arındırmağa, onu Tanrı'ya yaklaştırmağa, aslında rücu ettirmeğe çalışırlardı.

Eusebius, Therapotların hıristiyon olduklarını ve yazılarının bugünkü hıristiyanlarca kutsal kabul edildiğini iddia eder. Esseniyen cemiyeti, Pike K.:e göre, Seçkin Filozoflar Cemiyeti idi ve Plato düşünceleri bu toplumda çok itibar görürdü. Gerçek felsefenin, Tanrının, ölümlülere en büyük ve ibret verici armağanı olduğuna ve muhtelif kısımlarının çeşitli kavimlere dağıtılmış olduğuna ve aklını kullanan araştırmacı bir insanın, bu dağılan parçaları kaynaklarından toparlayıp tekrar birleştirmesi gereğini savunurlardı.

Büyük gündönümü eğlenceleri Esseniyenlerin çok önem verdikleri olaylardı. Burada, Şark'ın Allah olarak düşündüğü, fakat Esseniyenlerin sadece ateş ve Zıyanın sembolü olarak takdis ettikleri Güneşin rolü olduğu muhakkaktır.

Yemede, içmede nefislerine son derece hâkim idiler. Yerleşim birimleri, ilk hıristiyanların manastırlarına benzerdi. Esseniyenlerin yazıları mistisizm, sırlar ve alegorilerle dolu idi. İlähî Kanunların ezoterik ve egzoterik manâları olduğuna, onların lâfzından ziyade sakladıkları Hakikatlere erişmenin, muhtelif sembol ve alegorileri anlamakla mümkün olabileceğine inanırlardı.

Esseniyenler, Qumranlar ve Therapotlar, doğuştan Musevî idiler, ve Kabbalistik doktrinler dediğimiz öğretilere önem verirlerdi. Kabbalistik doktrinler hakkında edinebildiğimiz bilgi kaynakları ikinci yüzyılda ortaya çıkan Yetzirah ve ondan kısa bir zaman sonra yazılmış olan Zohardır. Edinilen tarihî bilgilerden anlaşılacağı üzere bu kaynakların içeriği çok öncelere uzanır; en karakteristik unsurları ise sürgün (Exile) olayına dayanır. Zoroaster öğretilerinde olduğu gibi bunlarda da bütün mevcudiyetin kaynağı sonsuz NURU ZİYADır. Düşünebildiğimiz mevcutlar vârolmadan önce, Zend-Avesta'da genellikle YARADANA atfedildiği gibi, NURU ZİYANIN HAKİMİ (ya da KADİM) vardı. Bu düşünce, Hint panteizmi (Hint Vahdet-i Vücut felsefesi) ile bağlantılıdır. NURU ZİYANIN HAKİMİ, HERŞEYdir. O, sadece bütün mevcudiyetin hakikî sebebi değil, aynı zamanda SONSUZ (Ainsoph)dur. O, KENDİSİDİR; bizim SEN dediğimiz O'na hiçbirşey yoktur. Hint doktrinine göre, Yaratan, sadece bütün herşeyin hakikî sebebi değil fakat gerçek mevcudiyetin ta kendisidir; diğer bütün herşey görüntüden başka birşey değildir. Kabbalaya göre, Pers ve Gnostik doktrinlerdeki gibi, O, herkeşçe bilinmeyen Yaradandır. Dünya, O'nun eseridir, ancak O'nda mevcuttur ve O'nunla devam edebilir, muhtelif şekillerde ve muhtelif derecelerde tezahür eder; Evrenler de O'nun ilâhî birer tezahürleridir; Mevcut olan herşey Yaradan'dan sâdır olmuştur.

Mevcudiyetin sebep ve esası Tanrıdan neş'et eden bir ZİYA huzmesidir. Bu, en ulvî manâda herşeyin ana-babasıdır. O, herşeye nüfuzeder, O'nsuz hiçbirşey bir ân için bile varolamaz.

Bu dualizmi (ikilemi), bu, Yaradanın iki cinselliğini, Tetragamaton'un (yâni, kutsal dört harfin) kabbalistik değişiminden hâsil olan I...H...O...H... sözçüğünün iki hecesinde bulabiliriz: Oswald Wird K...in, "Bütün gizli mezheplerde sırrın muhafazası için kutsal kelimeler tersten okunmaktadır" sözünü kuvvetlendirecek şekilde, sağdan sola doğru okunduğunda, HO erkekliği, yâni aktif elemanı, HI dişliliği, yâni pasif elemanı belirtir. Ortasında bir nokta bulunan daire ile de sembolize edilen bu ikili güçten, bu erkeklik ve dişilik ÖZünden bütün varlıkları muhtevi evrensel şekil, ya da Yaradan'ın İlk Eseri hâsil olmuştur. Bu, Yaratıcı Güç, Evrene Hayatıyet Kazandıran ÖZ, NUR'un kaynağı olup kutsallığın üç ana unsuru olan NURU ZİYA, RUH ve HAYATA hükmeder. Kabbalaya göre, O, ADAM KADMONdur. Bu sıfatla,

o, kendisini on oluşum, ya da sefira ile açıklar (yukarıda bahsi geçen TETRAKTİSİ de hatırlayalım). Sefirotlar, on ayrı varlık olarak düşünülemez. Onlar, hayatın kaynakları, Tanrının araçları ve Yaradılış kategorileridir.

Beşer aklının Tanrıyı algılamaması, idrak edememesi, O'nun Kendisini sıfatları ile, eserleriyle açıklaması düşüncesi büyük bir HAKİKAT'tır. Biz, görünmiyeni ancak görülenlerle açıklamaya çalışır, algılayabilir, bilebiliriz. Tanrının sıfatları olan sefirotlardan bazılarına bir göz atalım.

Hikmet, idrak, kelâm ve zihindir.

Akıl, hıristiyan inancında Kutsal Ruha tekabül eden yağın kaynağıdır. Zafer, Yahovah-Tsabaoth olup sağdaki JACHIN sütunudur. Şeref, soldaki BOAZ sütundur. Bilindiği gibi, "B" ve "S" sütunları, "kuvvetle tesis etmek" veya tevratta (I. krallar Bab 7 âyet 21) olduğu gibi "Kuvvet bunda pekişecek" şeklinde manâlandırılabilir. JACHİM. ve BOAZ, yukarıda bahse geçen esas kabuledilip tersten okunduğunda ve Kabbalizmde sadece sessiz harfler nazarı itibare alındığında NK ve ZB sözcüklerine varılır. Ahmet Akkan K...e göre, NK, rahim, âlemlerin yaratıcı gücü, cinsî akt; ve ZB, fallus, ilkah organı manâlarına gelmektedir. Böylece, "J" ve "B" sütunları, kuvvetle tesis, üreme ve zürriyetin sembolleridir.

Görüldüğü gibi, sembollerimiz derînine araştırıldıkça bir takım hakikatler aralanmaktadır.

Kabbalanın ruhlar âlemi olan AZILUTH, BRIAH, YETZIRAH ve ASI-AH, yahut HASILOLMA, YARADILIŞ, ŞEKİLLENME ve ÜRETİM âlemlerine fazla derinlemesine girip sabırlarınızı istismar etmek istemiyorum. Sadece birkaç kelime ile yetineceğim. Bu âlemler, biri diğerrinden hâsiolacak şekilde derecelenmiş olup daha üst derece olan, kendisinden öncekini kaplar, sarar. Bu doktrine göre, mevcudolan herşey tamamiyle maddî değildir, herşey Tanrıdan gelir ve O, herşeyi nuru ile geliştirir. Herşey yaradılışa nüfuzeden ilâhî huzmeyle vârolur. Yukarıda bahsi geçen dört âlemde mevcut olanlar NURun kaynağına olan uzaklıklarına göre derecelenirler.

İyi ile Kötü arasındaki mücadelede, ÖLÜMSÜZÜN bu mücadeleyi sona erdirmesine ve İLK(ine benzer) dengeyi temin etmesine kadar devam edecektir. Temiz olmiyan ruhlar, bütün evreni dolduran nuruyla Yücelerin Yücesinin tefekkürü yoluyla temizlenip Ziya Ruhunu paylaşabilmek için yukarıda adı geçen Ruh Alemlerine göç ederler.

KELAMA Finike inancında da rastlanmaktadır. Bütün Asya'da olduğu gibi, Tanrının Kelâmı dünyayı yaratmıştır. Finikelilerde yalnızca, Zoroaster inancında mevcut, Tek Tanrı ya İmanla bağlantılı olan, eski, yıldızlara ibadet inancı yaygındı. Ziya ve Ateş, Finike inancında büyük yer tutar. Bir, "Ziya Çocukları Irkı"nın mevcudiyetine inanırlardı. Onlar, Cenneti, yüce bir tanrı farzettikleri Ziyanın nurlandırdığını düşünürlerdi.

Herşey, herşeyin hâkimi ve müteharrik gücü olan bir **İLK AŞK** ve **TEK ÖZDEN** husule gelir. Ziyanın Ruh ile olan beraberliği herşeyin hayatı demektir ve bu herşeye nüfuz eder. O halde, kontrol ve hükmettiği her yerde O'na hürmet edilmeli ve şerefendirilmelidir. Kalde ve Kudüs yazıtlarında, "DEBAR-YAHOVAH", yâni "Tanrının Kelâmı" deyimine rastlanır. "...ve tanrı insanı yarattı" deyimi Kudüs targumu'nda "...ve İHOH'un Kelâmı insanı yarattı" Şeklini almış idi. Kelâm, Zoroaster'in Ormuz'du, Kabbala'nın Ainsoph'u, Platonizm ve Philonizmin Nous'u ve Gnostiklerin Sophia'sı yahut Demiorgos'udur. Bütün bu inanışlara göre, Yüce bir Varlık'ın mutelif tezahürleri kabul edildiği halde O'nun kimliği değişmez. Bu, Plato'nun, daima aynı kalan Varlık ile devamlı değişen şeylerin akışı, Yaradılış, arasındaki bağı izah eder.

Bazı şekillerde ikilem inancı evrenseldir. Herşeyin tanrıdan neş'et ettiğini, O'na özendiğini ve tekrar O'na döneceğini kabul edenler, bu tezahürlerin birbirine zıt, Aydınlık ve Karanlık, İyi ve Kötü gibi, **İKİ ÖZDEN** çıktığına inanırlar. Bu inanç, Orta Asya ve Suriye'de ikinci bir Yüksek Zekâ Sahibi (entellektüel) **ÖZ** kabul edilmişti. Bu **ÖZ**, Ziya Âlemine karşı olan Karanlıklar Âleminde aktif idi. Persler ve Sabalılar bu görüşü paylaşmışlardı. Mısır'da ise bu, ikinci **ÖZ**, Cevher idi. Bu, Platonik Okulda, kasvetli, hüznün verici manâsında, Hiçlik, Zulmet (Karanlık) ve Ölüm gibi kullanılırdı. Onlara göre, Cevher, ya da madde, kutsal hayatın alt kademelerinde yaşayabilirdi. Bu cevher, kendisine manevî bir nitelik kazandıracak bütün etkilere karşı koyar. Bu Güç, Şeytandır ve Tanrı'nın maiyetinde olmayı reddeder.

Bazılarına göre, iki çeşit **ÖZ** mevcuttur. Bunlardan biri, oluşumun mutlak saflığı ile **NÜR**'un merkezinde vârolan **YÜCE** ve **ÖLÜMSÜZ TANRI**; diğeri ise, ebedî, pasif (hareketsiz), şekilsiz karanlık bir yığın halinde bulunann, bütün kötülüklerin kaynağı olan Cevher'dir.

Philo ve Platonistlere göre, âlemin bir Ruhu mevcuttur. Bu Ruh, **YÜCE AKLIN** bir temsilcisi gibi, görünen varlıkları yaratarak, onların içinde aktif haldedir. Bu Ruha, Yüce Akıl tarafından iletilen fikirler bazen onun idrakini, anlayışını aşar; fakat, Ruh onları, gerektiğinde özümsemeden icra eder.

Vahiyyer, kimin tarafından yazılmış olurlarsa olsunlar Şark'a aittir ve çok eskilere dayanarak kendilerinden pekçok eskileri üretirler. Şark

dehasının yarattığı sahnede, NUR, HAKİKAT ve İYİLİK ile ZULMET, GÜNAH ve KÖTÜLÜK'ün büyük mücadelelerine şahit oluruz. Fikir ve hayaller anonimdir, her kavim bunları yekdiğerinden almış kendi karakterine göre şekillendirmiştir; Zend-Avesta, Musevî düsturları, Philo ve Gnosis doktrinleri verilebilecek örneklerden bazılarıdır.

İnsan aklı asırlarca çalışmış, çabalamış, kendine zulmetmiş yine de açıklanamaz olanı açıklayamamıştır. Netice, muhayyileyi tereddüt içinde bırakan büyük bir belirsiz soyutlamalar zinciri ve somut manâ getirmiyen bir kelimeler dizisidir. Karışıklığın dalga dalga yükselen kaosu üzerine değişmez yüce bir fikir doğar ve önemini korur. Tanrı, Yücedir, Bilgedir, İyidir. Kötülük, acı ve azap geçicidir. Bunlar, sadece, bilgelik ve hayırlı gâyelere ulaşma araçlarıdır ve Tanrının mükemmelliği ile uyum içinde olmak mecburiyetindedir.

Sizlerle paylaşmakta olduğum bu araştırmamda, iyilikle kötülük arasındaki büyük mücadele ile Kelâm yada Kurtarıcının görülmesi beklentisi sembolize edilerek Esseniyenlerin ve Kabbalistlerin özel öğretilerine değinilmiştir.

Esseniyen örf ve âdetlerine eski yazarların değindiği bir gerçektir. Hz. Yahya'nın, onların doktrinlerini öğretmesi, bu doktrinlerin İsa öğretilerine, saflık ve mükemmellik bakımından çok benzemesinden dolayı olduğunu biliyoruz.

Bütün bu eski düşünce ve inanışlar, ilgisizlik yüzünden ve değişen zaman şartları müvacehesinde unutulup gitmiştir. Fakat, Ms...luk, felsefenin İskenderiye Okullarında öğretildiği zamanlardaki gibi, Ölü Deniz sahillerinde Esseniyen öğretilerinin eski hakikatleri vurgulaması gibi, Hz. Yahya'nın çöldeki vaazları gibi, hakikatleri vurgulaması gibi, hakikatlerin, Tanrı gibi, yokolamayacağı ve Işık gibi inkâr edilemeyeceği şekilde etkin ve güçlü olarak hayatiyetini devam ettirmektedir. Bu hakikatleri Esseniyenler, Doğu ve Batı doktrinlerinden, Zend-Avesta ve Vedalardan, Plato ve Pisagordan, Hindistan, İran, FİNİKE ve Suriye'den, Yunanistan ve Mısır'dan ve İbranîlerin Kutsal Kitaplarından alıp birarayı getirmişlerdi.

Tanrı Bir'dir, değişmez ve nâmütenahî âdil ve iyidir; Nur-u Ziya en sonunda Zulmete gâlip gelecektir. İyilik Kötülüğü yenecek ve Hakikat yolu açılacaktır. Bütün bunlar, Zent-Avesta, Kabbala, Gnostikler ve muhtelif okulların sert ve gereksiz spekülasyonlarını bir tarafa bırakırsak, Ms...luğun öğretisi ve felsefesidir, diyebiliriz. Diğer taraftan

bu spekülasyonlar ve mefhumlar çalışmalarımız için faydalıdır. Böylece biz, zihni boş yere meşgul edecek değersiz ve verimsiz araştırmaların neler olduğunu ve düz, basit, yüce ve herkesçe kabuledilen Hakikatları görebiliriz. Bunlar her devirde insanlara IŞIK olmuş ve Ms.:lara, yolculuklarında önderlik etmiş, yol göstermiştir, ve araştırmalar derinleştirildikçe de yol göstermeğe devam edecektir. E.:U.:U.:ından, bu çalışmalarımızda bize güç sebat bağışlamasını dilerim.

BAĞNAZLIK

Mehmet ŞİŞMANGİL

Masonluğa alınmak isteyen her adaya, Mâbed'de yapılan katılma töreni sırasında yöneltilen sorulardan biri de şöyledir:

"..... siz taassup ve boş inançlar üzerine ne düşünürsünüz?"

Adayın yanıtından sonra Üstadı Muhterem tarafından şöyle açıklama yapılır:

"Bizce boş inançlar, bilgisizlikten ve karanlıktan yanılğılardır. Taassup ise, saplantı halindeki bir kaniya aykırı düşen her düşünceye, körü körüne saldırmak demektir".

Bu cümlede güzel bir tanımlaması yapılmış olan taassup (bağnazlık) ve boş inançlar, insanlık tari-

hi boyunca gündemin eksilmez maddesi olmuş ve devamlı olarak ilerlemenin, aydınlanmanın, insanlar arasındaki sevgi ve kardeşliğin önüne engel olarak çıkmışlardır. Ancak bu, yıkılmaz bir engel değildir.

O halde, konumuz bağnazlık olunca öncelikle onunla ilintili "boş inançlar" hakkında kısa bir açıklama yapmak daha uygun olacaktır.

Boş inanç'ın sözlük anlamı, kimi nesnelere mutluluk ya da mutsuzluk getirdiğine inanmaktır. Osmanlıca'da "hurafe", "itikadı sahi", "zannı bâtil", "vehim", "akidei bâtila" gibi bir kaç karşılığı bulunmaktadır.

Boş inanç, ilkel çağlardan kalma ve gizli sınılan güçlerden doğan inançlardır. Aslında, "bilgi karşıtı olan inanç'ın her türlü boştur" demek, daha doğrusudur. Pratikte denetlenen ve doğrulanan inanç, inanç olmaktan çıkar, bilgi olur. Bundan dolayıdır ki, pratikle denetlenemeyen ve doğrulanamayan her inanç, bir "boş inanç"tır.

Asıl konumuz olan bağnazlığa gelince, Sözlük anlamı ile "bir düşünceye, bir inanışa körü körüne bağlanıp ondan başkasını düşünmeyen, bağnaz"; Bağnazlık ise, "taassup, bağnaz olma, bağnazca davranış" olarak tanımlanmıştır. Bağnazlık, Öztürkçe "kör inanç" kelimesi ile eş anlamlıdır; Osmanlıca'da "taassup" ve Fransızca'da "Fanatisme" sözcükleri ile karşılık bulmaktadır.

Bağnazlık deyiminin kökeni, "Hayran" anlamına gelen Fransızca "fan" ve "fana" sözcükleridir. Bundan dolayı "körü körüne hayranlık" ve "aşırı düşkünlük" anlamlarını da taşımaktadır.

Bu tutkusal inanç, özellikle dinsel alanda gerçekleşir ve bağlanılan dışındakilerin tümünü yoketmeyi içerir. Bağnazlık genellikle dinsel alanda gerçekleşir, bu anlamda "dinsel bağnazlık" deyimiyile dilegetirilir.

İslâm düşünürü Gazalî, bağnazlığı, yürekle gerçek arasına çekilmiş bir perde olarak nitelemiştir.

Hegel, felsefede bağnazlığı ilk kez Atinalı Epiküros'un dışladı-

ğını ve duyularüstünü kesinlikle yadsıyan sözlerin onun öğretisinden çıktığını söylemiştir.

Hegel, bağnazlığın felsefe alanından bu şekilde kovulmasının ancak sonlular dünyasında geçerli olduğunu; sonsuzlar dünyasında bağnazlığın yeri olduğunu ve onun artık idealist felsefe içinde yer aldığını söylemiştir. Çünkü idealizm, düşüncenin maddi olgulardan, pratikten değil; Tam tersine, maddenin düşünceden doğduğunu söylemektedir. Hele metafizik idealizmde düşünce, artık insan bedeninden soyutlanıp fizik doğanın üzerine çıkartılmıştır. Bu akımın yüzyıllarca sürececek savı da, varlık (madde), düşüncenin ürünü ya da düşüncenin kendisidir", olacak ve toplumsal gelişime-değişime karşı duracaktır.

Çağdaşımız Bertrand RUSSEL da, bilimsel anlayış ile dinsel bağnazlığın arasında yüzyıllar boyu süren çatışmaları ve nedenlerini anlattığı "Bilim ve Din" adlı yapıtında, Antik çağdan sonra Avrupa'ya çöken karanlığın içinde bilimsel araştırma yapan ünlü bilgin ve felsefeciler ile onlara korkunç baskılarla karşı çıkan Kilise ve Engizisyonu, büyük bir tarihsel görünüm içinde sergilemiştir. Russel, şu sonucu vurgulamıştır: Bilimsel anlayış ölçülü ve araştırmacıdır; Bütün doğruyu bildiğini öne sürmediği gibi, en iyi bildiği şeyin bütünüyle doğru olduğunu savunmaz; Her öğretinin eninde sonunda değişikliği gerektirdiğinin ve bu zorunlu de-

ğişikliğin de araştırma ve tartışma özgürlüğüne gereksinme duyduğunu vurgulamıştır.

Ancak şunu da unutmamak gerekir ki, her yeni bilimsel gelişmenin, artık son olmayacağını; onun kendi gerçeği ile ilgili olduğunu ve ondan sonra da gelecek gelişmelerin bulunduğunu; değişimin devamlı olacağını gözönünde tutmak gerekmektedir.

Yani, değişimin olmadığı, herkesin kendi göreceli gerçeği ile takılıp kaldığı yerde bağınazlığın olduğunu unutmamak gerekir.

Herkes, kendi sisteminin mutlak gerçekliğine inanırsa şiddet kaçınılmaz olur. Oysa, insanlar arasında birlik, sevgi, kardeşlik ve dayanışma ancak çeşitliliklerin ve başlıkların insanca tartışıldığı bir ortamda sağlıklı olarak kurulabilir. Düşüncelerin çeşitliliği, insanların ortak zenginliğidir. Ancak, düşünce çeşitliliğine karşı çıkan, tek bir düşünceyi algılayabilen, ötekileri yadsıyan bir beyin hastadır ve bu hastalığın adı da bağınazlıktır. Yüzyıllar öncesinden günümüze değin çeşitli biçimlerde gelmiş ve çeşitli biçimlerde karşımıza çıkmış olan bu hastalığın belirtileri ise, şunlardır:

Özü olmayan, içerikten yoksun, aşınmış yargılar ve inançlarla biçimlenen/mekanikleşen bir zekâ; Bönleşmiş zorba bir otizme teslim olmuştur. Tıka basa doludur; Ne ışık saçar ve ne de geçirir. Toptancı ve tekelci tavırla yargılar. İlke boyutunda ve kutsal söz

(mitos) katındadır. Ondandır başkası düşünülemez, eleştiri kabul etmez, ilişilemez, tabudur. Bağnaza göre mutlak doğru kendi görüşüdür. Tek yargıya, tek inanca tapınmak serbest; Ondandır kuşku lanmak, düşünmek yasaktır. Çok boyutlu gerçeğin bütünü üzerinde egemenlik ve tasarruf iddiasındadır.

Kim ki bağınazın yasaklarına uymazsa, hemen ortaçağın demir işkence yatağına yatırılır; Boyu kısa ise uzatılır, uzunsa kesilip kısaltılır. Amaç tek görüşlü, tek inançlı, tek yargılı, tek boyutlu, bir örnek boyuneğici kul yaratmaktır. Önüne çıkan engelleri kan dökerek, "vurun kahpeye" rolünde zorbalasarak acımasızca yok eder ve tarihte çok çeşitli şekillerde karşımıza çıkar;

Engizisyonudur, dünyanın döndüğünü söyleyen Galileo'yu cezalandırır.

Ateştir, özgür bilimsel araştırmalar yapan ve boyun eğmeyen Giardano Bruno'yu diri diri yakar.

Bıçaktır, Nesimi'nin derisini yüzer.

Yağlı ilmiktir, "her çiçekten bal eyleyen" şair Pir Sultan Abdal'ın gül boynuna dolandır.

Bağ testeresidir, Kubilay'ın başını koparır.

Yirminci yüzyılda Hitler olur; İkinci dünya savaşında yirmi milyon insanı yok ederek,

1572'deki Saint Barthelemy gecesi katliamına taş çıkartır.

Nerede duracağı, nereden çıkacağı belirsizdir. Tüm bu yaşanmış acılara ve alındı sanılan derslere rağmen 1993'de yine boy gösterir; Nice aydın, yazar, bilim adamı gibi dünyaca ünlü insanlar, katleder; ırkçı, saldırgan olur; uykudaki masum insanların evlerini kundaklar; dünyanın gözü önünde soykırım yapar ve nihayet görüşlerini beğenmediği insanları yakarak öldürür.

Bağnazlık, eleştiri ve özeleştirenin olmadığı, düşünce özgürlüğünün bulunmadığı ortamda yesserir. Bir yerdeki düşünce özgürlüğü, kurulu düzeni kanımayı, eleştirmeyi, egemen düşünce gibi düşünmeyi içermiyor, yalnızca onu övmeyi öngörüyorsa; Bağnazlık kaçınılmazdır. Peki, bağnazlık nasıl yok edilir? Onunla nasıl savaşılır?

Bağnazlık, ancak bilimsel kuşku yöntemiyle ve hoşgörü ortamında yok edilebilir. Bilimsel kuşku, özgür bilimsel araştırma ile sonuca varılmasını; Varılan sonuçların mutlak doğru kabul edilmesini; Bulguların sınanmasını; Tekrar araştırılmasını; Böylece gerçeğe ve insanlığa yararlı olanın ortaya çıkmasını ve devamlı ilerlemeyi sağlar. Hoşgörü de bu özgürlük için gereklidir.

Engizisyon karanlığı, hoşgörü sayesinde yıkılmış ve Rönesans ile Reform hareketinin aydınlığı bu sayede insanları aydınlığa kavuşturmuştur.

Türk Aydınlanması adı da verilen ATATÜRK DEVRİMLERİ ve LAİK TÜRKİYE CUMHURİYETİ de hoşgörü ve çağdaşlaşmayı getirerek, yüzyıllardır bağınazlığın pençesinde sömürülen Anadolu insanını ışığa kavuşturmuştur. Çağdaşlaşmayı ve aydınlanmayı sağlayan, hoşgörü ortamını yaratan en önemli unsur olan lâiklik ilkesi, düşünce ve inanç özgürlüğünün de en önemli güvencesidir. Bu ilkenin getirdiği çağdaş yaşam biçimi, Türk Toplumunu için artık vazgeçilmez bir yaşam biçimi haline gelmiştir. Bu nedenle de bağnazlığın saldırısına uğramakta ve içeriğinden soyutlanmaya çalışılmaktadır.

Düşünce ve inanç özgürlüğünü sağlayan lâiklik ve hoşgörünün varlıkbilimsel (ontolojik) ögesi; Bedensel, ruhsal, düşünsel açıdan her insanın başkalarına katlanmaktadır. Demokratik, çoğulcu sivil toplumun temelinde bu unsur vardır. Böyle bir toplumda kafa sayısınca düşünce, yürek sayısınca sevgi vardır.

Bu toplumun insanların parolası, **benim gibi düşünen kardeşim, düşünmeyen iki kere kardeşimdir, olmalıdır.**

Sivil toplumun hoşgörülü insanı dogmatik değil, özgürlüktür. Eleştireldir; Bu günün doğrusunun, yarının yanlışı olabileceğini bilir. Araştırmacıdır; Bilimsel kuşku ile yeni ufuklar açar. Her yeni bilgiye eriştiğinde, kendisinin ne kadar az bilgili olduğunu bir kez daha duyumsar.

Hoşgörülü insan, karşıt görüşlerin yaşam hakkını da savunur; Tekelci ve bencil değildir. İnandığı gerçekleri sonuna dek savunacak kadar onurlu; Çürütüldükleri anda yeni gerçeği selâmlayacak kadar da saygılıdır.

Hoşgörü ve bilimsel düşünce zorbalığa gerek duymaz. Demokrasi de hoşgörüye dayalı bir sistemdir; Bağnazlığı ve zorbalığı hukuk kuralları içinde denetleyerek, çözer.

Toplumda ve insanlar arasında barış ancak hoşgörü ortamında, bağnazlığın yıkılmasıyla kurulabilir. Böylece sevgi ve kardeşlik duyguları tüm insanlar için ortak bir yön haline gelir.

Hoşgörünün, sevgi ve kardeşliğin tüm dünya üzerine yayılması dileğimizdir.

"NİLÜFER"

28.12.1993

Kaynakça:

RUSSEL Bertrand, Bilim ve Din.

SELÇUK Sami, Bağnazlık (düzyazı).

GÜZEL VE GÜZELLİK

Nejat YAMAN

Güzellik kavramı, öylesine bir Ruhsal yaşantı ve Ruhsal duygulanış ürünüdür ki, günlük hayatımızda, birbirlerimizle olan ilişkilerimizde, kendi iç âlemimizde Akılsal ve Ruhsal kavramların ortak bileşimiyle elde edilen bir yaşantının sonuçları olma özelliği taşır.

Bazen, belkide hiç farkında olmadan o olayın bilincine de varmadan ağızımızdan birdenbire "Güzel" kelimesi çıkar gider...

Güzel bir eser karşısında, insanların günlük psikolojilerine uygun olarak meydana gelen yaşantılarının reaksiyonları ile, estetik bir kavram olan "Güzel" veya "fevkalâde" türü sözlerle kendi duyuş, görüş ve anlaşımızı ortaya koyarız.

İşte bu ruhî yaşantı ve ruhî duygulanış konuları muhtelif açılardan incelenmiş; yapılan yorum ve araştırmalar, Güzel ve Güzelliği oluşturan sebepler, zamanla, dağınık ve düzensiz birikimler, bilimsel bilgi ve düşünüş şekline dönüştürülerek, Güzeli inceleyen düzensiz birikimler, bilimsel bilgi ve düşünüş şekline dönüştürülerek, Güzeli inceleyen felsefe dalı olma yolunda, estetik yargılar sonucu, Metafizik ve Psikolojik açıklamalarla, Güzel'in Yüce ile ilgili teorileri ortaya çıkmıştır.

Plotinus'un spriteül bir görüşle, Güzel, "İlâhi Aklın eşya âlemindeki parıltısı", buna sahip olan her şey Güzel'dir görüşüne karşı, Hegel'in, Bütün Tabiat "Mutlak Ruhun" görüntüsüdür, Güzel olan, Mutlak Ruhun duyu organlarında canlanmasıdır ki bu bir nevi "Ruhun hafifletilmesi, Maddeden uzaklaştırılmasıdır", şeklindeki açıklamalarından sonra Schopenhauer "Mutlak İrade"nin hissedildiği yerde gerçek güzelliği bulmak mümkündür" görüşünü getirmiştir.

Immanuel Kant'ın geliştirerek ortaya koyduğu Estetik, Aklı, Güzel ve Güzelliğin algılanışını, Duygunun çirkinine tümüyle karşıt ve subjektif haz ile, yani kişiye özgü beğenisi ile ilişkisi olmayan objektif haz ile etkileniş hali olarak tanımlamıştır.

Güzel ve Güzellik herhangi bir organik kuruluşu veya bir eserin, detayları ile orantılı olarak oluşturduğu uyumdur. Amacına uyarlık olarak nitelenir ki, burada güzel olan amaca uyarlıdır. Bir yapıyı meydana getiren hacimler arasındaki orantı uyumu, bir Senfoninin kuruluşunu tamamlayan bölümler o eserin bütünü ile oluşturduğu uyum, var olan herşeyi meydana getiren ünitelerdeki uyum, Güzel olarak tarif edilir ki, burada olay ile Benlik arasında tam bir beraberlik veya tam bir kaynaşma halinde doğan hürriyet vardır. Eski Osmanlıca tabirle "Tenevvüde Vahdet", yani çeşitlilikte bütünlük olan şey Güzeldir.

Eflatun, ne türlü yaşantılardan besleniyoruz ki Estetik hazza ulaşabiliyoruz düşüncesini çözerken, Güzel yargısından önce İyi ve Doğru yargıları üzerinde durmuş; iç dünyamızda meydana gelen titreşimler nasıl oluyor, ne gibi anlarda doğru yargısını veriyoruz ve bu doğru yargısı ne gibi anlarda İyi yargısıyla bütünleşerek ortaya getirdiği frekansın incelenmesinde, bir sentezin niteliğini taşıyacak Üçlü bir denge içinde, güçlü bir bütün oluşturabilecekleri şey, Güzel ve Güzel kavramlarından başka hiçbir şey olamaz hükmüne varmış ve ilk kez İyi-Doğru ve Güzel yargılarını üçlü bir sentez olarak ortaya koymuştur. Eflatun'a göre Güzellik Tükenmiyen bir idealdir (Yunancada boy, bos görünüş, ölçü anlamına gelen İdea kelimesinden türetmiştir.

Yeni çağın güzellik anlayışı, Metafizik açıklamalardan daha çok, temaşa yani seyir konusu olarak ele alınmış; Güzellik, bir sanatkârın yarattığı eserde veya Tabiatın kendisinde değil, bizim sanat kültürümüzle yapabileceğimiz anlamlandırılmılardan sonra meydana gelen bir duyustur ve bu duygudadır, şekliyle ifade edilmiştir.

Takdir edilirki herhangi bir eşya tek başına ne güzeldir ne de çirkin. Ancak onu gören kişinin ona vereceği anlama göre bu eşya değer kazanır. Kültürümüze göre bir anlam vermeye çalışırız. Bunun içindir ki, Dağlar güzelleşmek için Rousseau'yu, Denizler ve ormanlar güzelleş-

mek için Chateaubriant'ı, Gölle Lamartin'ı, Rüzgarlar Shelley'ı bekledi. Tabiat ve eşyanın değişik şekilde algılanması ve anlamlandırılması, her devirde ayrı bir güzellik görüşünü meydana getirmiştir.

Bugünkü düşünceye göre güzellik, kesin bir gerçek olmadığı gibi Tükenmeyen bir isteğin amacı olmuştur. Tükenmeyen istek İdeal olunca o ideali tümüyle elde edebilmenin mümkün olmayacağı da tabiidir. Yani hiç kimse Güzele ve Güzelliğe erişim diyemeyecek; ancak ona yaklaşabildiği oranda sezgi gücü ile etkilenecek ve ancak bu etki kişiliğine dönük bir yoruma ve bir yargıya dönüşecektir. Bu yargıyı değerlendirebilme yolunda kendi iç dünyasında gerçekleştirebileceği çaba ile ulaşılması imkânsız olarak nitelenen güzele gerçekten yönelebilmekle, ona bir dereceye kadar yaklaşabilmek, kişinin yaşamı boyunca ve sürekli olarak başarı oranına bağlı olan, düşünce evriminin meyvası olma niteliğini içe dönük duyarlı yaşamın en derini ile yakından ilgilidir.

Güzel hakkında bir sonuca varmak istersek diyebiliriz ki, Güzellik şekle, ifadeye ve bunlara etki eden toplum kuvvetlerinin meydana getirdiği ortak esasa dayanan bir kompozisyon ve bir sentezdir. O bakımdan onu komprime olarak hazır bulmaya imkân yoktur.

Güzellik analiz edilince görülüyorki onun içinde, Yüce, Uyum, Amaç, Haz, Doğru, İyi, İstek, Orantı, Kültür, Akıl, Hürriyet ve Güçlü Bütünlük gibi öğeler var.

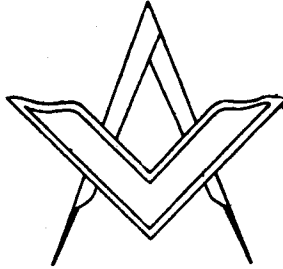
Bir güzel içinde bütün bunlardan birkaçı veya pek çoğu bulunabildiği halde, bu gibi unsurlar tek başına güzeli meydana getirmeye yeterli sayılmazlar. Şu halde Güzel, çeşitli unsurların meydana getirdiği bir bütündür.

Declination yani eğim, açısı ne olursa olsun sağlam temellere dayalı üç noktadan bir düzlem geçer. Masonluğun kurmak istediği Ülkü Mâbedi, yani insanları Eriştirme, yetiştirme, insan ruhuna hitap edebilme, insanların iç güzelliklerini ortaya çıkartabilme kısaca insan olabilme sanatı, işte bu üç noktaya dayalı üç sütun üzerine inşa edilmektedir. Bu sütunları temsil eden Akıl, Kuvvet ve Güzellik öylesine bir ölçü, öylesine bir üçlü denge düzenidir ki, çeşitli hacimlerin bireysel basınçlarını topluca sifıra indiren ortaklaşa gerilim düzeniyle ayakta tutan statik güç ne ise, Akısal ve Ruhsal yaşamımızda da bu üç sütunun eşit orantıda meydana getireceği düzenli denge aynıdır. Güzelliğin bütün unsurlarıyla donatılmış, elde etmeye çalıştığımız Masonik düzende, ancak böylesine bir üçlü dengenin yaratacağı, Muhakemeye olduğu kadar kalbe; fikirlere olduğu kadar da duygulara etki eden ve aynı zamanda, bütün kudretimizi birden harekete getiren, ale-

gorik bir ahlâk sistemi içinde ve hür insanlarla, güçlü bir bütünle, tüm güzelliklere ulaşabileceğimizi ümit ediyoruz.

Masonik algılama açısından Güzellik kavramı hakkında bilgi vermeye çalıştım. Konu burada bitmedi. Konuyu birlikte araştırıp öğrenmeye ihtiyacımız vardır. Bunu başarabilirsek, Ebedî Âlemin seyredilmesindeki gerçek güzel ve güzelliğe ulaşabilmede, Masonluktaki ilerleme yolunu kendimize açmış olacağız.

Güzelliğin en güzel olması hâli, güzelin kendine has olan gerçeklerinin içinden çıkmasıdır. Dileyelim ki, güzelliği arayan herkes, sonunda kendisini bulsun.

STRES VE KURTULMA ÇARELERİ

Abdülkadir ERENGÜL

Güncel bir konu olan STRES, "kişinin eğilim ve isteğine uymayan davranışlara zorlanması, ya da bu özellikteki davranışları göstermesi yani gerginlik hali" olarak ifade edilmektedir.

Temas etmek istediğim konu tamamen psikolojik ve insanın kendi iç dünyası ile çevre münasebetlerinden doğan bir durumdur.

Yoksa derin bir kuyuya düşmüş bir insandaki gibi oluşan stres, patolojik tesirlerini gösterir; bu bir nevrozdur, bir hastalıktır ve konumuz dışıdır.

Belli bir zaman içinde yapılması gereken bir işi, son dakikaya bırakanlar, sonunda telâşlı yaşar-

lar. Bunlar baskı altında kalmış gibi zamanlarını özgürce kullanamazlar. Üzerlerinde baskı olmadıkça hareketsiz kalırlar. Günlük yaşamlarını, başkalarının verdiği görev gibi yaparlar. Her geç kalışlarında çevreyi sorumlu tutarlar. Zaman bunlar için, tüketilmesi gereken bir nesnedir. Daima gergindirler.

Yemeği acele yerler; tadına varmadan tüketirler. Bu insanlar, yaşamlarını bir an önce bitirip, sanki ölüme ulaşmak ister gibi hareket ederler. Gerçekten de içinde buldukları ânı yaşamayan ve yaşama etkin biçimde katılamayan bu insanlara, ölüm korkusu daha yakındır. Çocukluk yıllarını gerekli destekten

yoksun, ya da baskı altında geçiren kişiler, çocuklukta geçirilen gerilimi, yetişkinlikte sürdürürler. Kendilerini ve çevrelerini sürekli yargırlar. Nereden gelip nereye gittiklerini değerlendiremezler. Bu, bir çeşit "ölürcesine yaşama" veya "yaşarken ölme"yi tanımlar.

Gerçekte insan çevresiyle birlik içinde bir süreç olarak yaşar. Bir yaşantı, başka bir yaşantının doğmasına neden olur. Böyle sürer gider. Değişen bir toplumda amaçlar, beklentiler, duygular, düşünceler, değerler, inançlar, ilkeler ve kurallar arasında kalan insan kendini boşlukta bulur. Başkalarıyla ve toplumla iletişim ve etkinleşimin yok olması sonucu uyumu bozular. Yaşam anlamsızlaşır. İnsan "evrensel hiç" le karşı karşıya kalır.

İnsan, yaradılışından itibaren kendi iç âlemi ile çevresi arasında çok çeşitli köprüler kurmak zorunda kalmıştır. Bu köprüler, yaşama iç uyum sağlaması için gerekli ve kaçınılmazdır. Bu vasıta ile bilgi ve tüm alış verişini dengeli olarak yapmak zorundadır.

İnsan iyi bir izleyici ve iyi bir duygulayıcı olmalıdır. Bu dengeyi sağlayacak insanoğlunun elinde bir terazi olduğunu farzederek, dış dünyadan gelen baskıları dengeleyebilmek için sürekli fedakârlık ve tâviz vermek; zaman zaman da duygularını bastırmak durumunda kalmaktadır.

Düşünce ve duyguların, bilinç dünyasından, bilinç dışı dünyamıza itilmesine veya iç dünyamızın derinliklerin itilerek orada unutulabilmesini sağlayan bir savunma mekanizması vardır.

Stresin bir tepki olarak karşıt terimini arıyorsak insanın "sıkılması" ile eş anlamlıdır diyebiliriz.

Soralım: Sıkılıyor musunuz?

İnsan bulunduğu çevreden sıkılıyorsa; ya o çevreden daha geride, ya da o çevreden daha ilerdedir.

Bir insanın olanakları dilediği gibi yaşamaya yetmiyorsa sıkılır. İnsan kendine "tüm yaşam boyu ben aslında ne yaptım" sorusuna geçerli bir yanıt arar ve kendini kandırmadan olumlu bir yanıt veremiyorsa, o insan sıkılır.

İnsan, ilişkiye girdiği kişilerden saygı ve içtenlik görmek ister. Saygıyla içtenlik bir yana, betirli bir ilgi daha görmüyorsa o insan sıkılır.

İnsan, özellikle belirli bir yaşta yaşamını daha iyi değerlendirebilmek için elindeki olanakları gerektiği gibi kullanamadığı ve çeşitli hatâlar ettiği inancına kıpılır; insan böyle bir inanca kapılıp daha iyi yaşamayı başaramamış olduğunu düşününce de sıkılır.

Türlü nedenlerle işini kaybeden insan, ekonomik sıkıntı içine düşer; toplumdaki durumunu, yerini, rolünü yitirir, eşiyile ve çocuk-

larıyla, çevresiyle ilişkisi bozulur, ruhsal çöküntüye düşer.

Bu örnekleri artırabiliriz:

-İnsan özendiği bir amaca bir türlü varamadığında sıkılır,

-Başarısını karşısındakine anlatıp da, karşısındakinden sıcak bir tepki alamayınca sıkılır,

-Bir toplantıda ilgi çekmediği için sıkılır,

-En önemli stres nedeninin evlilikte anlaşamamak olduğu belirlenir. Diğer stres nedenleri ise, kıskançlık, işsizlik ve yeni işe girmek olarak sıralanır.

Sıklamak, stresin bir göstergesidir. Yoksa, insanoğlu boş mu veremlidir. Boş vermek bir kayıtsızlık örneğidir. Dış dünyaya boş vermek kolay değildir.

Stresin insan ve çevre ilişkilerine çoğu zaman olumlu etki yapır yapmadığı konusu tartışılmalıdır. Hareket serbestisini çoğaltan ve hızlandıran bir olguda stresin olumlu bir yönü vardır, diyebiliriz. Stres sayesinde şahsın belirli performansı artıyor. Fakat çok kaygılı stres de paniğe yol açıyor.

Ruh sağlığı uzmanlarına göre stres, zorlanma sonucu ortaya çıkmakta ve yine uzmanlara göre stres "yaşamın tadı tuzu, onsuz yaşam can sıkıcı olabilmekte"dir. Ruh sağlığı uzmanları, zorlanmadan yaşamayı beklemenin bir hayal olduğunu kaydederler.

Uzüntü, acı, sevinç, heyecan gibi her türlü tepkilerin kişilerde zorlanma sonucu strese yol açtığı ifade eden doktorlar, stresin birçok hastalığın nedeni olarak gösterilmesinin de yanlış olduğunu vurguluyor ve zorlanmayı yenmek için kişinin kendini rahatlatıcı yöntemler bulunması gerektiğine işaret ediyorlar.

Ruh sağlığı uzmanları, stresin daha çok hırslı ve başarmayı seven kişilerde görüldüğüne dikkati çekerken de "duyarsız, vurdu duymaz ve iddiasız kişiler, zorlanmadıkları için stresten uzak yaşamayı başarabiliyorlar" diyorlar.

Kişi, stres yapacak türdeki olayları sindirecek, ya da iç dünyasına atacaktır. Gittikçe artan bu yoğunluk, iç bünyede psikolojik değişiklik yapacak; kişi huzursuz, hazımsız, geçimsiz, sağlıksız ve yaratıcılıktan yoksun bir hayat düzeyine kucak açacaktır. Farklı bir insan olma yolundaki bu davranışlar, genelde kişiyi olumsuz yapacaktır. Günlük yaşamda, evde, işde, toplantıda engeller ile karşılaşan, zor durumlara düşen, bu yüzden endişelenip sıkılan insan, türlü bahaneler bularak kendisini endişe ve sıkıntıdan kurtarır. Bulunan bahaneler, gerçekten insanın çevreyle uyumunu sağlayan, benliği örselemekten kurtaran, kendiliğinden oluşan savunma düzenleridir. Bunlar, insan amaçları beklentileriyle gerçek arasındaki uyumsuzluğu da giderir. İstenilenle, yapılabilenler arasındaki

uçurumu kapatır. Bahanelere, insanın uyumunu sağlayan toplumsal yumuşatıcılardır da diyebiliriz. Böylece insan farkına varmadan, benliğini, kişiliğini örselemekten korumuş; özsaygısını yitirmemiş olur.

Burada stresden nasıl korunmalı sorusu akla gelmektedir?

Sorunları, engelleri, kötü olayları, güçlükleri tasarlayarak boş yere kaygılandığımız, sıkıntılı günler geçirdiğimiz olmuştur mutlaka. Oysa bunların çoğu gerçekleşmemiştir bile. Gerçekleşenler de sizin tasarladığınız boyutlarda, olumsuz etkiler bırakmadan geçiştirilmiştir. Çoğu size bilgi, deneyim, görgü kazandırdı. Engelleri aşmak, güçlükleri yenmek, özgüveninizi, cesaretinizi artırdı. Şimdi yaşama daha bilgili, deneyimli, görgülü ve güvenli bakıyorsunuz. Zorlanmalar olmasaydı, bu olgunluğa erişemiyecektiniz.

Aşamadığınız engelleri, başedeemediğiniz zorlanmaları anımsıyorsanız, boş yere üzülmeysin. Olan olmuştur. Bu durumları serinkanlılıkla değerlendirin. Kendinizi hatâli buluyorsanız, benzer durumlarda bu hatâlerinizi tekrarlamayın. Varlığınızı, bedensel, ruhsal, toplumsal bütünlüğünüzü korumak, yaşadığınız ve kendi içinizde bulunan ortama uyum sağlamak için, gerekli olan tüm bilgilerle donatılmış olduğunuzu unutmayın. Geçmişte yaptığınız hatâlar, gelecekte atacağınız yanlış adımlar sizi kaygıya

sürüklemesin. Kaygı yüzünden bilgilerinizden yararlanamayacak durumlara düşmeyin. Sizi meşgul eden günlük uyumsuzluklardan, zorlanmalardan olumlu kaçış yolları bulun. Neden zorlanıyorum diye düşünmeyin. Yaşıyorsunuz elbette zorlanacaksınız. Çünkü yaşamanızın bedelini ödüyorsunuz.

Netice olarak insanoglu yoluna çıkan engellerle çarpışa çarpışa bir savaşçı için en değerli duyguyu, yani yenilmezlik duygusunu kazanacak; giderek daha çetin savaşlara girmeyi göze alacaktır.

Bir kargaşa dünyasında yaşıyoruz. Kavramlar yerine oturamıyor. Bunaliyoruz. İşte stres... Zaman zaman ne yapacağımıza veya ne yapmayacağımıza karar veremiyoruz.

Halbuki bir insanın bir hayat görüşü, yaşamı ve gelecekte beklentileri vardır. sonuç olarak yaşam boyunca kişi stresden tam olarak kurtulamaz. Bu mümkün değildir. Tüm streslerden kurtulduğunu sanması kişi için yarı bir Stresdir. Şayet hiçbir sıkıntınız yoksa, şunu sormak gerekir:

Gerçekten yaşıyor muyuz?

Yoksa çoktan öldük mü?

İnsanın günlük yaşamını ve ruh sağlığını bozan yakınma ve belirtilerin başında sıkıntı, endişe, korku, takınaklı düşünce, tutsaklık ve saldırganlık gelir. Bunlar kaygı, öfke ve korkudan kaynaklandığına göre, bunlardan kurtuluş yolunun da kaygı, öfke

ve korkunun giderilmesi olduğu-
nu söyleyebiliriz.

Belirli sınırlar içinde kalan kay-
gı, öfke, korku ve bunların neden
olduğu türlü yakınma ve belirti-
lerden sıyrılmak, her insanın
kendi başına yapabileceği bir iş-
tir. Kendini bilen insan, içindeki
"benliği" tanıdıka, bilinmeyen
yanlarını öğrenmeye, dışarıya
yansıtmadığı yanlarını azalma-
ya çalışır. İstemediği, beğenme-
diği davranışlarını denetim altı-
na alabilir.

Kendini bilen insan, başkaları-
la olan ilişkilerinde, dışarıya
yansıttığı tepkilere bakarak bi-
linmeyen yanlarını, başka bir de-
yişle iç dünyasını daha iyi tanıya-
bilir. Hoşla gitmeyen tutum ve
davranışların altında yatan duy-
gu ve düşüncelerini anlamaya ça-
lışır. Kendisini dışardan görüp
değerlendirebilen insan, iyi, kö-
tü, doğru ve hatalı yanlarını tanı-
yabilir. İyi ve doğru yanlarını ge-
liştirerek; kötü ve hatalı yanları-
nı ise, denetlemek için çaba har-
car. İnsan kendini tanıdıka
olumlu, doğru ve iyi yanlarını ge-
liştirmek için çaba sarfeder.

İyi ve doğru davranabilmek, her-
şeyden önce iyi düşünebilmekle
olur. İyi ve doğru düşünebilmek,
insanın kendi kişiliğinin ve yaşı-
dığı çevrenin koşullarını gerçekçi
biçimde değerlendirmesine bağ-
lıdır. Başka bir değişle, bu tür de-
ğerlendirme, insanı çelişme ve
sürtüşmelerden kurtarır.

Gerçeği düşünen insan, engeller
karşısında durum bütün ayrıntı-

larıyla inceleyip değerlendirebi-
lidir. Aşılması olası engellerin üze-
rine gider. Aşılamiyan engellerin
karşısında ise, yeni değerlendirmeler
yapar. Ya engeli aşmak için yeni
yollar bulur, ya da kendi gücü ile
aşamayacağını anlayıp gerçeği kabul eder.

Gerçekte önemli olan, seçilecek
yol değil, seçim için karar ver-
mektir. İnsana kaygı veren kar-
arsızlıktır. Kaygı, korku ve öfke
üzerinde denetim sağladıkça, ba-
şarı aşamaları yapıldıkça, insa-
nın kendisine güveni artar. Kay-
gı, korku ve öfke yaratan durum-
lar tasarlandıkça, insan bunların
anlamsızlığını görmeye başlar.
Kendisinde bu durumların üstü-
ne gidecek irade gücünü bulur.
Hoş olmayan duygu ve düşünceler-
lerini denetleme alışkanlığını
kazanır.

Birey kendini iyi, seven, barış do-
lu, neşeli, sabırlı ve disiplinli bir
yolda gerçekleştirip rahatlamalı-
dır. Başkalarını denetleme, onla-
ra sahip, ya da egemen olma iste-
ğine kapılmamalı; onların da bu-
nu kendine yapmalarına izin ver-
memelidir. Bu ise, iradenin öz-
gürlüğünü gerekli kılar. Çünkü
insan, iradesinin özgürlüğü ora-
nında insandır. İşlevlerini tü-
müyle yapan bireyler, aşama ta-
dını ve tuzunu veren, sıkılmayı
söküp atan ve varoluşunun nede-
nini bilen insanlardır.

İnsanı anlamak, ancak onun kişi-
liğini tanımak, ona özyargısız,
artniyetsiz, saplantısız ve özgür
düşünceli bir yaklaşımla olur. Bu

yaklaşımın benimsenebilmesi için de temel gereksinim "sevgi" dir. Ancak bu sevgi, görerek, tanıyarak, anlıyarak ve bilerek olmalıdır. İnsanlar arasında birleştirici, yaklaşıtııcı ruh kuvvetlerinin başında "sevgi, hoşgörü ve iyi niyet" gelir.

İnsan bir bütündür. Kişiliğini oluşturan öğeler arasında iyi-kötü, güzel-çirkin, doğru-hatâlı ikilemi vardır. İnsana olgunluk kazandıran veya oluşmuş kişiliği olgunlaştıran, bu ikilem arasındaki çatışmaları ve sürtüşmelerin yarattığı kaygı ve bu kaygıdan kurtulmak için gösterdiği çaba, seçtiği yöntem ve yoldur.

Bu amaca ulaşmak için, doğru yolu göstermek gerekir. İşte hem bu nedenle, hem de bireye kendi kendisini bilmesini, kendi içini eleştirmesini, kendini keşfedip çözümlemesini, olgunlaşmasını, yetkinleşmesini, hiç durmadan aklını kullanmasını, bilincini güçlendirmesini, duygularını yüceltmeye çalışmasını sağlayan Masonluk, bireyin göstereceği çaba, seçeceği yöntem ve yolların en önemlilerini gösteren bir disiplindir.

İnsanlık, Sevgi Mâbedi yapımı çalışmalarını, bütün bunların sağlanmasında yani "gerçeğe" ve diğer bir deyişle gerçekten "Nuru Ziya"ya ulaştığında bitirecektir. Buna bütünü ile ulaşamayacağını, insanlık için Sevgi Mâbedi yapısının bitmeyeceğini, her mason bilmelidir. Ayrıca her mason, kararlılığa ve düşkünlüğe kapılma-

dan, olumlu bilimden güç alarak, geriye bakıp, yapılan yanlışlıklardan dersler çıkararak, önce kendini geliştirmek, iç ve dış dünyasını güzelleştirmek, İnsanlık Mâbedinin yapamında kullanılacak ham taşı, kendi kendine bıkmadan yontarak, kardeşlik ve dayanışmayı karşılık beklemeden sevgi ile bütünleyerek, masonluk yolunda ilerlemelidir.

Kimi toplumda bilim, akıl ve bilgiye uygun düşüncüler, davranışlar, alışkanlıklar, özgürlükler ve gelenekler var. Bilime ve akla uygun olanlar, sanırım toplumun evrimi sonucunda oluşmuş ve yerleşmiştir. Ama kimi tkoplumlarda da bunların çoğu yok ve çok sert kurallar ve inanışlar var. Bu da insanları baskı altında tutmaktadır.

Nasıl ki ilâçlar bedeni etkiliyorsa, sözler de ruha ikna yolu ile tesir ederler ve biçim verirler. Nasıl ilâçlar yararlı ya da zararlı olabiliyor ve hastalığa, ya da yaşama son verebiliyorsa, tıpkı bunun gibi sözler de bir ikna türü olarak ruhu ya zehirler, ya da kurtarırlar. Sözler, en az çabayla en kısa ve en az görünür yollarla insanın benliğine ulaşan büyük bir güçtür. Yeter ki insanlara bu güçlü erdemlerin tohumlarını ekebilelim. sözlerle korkular sona erdirilebilir, üzüntüler uzaklaştırılabilir, sevgi ve sevecenlik duyguları artırılabilir. İnsanlar birbirlerine sıkıca bağlanabilirler.

Ancak iyi niyetle kullanılan sözler ikna edici ve birleştirici; kötü niyetle kullanılan sözler ise, kandırıcı ve bölücüdür. İnsan ruhunu yönlendiren ve ona biçim veren iyi sözler, insanları yatıştırır, sevindirir, sıkıntılarını dağıtır ve onun mutlu olmasında yardımcı olur.

İnsanların iki çeşit sorunları vardır. Çözömlenebilir sorunların üstesinden gelebilmek için çaba göstermek, kişileri yaşama bağlar. Yaşam çözölemeyen sorunlarla doludur; şahsın bunlarla başedebilmesi için yargılayıcı gücü yanı sıra, olağan üstü çaba, büyük irade ve sebat etmesi lâzımdır. Bundan dolayı insanlar bu tür sorunlardan kaçmaya çalışırlar. İşte, kardeşlerimiz, böyle sorunlu olanlara hiç karşılık, menfaat beklemeden yardımcı olmalıdırlar. Böylelikle yaşam sevgi, yücelik, iyilik ve doğruluk gibi erdemler kazanır.

Masonluk, tüm bu sorunlardan doğan boşluğu mutlu bir şekilde doldurmaktadır. İnsanlık eğitimi dürtüsü, bu çatı altında her isteyene verilmektedir. Bu çatı altında bilgi sonsuz, eğitim-öğrenim sonsuz, her türlü erdem sonsuz, Nuru Ziya sonsuz, yeter ki almasını bilmeli...

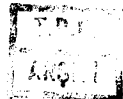
İnsanlar iş yaptıkları sürece mutludurlar. Gerçi genellikle işlerinden hep yakınırırlar. Oysa işsizlik ve bir başkası için iş görmekten yoksunluk, perişanlığın, kararsızlığın ve kötülüklerin kaynağıdır. Sevmek, başkası için

bir şeyler yapmanın tadına varmanın ta kendisidir. Bu dünya sevmek çalışıp iş görmek için kurulmuştur. Bir insanın gönlü aşkla dolu ve elleri birşeyler yapmak hırsı ile işliyorsa, o insan yaşam bilmeceğini çözmüş demektir. En iyi sevgi insanın eski mutsuzluklarından kaçma umudu ile değil, yeni mutluluklara kavuşma umudu ile beslediği sevgidir.

Masonik öğretilerimize çok uygun düşen bu sözlerin ışığında, biz de mükemmel insanları örnek alıp kendi kişisel olgunluğumuz için gereken çabayı gösterir, olumsuz davranış ve yanlışlıklarımızı düzeltirsek, kendi mutluluğumuzu, aile içindeki mutluluğumuzu ve hattâ tüm insanlar için mutluluğu sağlamış oluruz ki, o zaman Ülkü Mâbedi yapımını da hızlandırmış olur ve mutlu geleceğe güvenle bakabiliriz. En son anda bile, yaşam boyu büyük işler başaramadım, büyük yapıtlar bırakamadım diye üzölmeyelim. Eğer başkalarına yararlı olmuş ve onları mutlu etmişseniz ve eğer kendinizi dürüst ve erdemli bir insan olarak yetiştirmişseniz, başlıbaşına siz büyük bir yapıtsınız.

Dünyada hiçbir arzunun, düşüncenin ve kaprisin bir insanın yüzünü güldürmek, kederini azaltmak, neşesine iştirak etmek, hele onun ruhsal bunalım kaosundan kurtarmak kadar önemli olmayacağını unutmayalım.

Nitekim 1 derece oturumunda 2 Nâzır'ın söylediği: Hayatımızda

yalnız bizim olduğu kadar, bütün insanlar ve insanlık için mutluluk olacak bir Ülkü Mâbedi yapmak maksadı ile toplandığımız ve toplanacağımız bu Mâbedde çalışmalarımız yalnız içerde kalmayıp, çevremizde de genişlerse, yanılığı ve noksanlıkları olan birçok insanı yetkinliğe ve mutluluğıya götürebilir. Öyleyse biz yalnız kendimiz için değil, bütün insanlar ve insanlık için yaşamalđı ve çalışmalđız.

Masonluk bugüne kadar insanları biribirine sevdirmeyi, manevi ellerini karşılıklı dayanışma ve destek için birleştirme bilinçine yöneltmeyi amaç edinerek yola çıkmış ve inanç özgürlüğünün tüm insanlara mutluluk getirmesinde önemli rol oynamıştır.

Masonluk bizi mutluluk ve sonsuzluk özlemine ulaştırmak amacındadır. Bu konumu ile masonluk "mutlak iç rahatlığı" ara-

yışı içindeki kimseye, insanlık ideali ölçülerinde çözüm yolları sunan bir "insanlık okulu"dur, diyebiliriz. Bu okul, karanlıklardan çıkıp Nuru Ziya'ya erişmenin yolunun, kişinin kendisini eğitmesinden geçtiğini bir kez daha kanıtlamaktadır.

Üstadı Muhterem, Üstad derecesinin kapanışında "Şimdi gönül rahatlığı içinde, dış âlemin gürültülü ve üzüntülü yaşantısına döneceğiz, mutluluğu yersiz heveslerden kurtulmakta aramalıyız" der. Böylece Ülkü Mâbedinde, stresden kurtulma hususunda en güzel dakikaları yaşamış oluruz ve bunun dış dünyamızda da sürdürebiliriz.

Bu yolda yürümemizin devamında ve stres kaosundan insanlığın kurtulması hususundaki çabalarımızda E.U.M. nın bize güç ve kuvvet vermesini dileriz.

MASONİK SIRLARIN SIRRI

Hayim ALMOG (*)

Derneğimizi tenkit edenlerin, çalışmamızı hor görenlerin ileri sürdükleri ilk soru, şudur: madem ki Müessesenizin gayeleri ulvîdir, prensipleri ahlâkîdir, sırlara ne ihtiyaç vardır? Bu gibi prensipler, alenen açıklanamaz mı? Ben bu soruya cevap vermekten kaçınanlardan değilim.

Evet, bir takım sırlarımız vardır. Sanki Devletlerin, Orduların, Sanayi Şirketlerinin sırları yok mu? Sırsız aile var mı? En Ulvî hislerden biri olan AŞKIN ilk adımı, çok defa iki kişi arasında bir sır ile başlamaz mı?

Samimi konuşalım: Aramızda kalbinde sır saklamıyan hiç insan var mı?

Bu konuda konuşurken, hepimizin bildiği önemli bir noktayı tekrar hatırlamamız gerekir.: Malûm sırlarımız haricinde Derneğimizde herşey aşikârdır. Kardeşlerin isimleri, adresleri, Localarımızın çalışma yerleri ve tarihleri, tüzükleri alenîdir. Hatta, çalışma usülleri, sembolleri her lisanda neşredilmiştir ve masonik neşriyatı herkes serbestçe satın alabilir.

(*) İsrail Büyükk Locası Nur Muh. L. üyesi ve Delta Hâkim Şapitri Başkanı.

Anlayışına göre, haricilerin sırları ile masonik sırlar arasında, çok önemli bir fark vardır:

Genellikle, sır, ilgili insanların müşterek menfaatini korur. Dolayısıyla, zamanı geçtikten sonra, önemini kaybeder ve gizli tarafı kalmız.

Bugün, Napoleonun en gizli askerî sırlarının bir önemi var mıdır? "Aşkılarını" şu veya bu sebepten dolayı gizli tutan bir çiftin sırrı, evlendikten sonra sır olmaktan çıkmaz mı?

Buna mukabil, masonik sırrın menfaat gayesi yoktur ve nesillerce korunmuştur. Vadeli bir kontrata benzemez ve dolayısıyla ebediyen devam edecektir.

Masonik sırların mahiyetini size tekrar edecek değilim. Her birimiz yeminlerimiz esnasında, bunları öğrendik ve zannetmem ki hiçbiri-miz bunun önemini inkâr edebilir.

Her şeye rağmen, çok defa kendi kendime sordum: Acaba bu sırların yegâne gayesi bu mudur? Kanaatimce, Masonik felsefeyi idrak edenlerin nezdinde, bu sırların aşikâr anlamının fevkinde bir önemi ve görevi olması gerekir.

Masonluk, değişik âletleri ahlâka sembolik olarak tatbik etmek suretile öğretildiğine göre, kanaatimce, masonik sır fevkalade bir âlet görevini görür; bir kelime ile denilebilir ki, bize "susmayı" öğretir.

Açıklayayım: Bütün şefkati ile bebeğini büyüten anneye bir göz atın! Belki gününün yarısını çocuğa konuşmayı öğretmekle geçirir.

Beşeriyete konuşmayı mükelleştirmekle uğraşan dergiler sayısızdır; okullar, üniversiteler, kitaplar, radyolar ve televizyonlar, buna birer misaldir. İkna etmek isteyen herkes, her öğretmen her hâtip sözlerini mükelleştirmek için sonsuz gayret sarfeder.

Bütün bunların yanında, bize, susmayı öğretecek felsefeden başka bir müessese tanır mısınız? Kanaatimce yoktur. Acaba, susmak san'atı, konuşmak sanatından daha az mı önemlidir?

"Dil yapar, dil yıkar"

"Söz gümüş ise, sukût altındır"

vecizeleri herhalde boş değildir. Buna mukabil, zamanımızda sırları küçümsemek hemen hemen adet olmuştur.

Tanınmış bir kaç misal:

Sır, ancak ağızdan kulağa fısıldanan sözlerdir.

Sır, bir başkasına anlatıldığı zaman, başka birine anlatılmasını istediğimiz, fakat alenen anlatmaktan çekindiğimiz bir şeydir.

Sır saklamanın aksi, "dedikodudur".

Olur olmaz sözler yüzünden nice insanın istikbali ile oynanmıştır! Luzûmsuz konuşmalar çok kişiler arasında anlaşmazlıklar yaratmış ve aile ocaklarının sönmesine sebep olmuştur.

Bana öyle geliyor ki, bazen konuşma hırsı ifrat derecesine varıyor. Modern leksikonda kullanılan "....." tabiri bunun en kuvvetli bir ifadesidir.

Memleketlerin istikbalini elinde tutan ve hüsnüniyetlerine şüphemiz olmıyan çok mümtaz şahıslar, bazen önemli sırları anlatmaktan kendilerini tutamamışlardır. Bunların sebep oldukları tamiri imkânsız zararları arasına hepimiz görürüz.

Kanaatimce, Masonik sırların tartışılmaz direkt önemine ilâveten çok büyük ahlâkî bir anlamı vardır. Sırlarımız, ahlâka tatbik ettiğimiz âletlerden biridir. Bize susmayı ve herşeyi olur olmaz herkese, her yerde, anlatmamayı öğretir; luzumsuz konuşmamaya alıştırır.

Bunun çok mükemmel bir misalini, Masonluğa ihanet edip bir tenkit kitabı yazan bir zattan öğrendim. Bütün tenkitleri arasında, sırları dahi alaya almış ve kitabında bunları "açıklamağa" kadar ileri gitmiştir. Her şeye rağmen kutsal kelimeleri, kasten, bir haricinin anlayamayacağı şekilde yazmıştır. Harfleri ters ve yerinde olmadan, bazılarının şekillerini, okunamayacak derecede bozarak yazmıştır.

Dolayısıyla şüphe yok ki bu zat, masonluktan bir şey öğrenmiştir. İhtimal, kabiliyetli üstadların elinde eğitimine devam etseydi iyi bir mason olabilirdi.

HÜLÂSA:

Sırlarımızın direkt değeri hepimizce malûmdur. Buna ilâveten, bize susmak meziyetini öğretmesi hasebile üzerinde önemle durmamız gereken bir keyfiyettir. Söylediklerine pişman olanlar çoktur; söylemedikleri sözlere müteesir olanlar nadirdir.

Kulaklarımızın önünde engel yoktur. İster istemez her şeyi duyarız. Gözlerimizi her ne kadar yumabilirsek de, bunu ancak iş işten geçtikten sonra, yani vakanın bir kısmını gördükten sonra kapatabiliriz.

Buna mukabil dilimizin önünde iki manâ vardır: Dişler ve dudaklar. Fakat ağzımızı açtıktan sonra dahi, dilimizi tutmak henüz elimizde değildir. Sır saklamak veya açıklamak tamamen irademize tabidir.

Kanaatimce, sırlarımızın sırrı budur.

MUTLULUK KAVRAMININ MASONİK DÜŞÜNCE İÇİNDEKİ YERİ NE OLABİLİR?

Savaş AKHAN

Yazımıza MUTLULUK kavramının felsefe tarihi içinde geçirdiği evrimi kısaca özetleyerek başlamak istiyorum.

Antik çağ Yunan Filozoflarının hepsi, insan davranışlarının MUTLULUK amacıyla belirlendiği, bu amaca da BİLGELİK ve FAZİLET'le ulaşılacağı fikri üzerinde birleşirler. Antik çağın bütün filozofları, mutluluğa faziletli bir bilgelikle ulaşılacağı savı hakkında hemfikirdirler. Bu çağda bütün tartışmalar, BİLGELİK ve FAZİLET'in ne oldukları üzerinde yapılmıştır.

Ortaçağda MUTLULUK kavramı, "Dinsel Mutluluğu" dile geti-

rir. Bu MUTLULUK, Tanrının bir bağıdır, ve ölümden sonra gerçekleşecektir. Hıristiyanlık Felsefesinin belirlediği Ortaçağ MUTLULUK Felsefesinde bireye bu dünyada MUTLU olabilme imkânı sadece Tanrıya bağlanıp, onun bağışını bekleyerek gerçekleşebilecektir. Bu da, günümüz MUTLULUK anlayışından hayli farklı bir yaklaşım olmaktadır.

Yeniçağ felsefesi içinde MUTLULUK kavramı, bir anlamda Antik çağın MUTLULUK felsefesine daha fazla yakınlık göstermektedir. Yeniçağ felsefesinin kurucularından DESCARTES'a göre MUTLULUK, faziletle elde edi-

lır. Faziletse, ruhu bedene köle etmemektir. Bunu sağlamak için de GERÇEĞİ BİLMEK gerekir. Yine DESCARTES, "Kesin olarak birtek şey var: Birşeyin varlığından şüphe etmek. Şüphe etmek, düşünmektir. "Düşünüyorum o halde varım" diyor. Bilgisinin kaynağını düşünmeye ve var olmaya dayandıran DESCARTES, varlığının amacının ne olduğunu düşünüyor ve bunun da MUTLULUK olduğu sonucuna varıyor. Mutlu olmak için iyi yaşamak; iyi yaşamak için, bu iyi yaşamın bilgilerini elde etmek gerekir. Bilgili olmak, insanı BİLGELİK'e götürür. Hakiki MUTLULUĞU ise, insana BİLGELİK verir, der ve devam eder. Yani burada MUTLULUĞUN kaynağını aklın verilerinde arar.

20. Yüzyılın iki ayrı dünya görüşünden SOSYALİST dünya görüşüne göre, ancak TOPLUMSAL MUTLULUK'la BİREYSEL MUTLULUK mümkün olabilir. Çünkü bireyin özgürce gelişebilmesi, herkesin özgürce gelişebilmesine bağlıdır.

Herşeyin parayla alınıp, satıldığı günümüzün KAPİTALİST toplumunda ise, MUTLULUK, zenginlik anlamına gelmektedir. Bunun için de günümüz insanlığın büyük bir kesimi, MUTLULUĞUN anlamını zengin olmakta bulur.

MUTLULUK düşüncesinin dünyeden bugüne türlü çağlardaki evrimini kısaca özetledikten sonra

Masonluk açısından MUTLULUK kavramının neyi ifade etmesi gerektiğini, kendi düşünce ve tecrübelerime dayanarak açıklamak istiyorum.

Masonluğun gayesi, genel olarak bireyi gerçeğe ulaşma yönünde düşünceye sevkedip, bu düşüncelerinin ürünlerini hayata geçirmek sureti ile gelişmiş insanı, dolayısıyla mükemmel toplumu yaratmaktır.

İnsan yaşamının gayesi, naçiz görüşüme göre, sadece MUTLU OLMAKTIR. Acaba yaşam sürecimiz içinde elde ettiğimiz maddi olanakların bizlere verdiği MUTLULUK, yaşamımızın gayesi olacak kadar bizleri tatmin edebilmekte midir? Hiç sanmıyorum. Zira bu tür MUTLULUKLAR, geçici MUTLULUK'lardır.

Bireyin mutluluğun sürekli olabilmesi aklının ürünü olan BİLGİ'sinin, onu destekleyen GÜCÜ'nün, Evrenin Ulu Mimarının bahşettiği doğanın GÜZELİK'lerini görebilme yetisinin varlığı ile olanaklıdır. Saymış olduğum bu unsurlar, aynı zamanda, kişiyi gerçeğe ulaştırmak için Masonluğun takip ettiği en belli başlı metodlardır. Demek ki, gerçeği bulma yolunda atılan her adım, bireyi aynı oranda MUTLULUĞA yaklaştırıyor. Bir başka deyişle, gayesi GERÇEĞİ ARAMAK olan Masonluk, bu yolla aynı zamanda bireyi MUTLU etmeyi de hedefliyor.

Hepimizin bildiği gibi M...ik sistem, AKIL ve HİKMET; KUV-

VET ve GÜZELLİK kavramlarıyla sembolleştirilmiş üç sütun üzerinde kurulmuştur. Onun için ben de bu üç kavram hakkındaki kendi yorum ve düşüncelerimi aktararak konuyu geliştirmek istiyorum.

Kişisel görüşüme göre AKIL, BİLGİ ve GERÇEK kavramları bir sistematik bütünü teşkil ederler. BİLGİ, AKLIN bir fonksiyonu olup, AKIL ve GERÇEK arasında bir köprü görevi yapar.

AKIL yolu ile bir takım deneyim ve gözlemlere gireriz. Bu deneyim ve gözlemler sonucunda ise, BİLGİ doğar.

BİLGİ'nin birikimi ile GERÇEĞE yaklaşılması arasında bir doğru orantı mevcuttur. Yani AKLIN dışında bilgi sahibi olmak; BİLGİ olmaksızın da GERÇEĞE yaklaşmak olanaksızdır.

Masonik düşüncenin amacı, GERÇEĞİ bulmak olduğuna göre, AKLIN ve onun ürünü olan BİLGİ'nin ne kadar önemli bir unsur olduğunu tartışmasız kabul etmek gerekir, kanısındayım.

BİLGİ, nesnenin kendisinden başlar, beş duyu ile algılanır, insan aklında çeşitli soyutlamalara ve sentezlere uğrar, kavramlaşır, yasalaşır, sonra yeniden doğaya, nesneye döner, kendini pratikte dener, doğrular.

Bu işlemlerin bir yöntem dahilinde, bir sisteme bağlanarak yapılması halinde ise, BİLİM kavramı doğar.

BİLGİ, her zaman tamlığın doğrultusunda ilerleyen eksik ve tamamlanmamış bir süreçtir. Her zaman da böyle kalacaktır. Çünkü değişme, sürekli ve sonsuzdur. BİLGİ de sürekli ve sonsuz olarak gelişecektir. İşte, bu yüzden AKLIN sınırını da tesbit etmek mümkün olmamaktadır. Durum böyle olunca da mutlak gerçeğe ulaşmanın zorluğu hattâ imkânsızlığı ortaya çıkmaktadır.

Bütün bunlara rağmen AKLIN gösterdiği yolda BİLGİ sayesinde BİLGE kişinin eriştiği, önceden bilinmeyen bir takım gerçeklerin su yüzüne çıkmasının ödüllü, kuşkusuz, sadece ve sadece sınırsız bir MUTLULUK'tur.

Örneğin, bir hastalığın mikrobu ve bu mikroba karşı nasıl savunulacağını bulan bir BİLGİN'in elde ettiği ödül, bu engin MUTLULUK değil de nedir?

Aklı, pozitif yönde kullandığımız sürece bu tutumumuz bize daima MUTLULUK verecektir.

Akıl kavramı konusundaki düşüncelerimiz bu şekilde özetlendikten sonra, şimdi biraz da KUVVET kavramı üzerinde duralım.

KUVVET, belirli oranlarda her bireyin sahip olduğu bir ögedir. İyi veya kötü yönde gerçekleştirdiği tüm işleri, kişi gücü sayesinde realize edebilir. İnsanoğlu, gücünü kötü yönde kullandığı takdirde vicdan azabı duyar. Vicdan azabının getirdiği de, tek kelime ile mutsuzluktur. Gücünü, iyi

yönde kullanmanın ödülü de tabii ki MUTLULUK olacaktır. Gücünü, insanların ve toplumun iyiliği için ADALET'le kullanmış bir kişinin MUTSUZ olabileceğini düşünebilir miyiz?

Aklın ve Kuvvetin ürünlerini GÜZELLİK süslediği oranda, MUTLULUK artar. O halde nedir GÜZELLİK?

GÜZELLİK, doğanın ta kendisidir. Doğanın her zerresinin yapısında GÜZELLİK vardır. Zor olan şey o güzellikleri görebilmektir. Eğer o GÜZELLİKLERİ görebilme yetisine sahip olabilmişsek, yüreğimiz yaşama sevinci ile dolar. Bu da bize sonsuz bir MUTLULUK verir.

Evrenin gizli GÜZELLİK'lerini ortaya çıkartan ve insanın gözleri önüne seren en önemli araç, SANAT'tır. Bir sanatçının en mutlu olduğu an, eserini meydana getirdiği andır. Sanatçının MUTLULUGUNUN kaynağı ise, bir yerde yarattığı eserin diğer insanlara vereceği MUTLULUK düşüncesidir.

GÜZELLİK'ler karşısında insanoğlunda beliren en güçlü his, SEVGİ'dir. Yani, GÜZELLİK'ten hareketle SEVGİ'ye varabiliriz. Bence sevmesini bilen bir insan, doğanın GÜZELLİK'ler dünyasının anahtarıdır. Bu anahtar sayesinde GÜZELLİK'ler dünyasının kapısından girip MUTLU olabilmek imkânına kavuşabiliriz. Nasıl aklın ürünü BİLGİ ise, GÜZELLİĞİN ürünü de sevgidir. BİLGİ ve SEVGİ yetimizi geliştiren

tirme gücümüz oranında MUTLU olabiliriz.

Bireyin MUTLU olabilmesi için bir başka önemli faktör de, İNANÇ faktörüdür. İNANÇ konusunda kişiyi MUTLULUĞA götüren yol, İNANÇ'ın niteliği değil, niceliğidir. Bir şeye inanmak ihtiyacı, insanın yapısında vardır. İncancımızın gücü nisbetinde MUTLU oluruz. Bakınız, CEMİL SENA, "TANRI ANLAYIŞI" adlı yapıtında bu konuda ne diyor:

"Kutsal saydıkları için Totemleri olan hayvan veya bitkileri yemeyerek açlıktan ölen bir ilkel insan, her bulduğunu yiyen bir ileri toplum insanı kadar MUTLU'dur. Biri o kutsal inanca bağlı kalmış olmanın MUTLULUGU içinde can verirken, öteki böyle bir İNANÇ'ın baskısından kurtulmuş olma zevkinin bağışladığı özgürlüğün MUTLULUGUNU tatmaktadır."

Olgun, yetkin ve uygar insanın görevi, kimin dinli, kimin dinsiz yada Tanrılı veya Tanrısız olduğunu araştırmak değildir. Asıl dinsiz ve Tanrısız olanlar, başkalarının fikir ve inanç özgürlüğüne bağnazca saldırmaktan hoşlananlardır. Her insanın kendine özgü bir iç âlemi vardır ki, doğa hiç kimseye bu âleme sokulma hakkını vermiş değildir. Bu âlemde yaşayan gerçek değerlerin neler olabileceğini keşfetme yeteneğine sahip olanlar, insanları imanlarını derece ve çeşitlerine göre sınıflamayan ve onların

savunmakta olduğu fikirlerin dayandığı ilkeleri kavrayabilenlerdir.

Bu ilkeleri kavrayabilen insan MUTLU insan, bu ilkeleri kavrayabilen toplumlar MUTLU toplumlar olacaklardır.

Masonluğun bizlere yönelik olan en önemli mesajı bence bu noktada yoğunlaşmaktadır.

İyi bir Mason olabilmek için olgun, yetkin ve uygar insan olmak zorundayız. Bu da bize MUTLULUĞU getirecektir.

Zira olgun, yetkin ve uygar insan, AKLIN verilerini pozitif yönde, insanlığın yararına kullanmak için bütün gücünü harcayabilen insandır.

Olgun, yetkin ve uygar insan, doğanın her zerresinde bulunan GÜZELLİK'leri bulup çıkaran, bu GÜZELLİK'leri benliğinin taa derinliklerinde engin bir SEVGİ hissi ile duyabilen insandır.

Olgun, yetkin ve uygar insan, bütün bunları hayata geçirebilen, bu hareketi ile etrafına ışık saçabilen, büyük insanlık ideali yolunda topluma örnek olabilen insandır.

Yüce bilgin İBNİ SİNA, en gelişmiş MUTLULUK, kendimizi azar azar yüce varlığa benzettir, diyor. Doğruluğuna yürekten inandığım bu sözlerin doğruluğunu, bu noktaya kadar ifade etmeye çalıştığım kavramlarla izah etmek mümkün değil-

dir. Bunun, AKLIN yanında yer alan ama AKLIN ve İMANIN ötesinde derin bir SEZGİ olarak açıklayabileceğimiz HİKMET kavramı içinde ifadesini bulacağı kanısındayım.

Biz Masonların en öncelikli hedefinin AKLİMİZA GÜCÜMÜZÜ destek alarak, evrenin GÜZELLİK'leri karşısındaki hayranlığımızın ifadesi olan SEVGİ'mizi kullanarak KENDİMİZİ TANIMAK olduğunu düşünüyorum. Kendimizi bildiğimiz nisbette gerçeğe yaklaşmanın mümkün olduğu zannındayım. Zira, kendi benliğini tanımayan insanoğlunun diğer insanları tanımasının çok güç, hattâ imkânsız olduğuna inanıyorum.

Sonuç olarak, Masonluğun gayesi, özümleyebildiğim kadarıyla, ritüelleri, yazılı olan ve yazılı olmayan kuralları ile öncelikle bireyin kendisini bilmesinde yardımcı olmak; sonra onu gerçeğe aramaya yöneltmek, bu yolla olgun, yetkin ve uygar insanı yaratarak MUTLU bireyler, ve MUTLU toplumların meydana gelmesinde yardımcı olmaktadır.

21. Yüzyıla yaklaştığımız şu son yıllarda teknolojinin ve onun ürünlerinin hızla artmasına rağmen, bireylerin kendi benliklerine yönelik araştırmalarının azalmasının sebep olduğu insanların MUTSUZLUK'larına çare bulmakta Evrenin Ulu Mimarı'nın tüm Masonluğa ve Masonlara yeni güçler bağışlamasını ve yardımcı olmasını diliyorum.

DİL, BELÂGAT VE SUSMAK

Güngör ÖCAL

"Erdem başı tıl(dil)"

Kaşgarlı Mahmut.

İnsanın yaşam süresi ve süreci içinde duygu vedüşüncelerini açıklayabilmesi, karşılıklı yakınlaşmaların temel taşları olan diyalogları oluşturabilmesi için gerekli iletişimi sağlayan yegâne niteliği, Dil'dir.

Aynı yerde soluklanan, yiyen, içen, gören ve işiten; ancak aralarında konuşup, anlaşma olanağı bulunmayan insanların oluşturduğu beraberliğe verilen isim, İnsan Topluluğu'dur... Oysa, bu topluluğa anlaşabilmeyi ve dolayısıyla gerçek beraber yaşamak imkânını sağlayan Konuşabilme Yeteneği'ni, yani Dil faktörünü dahil ettiğimizde o kalabalık artık bir "Toplum" meydana getirmiş olmaktadır.

Bir toplumun "Ulus" olabilmesi için önemli ve şart olan bağ ise, yine Dil'dir. Zira, kişilerin üzerinde yaşadıkları toprağa Vatan anlayışı ile sevgi duymaları, ait oldukları toplumun geçmişine saygı, geleceğine ise heyecan ile bağlanabilmeleri, yani Ulus olabilmeleri için Dil Birliğinin mevcudiyeti kesinlikle elzemdir.

Beşerin asıl özelliği olan Konuşma Yeteneği ile ona özgü bir işlev olan Düşünme'nin birbirinden ayrılmazlığını savunan Eflatun düşünme-

yi; sessiz halde kendi, kendine konuşmak olarak nitelemiştir... Bir başka bilgin olan Wygotski ise, bu anlatımı Düşünme=Dil-Ses şeklinde formüle etmiştir... (Ancak, bazı dilbilimcilerin bu yakın ilişkiyi kabul etmemekte ısrarlı davrandıkları da bilinmektedir.)

Bu çalışmamı hazırlarken, benim zihin kısıkaçlarımı da, bir hayli sıkıştıran bu soruyla ilgili kişisel kanaatim ise; "dil olmadığı takdirde, düşünme eyleminin de mümkün olamayacağıdır."

Yukarıda belirttiğimiz Wygotski formülündeki Ses'i, eşitliğin diğer yanına taşıdığımızda Düşünme+Ses=Dil olacaktır. Bu da, düşünmenin, seslendirilmiş hale getirilmesinin Dil'e dönüşerek Eflatun'un konuyu tanımlamak için ifade ettikleri ile paralelleşmektedir.

Ayrıca, Düşünme ve Dil ilişkisi olmaksızın, soyut kavramların "anlam saptamalarının" nasıl yapılacağını irdelediğimizde, tam bir imkânsızlıkla karşılaşmaktayız. Örneğin, Özgürlük, Eşitlik ve Kardeşlik gibi soyut kavramları belirleyen sözcüklerin, anlam derinliklerine varabilmek için gereken zihinsel eylem olan Düşünme'nin, ancak Dil'in beraberliği ile yapılabileceği kuşkusuzdur... Kanımca, Dil ve Düşünme'nin bu yakın ilişkisini belirleyen diğer bir husus da, konuşma yeteneği gelişmiş bir insanın, düşünme ufkunun da, farkına varılmaksızın kazanılmış bir ivme ile genişleyeceğinin kesin oluşudur... Dil'de fakir olmak, bireyin düşünme yoluyla üreteceklerinde "verimsiz kişi" olarak bilinmesine neden olacaktır. Oysa bu sorun, Dil'deki kısıtlanmışlıktan dolayı, o üretim için gerekli olan Düşünme performansına ulaşamamaktan kaynaklanmaktadır.

* * *

Kişinin mensubu olduğu toplum ile en kuvvetli ilişki aracı olan Ana Dili'nin; biri "Konuşma dili", diğeri ise "yazı dili" olmak üzere iki türünün bulunduğu malûmdur. Toplum içi genel iletişimde, bu iki türün de kullanılması zaruretinin olacağı tabiidir. Ancak "Özel Dil" olarak belirlenen bir ayrı tür daha var ki, biraz üzerinde durmak yararlı olacaktır. Dilbilimcilerin "Sosyolekt" terimi ile de ifade ettikleri bu tür diller, özellikle mesleklere veya "toplum içi gruplara" ait kavramlara göre oluşup, yerleşmiştir. Dolayısıyla, o müşterek kavramlar konusunda tarafların anlaşabilmelerini kolaylaştırırken, aynı guruptan olmanın içgüdüsel yakınlığını da pekiştirmektedir.

Mazisi saygı ile anılan her kuruluşun "Özel Dilinin" de o saygın geçmişin "örf-âdet" anlayışının koruyuculuğu kapsamında bulunması gerekmektedir... Bazı sözcükleri yenileştirme hevesiyle değiştirmek, o dille yapılan konuşmalara bir ahenk, bir armoni katkısı olan güzelliklerin yok edilmesine izin vermektir. Bugün değiştirilmesi kabul edilen

birkaç sözcük, yakın gelecekte, o "Özel Dilin" kaybolması zeminini hazırlayacaktır.

Özel Dillerin, ait oldukları toplum içi guruplar tarafından, titizlikle korunması ve geçmiş ile gelecek arasında bağlayıcı bir öge olarak yaşatılmaları gerekmektedir.

Tür olarak Masonik Dil de özeldir. Bu dili konuşanlar bazı sembolik ve alegorik anlatımlara dayalı, genelde soyut olan kavramları ifade edebilmektedirler... İşte burada, çok önemli bir noktaya ulaşılmaktadır. Bilindiği üzere, soyut kavramların anlaşılmasında, Sezginin payı çok büyüktür. sezginin oluşabilmesi ise, kişisel düşünme kapasitesine bağlı olarak, belirli bir süreyi gerektirmektedir. Dolayısıyla, her yeni katılan Kardeşimizin; önce Masonik Dili öğrenmesi ve bu dil ile düşünerek, sezgi gücünü oluşturmaya, elbette ki, bir zaman dilimi içine sığdırılacaktır.

Çırak Kardeşlerimizin daha işin başında iken, sanki ağızları mühürleniyormuş gibi gelen, dillerine sahip olmaları tavsiyesinin odaklandığı nokta işte buradadır:

Maksat; konuşmaların engellenmesi ve "Susunuz" direktifinin uygulanması değildir.

Maksat; susulan dönem içinde Masonik Dili öğrenerek, Masorik Düşünme performansına sahip olabilmek için zamanı değerlendirmektir.

* * *

Söz buraya gelmişken, dikkatlerimizi en eski Masonik belgelerden sayılan Regius'a taşımakta fayda olacağı kanaatindeyim... Bilindiği gibi, bu belgede zikredilen yedi Ana bilimden ilk üçü olan Gramer, Mantık ve Belâgat, sadece "dil ve düşünme toprağında" filizlenen bilimlerdir.

Bunlardan, pek çok Masonik dökümanda Retorik olarak tanımlanan Belâgat üzerinde, fikir eşinmesi yaparak edindiklerimi aktarmaya çalışacağım.

Terim olarak Belâgat, iki anlamı kapsamaktadır. Bunlardan ilki, insanda doğuştan varolan "Meleke"; diğeri ise, "İlim" olandır.

Meleke olarak belâgat, fikrin açık olmakla birlikte, yer ve zamana uygun halde söylenmesidir. Batı dillerinde "éloquence" sözcüğü ile tanımlanmaktadır.

İlim olarak belâgat ise, sözün açık, düzgün, san'atlı ve anlamca zengin olabilmesi için gereken usul ve kaideleri inceleyen bilgi dalıdır... Batı

dilleri ve Masonik literatürde Retorik sözcüğü ile ifade edilen belâgat türü budur.

Günümüzde anlamca eşleştirilmiş olan biri Batı, diğeri ise Doğu kökenli bu iki sözcüğün yapılarında bazı farklılıklar mevcuttur... Örneğin:

- Retorik, M.Ö. 460'lı yıllarda, Sicilya'da, emekleme dönemini yaşayan demokrasi anlayışı paralelinde doğmuş ve sözün ikna edici biçimde kullanılması yöntemi olarak tanımlanmıştır.
- Belâgat ise, İslâmiyet öncesi Cahiliye döneminde Arab sözlü edebiyatında kendini gösterdiği halde, ancak İslâmiyet sonrası dönemde, bazı esasları kapsayan bir sistem haline gelmiştir.
- Retoriğin sistemleşmesindeki asıl neden, insanların haklarını savunmaları sırasında, karar verici kişileri inandırabilmektir.
- Belâgat'in sistemleşmesindeki büyük pay, Kuran-ı Kerim ve Hadislerin gerçek yönleriyle anlaşılması ve anlatılabilmesi ihtiyacından kaynaklanmıştır.
- Retorik ile ilgili ilk yazılı döküman, M.Ö. 330 yıllarında Aristoteles'in üç ciltlik eseri "Tekhne Rhetorike"dir. Bu yapıt, sözlü iletişimde ikna edici olabilmek esaslarını içermektedir.
- Belâgat kapsamındaki ilk yazılı belgeler, M.S. 8 asırda hazırlanmış olup, bunlar Kuran-ı Kerim'in anlaşılmasına yönelik dil, fıkıh ve kelâm ilimlerinin karışık olarak ele alındığı dökümanlardır.
- Retorik, Ortaçağ döneminde, Avrupa kıtasındaki eğitim uygulamasında Lâtince ve Matematik yanında, üçüncü zorunlu ders olarak yer almıştır.
- Belâgat'in, 11 ve 14. asırları kapsayan dönemde, bağımsız bir ilim haline gelmesinden sonra Doğu'da yazılan eserlerde bu kavram asıl konu olarak seçilmiştir. bu serlerden en önemlisi, Zamahşehri'nin yapıtı olan "Esas ül Belaga"dir.
- İkna edici, etkili söz söyleme sanatı öğretisi olan Retorik, beş ana dala ayrılmıştır. Bunlar:
  - amaca uygun düşüncelerin seçimini içeren "Buluş",
  - düşünce düzenlemesini kapsayan "Düzenleme" veya "Kompozisyon",
  - kişiye özel anlatım tarzı olan "Üslup",
  - yukarıda belirtilenleri, anlatım sırası için bir kurgu olarak "Akılda tutmak",
  - "Hitabet" yani "Söyleyiş" dallarıdır.

- Düzgün, yerinde ve zengin anlamlı söz söyleme sanatı öğretisi olan Belâgat, üç ana kola ayrılmıştır. Bunlar:
- sözün, hal ve makamın icabettireceği duruma uygun kullanılmasını öğreten "Meani",
  - sözün, manayı en açık biçimde anlatır şekilde seçilmesi ilkelere öğretene "Beyan",
  - sözün süslenmesini güzelleştirilmesini sağlayan esasları öğreten "Bedi".

kollarıdır.

Retorik ve Belâgatin, zaman içinde, bağımsız birer ilim olmaktan uzaklaştırılarak, edebiyat kavramı içinde eritildiğine şahit olunmuştur. Ancak, içinde bulunduğumuz çağın yaşam gereksinimleri arasında ortaya çıkan "Metin Dili", insanları tekrar retorige yöneltmiş ve 1958 yılında Almanya'daki bir üniversitede Retorik Kürsüsü kurulmuştur.

Günümüzdeki "sözel iletişim" için insanlar, **açık, düzgün, anlamca zengin ve san'atlı** olmakla birlikte, **ikna edici** niteliği de olan anlatımı tercih etmektedir... Bu tercih, Retorik ile Belâgatı daha kapsamlı bir bütünü oluşturmaya götürmüş ve terim olarak da aynı anlamda kabul edilmelerini sağlamıştır.

* * *

Kaşgarlı Mahmut'un bir erdem olduğunu ifade ettiği, yerinde ve yeterince kullanılması için gerekli itinanın gösterildiği Dildir.

Ne denli başarılı olsa da konuşma, kişinin kontrolü altında olmalıdır. Eğer, kişi konuşmasının kontrolüne girerse, o başıboş gidiş, kesinlikle "başarisızlık durağında" son bulacaktır.

Sözü, sohbeti beğenilen kişilerin de "Konuşma şehveti" za'fından uzak kalabilmeye gayret etmeleri, toplum içi saygınlıkları yönünden büyük önem taşımaktadır.

Doğu edebiyatının büyük şairi Şeyh Sadi'nin, gönülden gönüle seslenebilen kişilere ait manâlar ufkunda, bir pırıltı niteliğindeki şu sözlerinde, dikkatlerimizi birleştirmemiz gereklidir:

Bilge kişi, yemediğinde bitap düşecekse, elini yemeğe uzatır ve konuşmadığında bir halel gelecekse, söze başlar"

Hakikatın arandığı yolların kaynağı olan bütün öğretiler, kalbe danışılarak söylenen bir sözün uygunluğunun yanısıra, zamanında sus-

manın da, asıl selâmet olduğunu belirtmektedir. Bundan maksat, yolu yordamınca konuşabilmek için düşünmeyi sağlayabilmek ve konuşurken de, yeri geldiğini anlayarak, sözü "Sükût'a" bağlayabilmektir.

Bazı şartlarda, söylemekten vazgeçtiğimiz bir sözün, kalp duvarımıza çakılı kalmasından kısa bir süre sonra, duyacağımız "gönül huzuru", manevi nimetler mertebesinde güzeldir...

Yine Şeyh Sadi'ye dönerek, kendisinin çocukluk zamanına yait bir anısına kulak verelim:

"Küçüktüm... Bir din gecesi babamla birlikte uyumuyor, sabah saatlerine kadar Kur'an okuyorduk. Karşı odadaki koca, koca adamlar horul, horul uyuyorlardı... Babacığım, dedim, niçin onlar da bizim gibi Kur'an okumuyorlar da, böyle uyuyorlar? Babam dedi ki:

A babasının canı... Keşke, sen de uyusaydın da, bu sözleri söylememiş olsaydın."

KAYNAKÇA

- 1/Prof.Dr. Doğan AKSAN "Her Yönüyle Dil"
Türk Dil kurumu Yayınları, Ank. 1990
- 2/M.Ali AYNİ "Tasavvuf Tarihi"
Kitabevi, İstanbul. 1992
- 3/İmam-ı GAZALİ "İslam Ahlâkı"
Huzun Yayınevi, İstanbul. 1958
- 4/Şeyh Sadi-ı ŞİRAZİ "Gülistan"
Ahmet Halit Kitabevi, İst. 1958
- 5/ "Ana Britannica Gen.Kült.Ansiklopedisi"
Ana Yayıncılık, İstanbul. 1986-90.
- 6/Prof.Dr. M. Kaya BİLGEGİL "Edebiyat Bilgi ve Teorileri"
A.Ü.Edebiyat Fak. Yayınları, Ank. 1980
- 7/ "Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi"
Gelişim yayınları, İstanbul. 1986-90.
- 8/ "İslam ansiklopedisi"
T. Dinayet Vakfı Yayınları, İst. 1988-93

MASONLUĞUN ORJİNİ ÜZERİNE

Çeviren: Koparal ÇERMAN (*)

Büyük locanın kurulup masonik yazı ve konuşmalara sansür koyarak masonik öğretiyi belli bir kalıba sokmaya çalıştığı günlerden sonra masonluğun orjini ile ilgili bir takım teoriler ortaya çıkmaya başladı. Bunlardan bazıları zamanla zihinlerde yerleşip popüler bir nitelik kazandılar. Modern masonik kavram içerisinde yeri olmayan bu teoriler üzerinde kafa yormaya ve masonlukla bunlar arasında ilgi kurma gayretine gerek yoktur. Ne var ki; bilhassa eski kitaplarda olmak üzere, şurada burada karşımıza çıkan ve bilhassa masonluğu öğrenmeye çalışan yeni kardeşlerin

kafasında bazı sorular yaratan bu teoriler hakkında bilgi sahibi olmanın, faydalı olacağı kanaatindeyim.

Miladi tarihin başlamasından altı-yediyüzyıl öncesinden, iki-üçyüzyıl sonrasına kadar İngiltere, avrupa, yakınoğu ve Mısır'da antik gizemcilik diye niteleyebileceğimiz bir takım gizli organizasyonlar oluştu ve yaygın bir gizem kültürü geliştirdi (occultism). Bu organizasyonların sayısını net bir şekilde ortaya koymak mümkün değildir. Çünkü bunların bir kısmı ya çok küçük olan topluluklardı, ya çok kısa ömürlü oldular, ya da çok dar bir bölgede

(*) H.L.HAYWOOD *Kardeşimizin MORE ABOUT MASONRY* adlı kitabından alınıp, aktarıldı.

faaliyet gösterebildiler. Bir kısmı da o kadar gizli çalıştılar ki arka- larında hiçbir kayıt bırakmadan göçüp gittiler. Yine de bir rak- kam vermek gerekirse sayıları bir-iki yüzü aşmaz. En meşhurla- rını ELEUSİNIA'dan başlaya- rak; MITHRAİSM, SAMOTH- RACE, MAGNA MATER, ISIS, OSİRİS, SERAPİS, ORPHEUS şeklinde sıralayabiliriz. Gizem kültürüne ait pek çok esrarengiz hikaye ve masal, aynen mitolojik efsanelerde olduğu gibi şiire, sah- neye muhtelif san'at dallarına yansıldılar. Böylece de "Klasik" olarak nitelendiler. Ancak, bun- lar eski Yunan ve Roma klasikle- rinden gelmediği, gizem kültü- ründen ortaya çıktıkları için kla- sik olarak nitelenmeleri yanlıştır. Antik gizem topluluklarını, modern zamanların meslekî, ahlakî ya da tarikat toplulukları- na benzetmek mümkündür. Bunlar, gizli kuruluşlar olduğu için topluluğa özel inisiyasyonla veya muhtelif seramonilerle giri- lirdi. Her topluluğun kendisine has görevlileri, ritüelleri ve sem- bolizmaları vardı. Karşılıklı yardımlaşma, ana gayeleri olarak zikredilebilir. Sonraları bunlar kilise tarafından tahrip edildiler. Bu yüzden de bazıları o şekilde dağılıp yok oldular ki isimlerine ancak arkeolojik kazılarda rast- layabiliriz. 19.uncu yüzyılda, bu teşekküllerden bazılarının, uzun yıllar varlık mücadelelerini sür- dürerek, neticede masonluğun çekirdeğini oluşturduklarına da- ir iddialar ortaya çıkmaya başla- dı. Oysa bunların çoğunun yaşa-

dığı bir zaman farkı vardır. Bir- çoğunun da masonlukla ilişkili olduğuna dair hiçbir tarihi belge, hiçbir kayıt ve kanıt bulunama- mıştır. Bundan sonra da herhan- gi bir kanıt bulunamayacağını masonluğu iyi anlamış olanlar bilirler; çünkü tarihteki gizem topluluklarının kuruluş gayeleri ile masonluğun gayeleri, hedefle- ri, prensipleri Landmarkları ara- sında hiç bir benzerlik yoktur.

Antik çağlar boyunca her işin ve her mesleğin bir organizasyonu olmuştur. Latin dilinde bunlara *collegia* denirdi. Bu tabir ingiliz- ceye *college* olarak geçmiştir. Birçok dilde de benzer kelimeler kullanılır. Bunlar bir bakıma or- taçağdaki localara, bir bakıma da modern ticari kuruluşlara benzi- yorlardı. Her *collegia*'nın kendi mahallesi ve kendi nüfuz bölgesi vardı. Hepsi de kendilerine ait yerlerde toplanırlar, kendi idare- cileri tarafından, kendi kural ve kaidelerine göre yönetilirlerdi. Üyeleri arasında sıkı bir dayanış- ma ve sosyal yardımlaşma vardı. Bunlardan birisi de Romadaki mimarlar *collegia*'sıdır. Bunun adı: *Collegia fabrorum*'du. ("fab- ric" bina, yapı, inşaat anlamında- dır.) İşte bir zamanlar, *collegia* fabrorum ile, ilk masonik localar arasında tarihi bir ilişkinin va- rolduğu sanıldı, bağlantı bulmak için çok da uğraşıldı, ancak bu ümit gerçekleşmedi.

Astroloji sözcüğü ile ifade edilen akım, hiçbir ülke, hiçbir toplum ve hiçbir organizasyonla sınırla- namaz. Çok yaygındır. Astroloji

kabaca; yıldızlarla ilgili popüler olmuş inançlara verilen bir isimdir. Bu sebeple, eski çağlardan beri çeşitli astrolojiler, ve astrolog'lar geldi geçti. Lakin hiçbir zaman tek ve kalıcı bir astroloji ve astrolog gurubu olamadı. Çünkü astroloji;; bilimsel değildir. Modern astronomi bilimi uzmanları yıldızları ve diğer gök cisimlerini çok iyi tanırlar. Evrende, irili ufaklı milyar kere milyarlarca gök cisimi vardır ve bunların hepsi, aynen dünya ve ay gibi maddesel bir yapıya sahiptirler. Yıldızlar da, yıldızdan başka birşey değildirler. Ama modern astronomi biliminden önce, yıldızların maddesel yapıya sahip olduğuna inanılmazdı. Eğer öyle ise; "niçin kafamıza düşmezler?" Madde olsalar; "hangi kuvvet bu ağırlıktaki kütleleri oradan oraya itip çekebilir?" Üstelik, böyle cıvıl cıvıl renkli bir madde olabilir mi? Diye düşünürlerdi. Dahası; bizden o kadar uzakta olmalarına rağmen onları yine de görebilmemiz, yıldızların bunu bizzat istemiş olmalarından başka neye bağlanabilirdi ki? Çünkü güneş doğunca nasıl kaybolduklarını görmüyormuyduk? Ayın sebep olduğu med-cezir olayındaki müthiş gücü gözlerimizle göremediğimiz gibi, gözle göremediğimiz kimbilir daha ne gibi tesirlere hedef oluyorduk. İşte bu gibi düşüncelerle eskiden, yıldızların ve sair gök cisimlerinin, esrarengiz canlı varlıklar olduğu ve doğa üstü birtakım güçlere sahip buldukları varsayılıyor ve bu güçleri ile insanların kaderini şu

veya bu şekilde değiştirebiliriz diye düşünülüyor bunun için gayret sarfediliyordu. Astrologlar kullandıkları kitap ve haritalarda; birçok işaret, sembol ve amblemler kullandılar. Meselâ; bir daire içerisindeki noktanın güneşi remzetmesi bunlardan biridir. Bunun gibi, kullandıkları birçok sembol ve amblem masonik amblemlere benziyordu. Buna dayanarak bazı yazarlar masonik orjinin astroloji olduğunu iddia ettiler. Ancak birkaç sembol benzemesinin ötesinde bir kanıt bulunamadı bu sebeple de güçsüz bir iddia olarak kaldı. Şurası kesin bir gerçektir ki; günümüzden sekizyüzyıl önceki yıllardan beri varlığını sürdüren masonik localar yada büyük localar astroloji ile hiçbir zaman, hiçbir yerde ve hiçbir şekilde bir ilişkiye girmediler, ve astrolog'ların uydurdukları hayallerin etkisinde kalmadılar.

Gizem, kelimesi ile ifade etmeye çalıştığım occultizm'in özel bir şekli de *Kabbalism*'dir. Kabbalizm'de de astrolojinin tesiri fazlaca görülür; ancak onu bu başlık altına koyamayız, çünkü bunlar birbirinden bağımsız ve farklı hareketlerdir. İbrance bir kelime olan "Kabbala" (veya cabala yahut Kabbalah vs.) kelimesi ilk önce "kutsal kitaba ilişik toplu yazılar" anlamında kullanıldı. 13.ncü yüzyılda ispanyol yahudileri tarafından yazılmış dört-beş kitaba bu anlamda kabbalah ismi verilince sonraları kelime hep bu anlamda kullanılmaya başlandı.

Ama kelimenin doğru anlamı bu değildir. Kabbalah "toplu yazılar" demektir. Bu kitap içerisindeki konular; şans getiren muhtelif gizemli bilgiler, gizemcilikle ilgili sair bilgiler, büyücülüğün türlü çeşidi, zarar veren ve fayda sağlayan büyücülükler, yahudi dinin sırları, vs. gibi şeylerdi. Kitapta bu konularla ilgili birçok amblem ve semboller de vardı. Başlangıçta bu kitabı, İspanya dışında okuyan olmadı. Reformist protestan liderler ilgileninceye kadar, kimsenin fazla ilgi duyulduğu da söylenemez. Lakin, reform hareketlerinden sonra konu çok yayıldı. Hatta sonralı, gizemciliğin her türü "kabbalism" terimiyle anılmaya başlandı.

Amblemlerindeki benzerliğe bakılarak masonluğun orjininin kabbalisme dayandığı savı da ortaya atılmıştır. Bazı benzerlikler bulunsa bile, bu savı benimsemek mümkün değildir, zira masonluk, orjinal kabbalah kitapçıkları yazılmadan uzun yıllar önce de varlığını sürdürmekte idi.

Astroloji gibi alchemy'nin de ne olduğunu kesin hatlarla ortaya koymak zordur. Çünkü bu akım hiçbir zaman organize bir varlık göstermedi. Bu konuda yazılmış bir kitap da yoktur. alchemy tabiri, zaman içerisinde türlü çeşitli şekillere girdi. Mesela "alchemy" ismi; ebediyen genç kalmayı sağlayacak *el-iksir* bulma çabalarına verilebilir. Adi metalleri altına çevirme san'atına verilebilir.

Veyahut, bütün bilgilere anahtar olabilecek *öz bilgi* bulma sanatına verilebilir. Derde deva ilaçlar yapma san'atına da bu isim verilmiş olabilir zira zamanın kimyagerlerine ve doktorlarına verilen isim de bu idi. Hulâsa, alchemy nedir? sualine karşılık çok şey söylenebilir ama kesin bir cevap verilemez. Kilise ve devlet otoritelerince yasaklanmış olduğu için de alchemy'stler hep gizli çalıştılar. Bu sebeple geride bıraktıkları yazılar hep kod'lu, özel işaretli amblemli ve sembollerle dolu oldu. Bunların anlamları tam olarak anlaşılabilmiş de değildir: Ama, bu amblem ve sembollerin bazıları masonlukta kullanılanlara benzediği için bu sefer de masonluğun orjininin alchemy'ye dayandığı savı ortaya atıldı. Fakat, geriye dönüp baktığımızda, masonların arkalarında bıraktıkları bunca eserde, alchemy ile ilgilendiklerini kanıtlayacak en küçük bir işaret bulunmaz. *Old Charges veya Book of Constitutions*'da da böyle bir ilişkinin varlığına dair tek kelime yoktur. Ritüellerimizin hiçbirinde de eskiden masonların alchemist olduklarına ya da masonların bir zamanlar alchemy ile ilgi kurduklarına dair en küçük bir referans yoktur.

1615 yılında John Valentine Andrea isimli asil ve dindar bir alman *Fama Fraternitatis* adlı bir kitap yazdı. Bu kısa ve müstesna eser uzun bir zaman farke edilmedi. Bu kitapta Christian Rosenkreuz adı ile bir karakter can-

landırılıyordu. Rosenkreuz, hikâyenin akışı içerisinde yer yer eski kitaplarda bahsi geçen bir masal azizi gibi gösteriliyor, yer yer de Bünyamin'in *Pilgrim's Progress*'ine benziyordu. Bu kitap bir biyografi veya tarihi bir eser değildir. Sadece mistik bir masal, ya da alegorik güçlere sahip bir azizdi. Ölümsüzdü. Öldü zannedildiğinde de gerçekte ölmemiş Rosicrucianist kardeşler ya da Rosy Cross adı verilen kendi havarilerinin arasında ve onlara yol göstererek yaşamaya devam etmişti. Bu kitap, tarihte Rosy Cross veya Rose Croix'lerden bahseden ilk kitap değil, aksine sonuncu kitaptır. Ama meşhur olmasının sebebi de belki bu oldu. Ekose masonluğun yapılandığı 19.ncu yüzyıla kadar Rosicrucianist bir organizasyonun gerçekten bulunduğunu kanıtlayan tarihi hiçbir delil yoktur. Rosenkreutz bir masaldan başka birşey değildir. Ama renkli ve düşündürücü nitelikteki konusu 18.nci yüzyılda İngiltere'de ve Akmerikada çok ilgi çekti ve yaygınlaştı. Aslının ne olduğunu anlatacak bir organizasyon ortaya çıkmadığı için de konu dağıldı ve sekiz-on kadar söylenti dilden dile dolaştı durdu. Bunları şöylece sıralayabiliriz: Rose Croix'ler bizzat Andrea'nın müritleridir. Rosenkreutz, kimya ve Alchemy san'atının bir başka adıdır. Komünizmin bir başka adıdır. Bütün gizemciliklere verilen bir isimdir ve ilahere... Bazı yazalar ise bu akımın masonluğun orjini olduğunu yazıp çizdiler ancak bu

iddia, kabbalist'ler ve alchemist'lerle ilgili iddialardan daha tutarsız çünkü tarihi gerçekler bir yana, masonluk Andrea'nın bu kitabı yazmasından en az birkaç yüzyıl önce zaten vardı.

Godfrey Higgins inanılmaz üstünlüklere sahip insanlardan biridir. Çünkü hiç bir insan onun kadar çok araştırmacı olamaz. 1836 da *Anacalypsis* isimli çalışmasını yayınladı. Eseri, Burton'un *Anatomy of Melancholy*'si kadar yankılanan, Dr. Francis Drake'nin *Eboracum*'u kadar vüs'atli ve Darwin'in *Orjin of Species*'i kadar da geleneklere aykırı idi. Bu kitabında Higgins, Asya, Avrupa ve Amerika'da yaşayıp, sonradan unutulmuş dinlerin özelliklerini, muhtelif kabilelerin yaşam biçimlerini ve bunların birbirleri ile benzerliklerini anlatıyor, olmadık ortak noktalara parmak basıyordu. Bununla da kalmıyor, Eski dilleri ve kelime köklerini araştırıyor, gizemcilikle ilgilerini ortaya koyuyor ve muhtelif biyografik bilgiler veriyordu. Ona göre; tarihi oluşumların sebep ve neticeleri arasındaki ilgiyi anlayabilmek kolay değildi. Bunun için çok bilge insan olmak gerekli idi. Higgins'in ortaya koyduğu teori şudur: Daha ilk yaratığın dünyada varoluşundan bu yana tek ve gerçek bir din vardır. Bu dinin ilkeleri hep gizli kalmıştır ama, bu ilkelerden bir kısmı geçici ve yarı gerçek olan dinlerin arkasına saklanıp insanlara yol göstermiştir. Bu ilkelerin tümünün gizli kalış nedeni; onu henüz

büyük kitlelerin anlayabilecek kültüre erişememiş oldukları içindir. Birkaç bilge kişi bunları biliyor ve durmadan perde arkasında çalışarak kâh eski gizemcilikte, kâh geçmiş ilkel dinlerde olduğu gibi, hatta Brahmanizmde, Buddhisizmde, Judaisizmde, Hristiyanlıkta, müslümanlıkta olduğu gibi, bu gerçek dinin ilkelelerini parça parça insanlara anlatmaya çalışıyorlar. Böyle diyor Higgins, sonra dönüyor; işte diyor: "Bu bilge kişiler, aynı zamanda masonluğun da babası ve organizatörüdürler." ve ilâve ediyor; daha hristiyanlık İrlanda ve İngiltereye ulaşmadan evvel Druidism bir din olarak buralarda yaygındı. Druidler çok bilge dirler ve masonluğun da ilk kurucuları onlardır.

Higginsin bu teorisi, benzeri teorilere bir örnektir. Diğerlerine de kısaca değinmek gerekirse; ritüellerimizin ilkel toplulukların seremonilerinden günümüze geldiğini söyleyen Anacalyptic teorilere, masonluğun Lübnan dağlarında yaşayan Dürzilerin gizli dinlerinden yayıldığı gibi teorilere, Masonluğun orjininin 20.000 yıl evvel yaşamış maya uygarlığının bir uzantısı olduğuna ve hindistandaki Brahmanların dininden çıktığı gibi teorilere yer vermek mümkündür. Masonluğu Lübnan dağlarında yaşamış Assassın'lerin bulup, Avrupaya haçlı seferleri ile yaydıkları ve gayesini ancak Tibette yaşayan ve dünyayı idare eden ölümsüz üstadların bilebileceğini iddia

eden teoriler de mevcuttur.

Antik çağda, ortaçağda ve modern çağlarda yaşamış bazı büyük insanların gayelerine erişebilmek için masonluğu vasıta kıldıklarına dair teoriler de vardır. Bu teorilerde adı geçen büyük insanlar; Adam, Nuh, Pythagoras, Athelsan, Charlemagne, Francis Bacon, Olwer Cromwell, Ignatus Loyola, v.s. v.s.dir. Mısırdaki piramitler yapılırken kullanılan gizli bilimin devamı olarak, veya Bulgar'ların, Huguenot'ların ya da anabaptist'lerinki gibi karşıt bir kilise olarak, hatta ve hatta Jacobites'ler gibi siyasi parti olarak kurulduğunu söyleyenler de vardır.

Bütün bu iddiaların konuları kendi aralarında çok yönden derin farklılıklar gösterirler. Ancak hepsinin ortak oldukları tek bir nokta vardır. O da şudur: "Masonluk kendisi dışında, başka bir orjinden çıkan paravan bir kuruluştur". Oysa bu masonluğu anlamayan çevrelerin yaydığı çok yanlış bir iddia, ve çok haksız bir isnattır. Buna karşılık gerçeği sadece şu üç kelime ile ifade edebiliriz: **Masonluğu masonlar kurmuşlardır.** Paristeki, st.Denis'te Abbey kilisesi, Köln'deki meşhur Köln katedrali ve İngiltere'deki York Minster'i görkemli birer san'at abidesi olarak diken masonlar kendilerinin ne olduklarını ve nereden geldiklerini gayet iyi biliyorlardı. Yine biliyorlardı ki; masonluk, ne haçlı seferini yapanların ne Assassın'lerin ne de Maya indian'ların

paravan kuruluşu değildir. *Old Charges* yetki belgesiyle, devamlı kılınan ilk localarındaki koltuklara oturan kardeşlerimiz de masonik yükümlülüklerin ne demek olduğunu gayet iyi biliyorlardı. Bu yükümlülükleri ne Brahman'ların ne de Druid'lerin yükümlülüklerine benzemiyordu. Tuttukları ceridelerde Fabric Rolls gibi sözcüklere yer yoktu. Büyük locanın kuruluşunda da *Alchemy'ye Kabbalism'e astroloji'ye* veya *Rosicrucianism'e* herhangi bir atıfda bulunulmamıştı. Ceridelerimizin hepsi de sadece ve sadece masonik idiler. Bizler de bugün mensubu bulunduğumuz localarımızda neyin peşinde yolduğumuzu çok iyi biliyoruz. Herhangi bir ülkede birkaç kişi biraraya gelip asıl gayelerini gizleyerek başka bir görüntü altında faaliyette bulunabilirler. Başka gayelerle paravan olabilirler. Ama aynı şeyi masonluk yapamaz. Çünkü masonluk üyeleri milyonları bulan, yeryüzünde pek çok ülkeye yayılmış, kalabalık kitlelerin gözü önündeki büyük bir kuruluştur. Halka açık, denetime açık ve daima kanuni bir kuruluş olmuştur. Yeryüzündeki bütün demokratik ülkelerinde yaşayan kardeşlerimiz

hepsi de masonluktan aldıkları ışıkla dünya insanlığının refahı, mutluluğu ve hürriyeti için kısaca insanlık ideali için çalışmaktadırlar. Gaye, san'atların en yücesi olan insan olma san'atıdır. Bunun yolu olan akıldır, aydınlıktır. Yüzyıllar önce operatif masonlar operatif gayeler için çalıştılar, masonluk spekülative hale döndükten sonra spekülative masonlar eski operatif masonları bir gizem kültürünün üyeleriymiş ya da başka birşeymiş gibi göstermeye kalkışmadılar, geçmiş ne ise onu olduğu gibi bizlere aktardılar ve gerçeğin değiştirilmemesi için gayret sarfettiler. Bu gün artık elimizde eski masonlukla ilgili yığınla tarihi dökümanlarımız ve kayıtlarımız vardır. Bunlar günden güne de artmaktadır. Açıkça ve gururla belirtmeliyiz ki bu dökümanların hiçbirinde masonluğun süregelen uzun tarihindeki herhangi bir zamanında bilim meş'alesi ile aydınlanan bir kardeşlik ruhunun ve bu aydınlık altında duyulan fazilet özleminin dışında başka bir gayesi olduğuna dair en ufak bir işaret yoktur. Masonluğu öğrenirken bu gerçeği daima hatırd tutmalıyız. Geçmişimizle övünmeliyiz.

MASONİK İNANÇ

Barbaros GÜNERGİN

Uzun ve acı tecrübeler göstermiştir ki, Masonluk bir çok ham ve idraksiz kişilerin düşündüğü gibi sahnede rol yapmak değildir. Bilâkis, Masonluk, insan vücut ve ruhunu tenzih eden, beşer dimağını nura kavuşturan, insan ruhuna ilham veren çok ciddî bir meslektir. Bir çok örneklerle saptanmıştır ki Masonluk zaman zaman hoş olmıyan birçok haksız hücumlara maruz kalmış ve fakat bütün olgunluğu ile gereken dersi fazlasiyle vermiştir. Bu Kutsal Mâbedin bânisi Büyük Ustadın, tazyik, şiddet ve hattâ ölüm tehdidi altında korkmıyarak, cehalet, taassup ve her türlü ihtiras ve riyakârlığa göğüs germesi Masonluk cesaret ve metanetinin âbideleşmiş bir sembolüdür. İşte ben böyle âbideleşmiş bir Sembolden doğan Masonik inancı özetlemeye çalışacağım.

Evvelâ Masonluk nedir? Bunu muhtelif şekillerde târif etmek mümkündür. Ancak kısaca ifade etmek lâzım gelirse, Masonluk, sosyal hayatta bir fikir Mâbedini tahakkuk ettirmek için çaba sarf eden bir insan severlik kuruluşudur, diyebiliriz. Bunu bir az daha açıklarsak, Masonluk, mensuplarını çok kuvvetli bir ahlâk görüşüne uygun olarak, insanlık idealinde birleştirmeye uğraşan Millî, Uluslar arası değil ve fakat cihanşumul, kapalı çalışan hür bir hareketin adı olmak lâzım gelir. Burada, çok kuvvetli âhlak, Fikir Mâbedi, Millîlik, Cihan-

şumullük, Hür olmak ve kapalıktan neleri kastettiğimizi sırasile açıklamak istiyorum.

Adâleti ve doğruluğu sevmek, merhametli olmak, ızdırıp çekenlere acımak, zayıflara ve düşkünlere yardım etmek, hataları unutmak, tolerans sahibi olmak sevap işlemek ve hayırlı işler yapmak, gerçeği sevip benimsemek, samimî olmak düşünce, söz ve duygularda temiz, yararlı ve doğru olmak, özgürlüğe âşık olmak, köleliği herşekleyle savaşmak, mutlu bir yuva kurmak için çaba sarfetmek eş, evlât ve arkadaşları ve tüm insanları sevmek, insanlığın refah ve saadeti için çalışmak, çok kuvvetli ahlâk anlayışımızın değişmeyen esasını teşkil eder.

Sanatta ve doğadaki güzellikleri sevmek, düşünce âlemini genişletmek cehaletin her türü ile savaşmak, tabiatı, müstesna yaratıcılığı ile, sağladığı muazzam kudretiyle ve bütün dünyadaki ulvî icraatiyle Evrenin Ulu Mimarını anlamaya çalışmak, cesaret ve meserreti telkin etmek, bâtıl inanışları kökünden yok etmek bu ulvî Mâbette aydınlanırken ortaya konulan ve telkin edilen yeni düşünce ve gerçekleri zevk ve anlayışla kabul etmek, fırtınadan sonra gelecek huzur ve sükûnu, karanlık geceden sonra doğacak nuru görebilmek, yapılacak işlerin en mükemmelini, en ulvîsini yapmak ve sonunda büyük bir tevazu ile çekilebilmek, düşünce hürriyetinin, konuşma özgürlüğünün, saf ahlâk vicdanının, tahrif edilmemiş dinî düşünce, akide ve mütalaaların, Milliyet, Din Mezhep ve renk farkı gözetmeksizin bütün insanlara aynı imtiyaz ve eşit hakların tanınmasını iç ferahlığı ile kabul ve teslim etmek kurulması için özlemini çektiğimiz Fikir Mâbedinin ilkelerini remzeder.

Millîliğe ve cihanşumullüğe gelince, gerek yurdumuzda gerek dış âlemden hiç bir devrede, hiç bir Mason kardeşimiz Devletimizin Millî birliğini bozmaya çalışmamıştır. Bilâkis, yapılan incelemeler Mason Kardeşlerimizin daima Millî birliği yaratmak, yaşatmak ve kuvvetlendirmek istikametinde çalıştıklarını göstermektedir.

Türkiyemizde en büyük hukuk inkılâbını yapan büyük Devlet adamı Mustafa Reşit Paşayı, İmparatorluğun en büyük Devlet adamlarından Mithat Paşayı, büyük yurt sever, ilk idealist Türk şairi Namık Kêmal üstadlarımızı rahmetle anarken kendilerini Türk Millî Masonluğunun âbideleşmiş sembolleri olarak gösterebiliriz.

Türkiyede, Mason teşkilâtı, muhtelif memleketlerdeki Mason teşkilâtı ile gayede ve idealde birleşme bakımından üniversâl ve fakat kendi memleketi bünyesinde tamamen bağımsız ve Millî bir müessesedir. Bu bakımdan bu üniversâllik hiç bir yerde Türk Masonluğunu kendi memleket dâvalarında ve Millî konularında ihanete sevk edecek

bir yöne tevcih etmez, edemez. Türkiye Büyük Locası Millî şuur içinde bağımsız bir müessesedir.

Şu anda tarihî bir olayı hatırlatmadan geçemeyeceğim. Senelerce evvel Kıbrıs meselesi dolayısıyla adadaki Rum ve Yunan menfaatlerinin korunması dileğiyle, yunan Büyük Locasının Türkiye Büyük Locasına yazdığı yazıyı, Masonluk adına hayretle, ibretle ve daima üzüntü ile hatırlarım. Buna mukabil Türkiye Büyük Locasının o tarihte verdiği Millî ve Masonik cevabî derside bu vesile ile zikretmeyi yine Masonik görev sayarım.

Türk Masonluğu verdiği o cevabî yazı ile Masonluk anlayışımızı medenî âleme sadece izahla kalmamış ve fakat bu konudaki olgunluk derecemizi de ilân ve isbat etmiştir. Türk Masonluğunun Millî mümeyyiz vasfı, buhâdise ile sembolleşmiş olarak dünya Masonluk tarihinde daima canlı kalacak ve hatırlanacaktır. Bunu ifade ederken Türk Masonluğu adına iftihar ediyor, Grur duyuyorum.

"Bir sırrı devamlı surette saklamak, insan ruhunu en çok olgunlaştıran şeydir" diyor Balsac.

Masonluk gizli değil ve fakat hepimizin bildiği ve bir çok kez söylendiği ve yazıldığı gibi mahfî, yanî kapalı çalışan bir cemiyettir. Masonluk gizli ve bilindiği anlamda bir tarikat da değildir. Masonluğun herhangi bir cemiyetten farklı bir statüsü de yoktur. Türkiyede Masonlar, Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına uygun olarak teşkil ve tescil edilmiş bir cemiyet olarak faaliyettedir. Çalışmaları ve her türlü faaliyeti kanun çerçevesinde ceryan etmektedir. Ancak, kapalılık, merak kadar düşmanlığında doğmasına sebep olmuştur. Buna zaman zaman çeşitli çevrelerin hücumlarını misâl olarak gösterebiliriz. Masonlar dinî görüşlerinde, Masonluğun dinî red etmediğini, Mason prensiplerinin Tanrıya inanmayı şart koştuğunu belirttiği halde Türkiyemizde yobazların, bazanda özel menfaat sağlamak isteyenlerin, çeşitli memleketlerde de kilisenin hücumuna maruz kalmıştır ve kalmaktadır.

Masonluğa karşı cephe alanlar sadece dinci topluluklar değildir. Özellikle faşist ve totaliter ülkeler ve sistemler de Masonluğa karşıdır. Masonluk mahiyeti itibarıyla liberal ve klâsik özgürlüğü benimseyen bir meslek olarak gözükmektedir. Hür Masonluğun temel düşünce ve sistemi ile totaliter düşüncelerin zıdlık içinde bulunduğu bir gerçektir. Bir totaliter ülkenin Masonluğa müsadde etmesi kendini inkâr etmesi anlamına gelir. Bu sebebedir ki Faşizmin, Nazizmin ve Komünizmin egemen olduğu ve gerçek özgürlüğün olmadığı Ülkelerde Masonluk da yoktur. Yapılan incelemeler gösteriyor ki Aydın kişilerin tamamen insancıl duygularla bir araya gelip kültürel bir çalışma etrafında toplan-

malarına rağmen, Masonluk kendine özgü kapalılığı içinde, dış âlemin daima şüpheli nazarlarını celp ve tahrik etmiştir. Masonlar kimliklerini, ne maksatla toplandıklarını, nasıl çalıştıklarını ilâna lüzum görmemişlerdir. Gizlilikleri, gizlenecek bir şey yaptıklarından değil, kapalılığı bir Sembol olarak almış olmalarından, kendilerine tevcih edilen ithamlara susmaları, acizlerinden değil, tevazularından ileri gelmektedir. Bir cemiyetin gizli olması için var oluşunun bilinmemesi, saklanması, üyelerinin tanınmaması lâzımdır. Oysa, Masonluğun gayesi, tarihi, örgütü, üyelerinin adları gizli değildir. Kaldı ki insanlar arasında kardeşlik kurulmasına çalışan Masonluğun gizli olmasından ziyade faydalı olabilmesi için idealini açıklaması kadar tabii bir şey olamaz. Masonluk, yine tekrar edelim gizli değil kapalı bir cemiyettir. Herhangi bir cemiyetten farklı bir durumu da yoktur. Memleketimizdeki her cemiyet gibi cemiyetler kanununa göre kurulmuştur. Statüsü ve faaliyeti kanuna uygun ve kanunun himayesindedir.

Memleketimizde hangi cemiyetin kapıları ardına kadar herkese açıktır. Kim hangi cemiyetin dilediği zaman bir toplantısına katılabilir? Her cemiyetin kapısında üye olmıyan giremez yazısı yok mudur. Masonların bu kapılılığı şüpheli çalışmalar yapıldığından değil, bir aile ocağı havası içerisinde sürüp gelmiş olmasındandır. En sıkı ve en samimî bağlar bir sırrın vücuda getirdikleridir. Çünkü sırlar kimseye anlatmamak bedeli ile verilmiş emanetlerdir. Sır açıklanmadığı müddetçe insanın avuçları içindedir. Açıklandığı zaman da insan onun avuçlarının içine girer. Sır saklamak insan irade ve benliğinin âdeta bir intihandır. Bu imtihanı kazanamıyanın hayatta hiç bir mitihanı kazanmasına imkân yoktur. Önemli olan saklanan sırrın değeri ve mahiyeti değil, Ketûm olabilmek, saklamasını bilmektir. Masonluk sırrı, aslında sembolik mahiyettedir ve Masonik usul âdâp, işaretler, sözler lemseler şeklinde ifade edilir. Gerçekte Masonluk ne sihirli ne mucizevî kuvvetler taşıyan ve ne de muazzam sırları ile hayatın ve ölümün nedenlerini yakalamış bir topluluk değildir.

Buraya kadar sıralıya geldiklerim düşüncenin ve muhakemenin d~in~idir ~imanıdır. Fennin, medenî âlemin ve dolayısıyla hakikî bir Masonun inancıdır, inancı olması lâzım gelir. Bu ulvî inançlar hem kalbi hem de fikri tatmin ederse kişiyi faziletli insan, insânî-kâmil yapar.

Bizler Masonluğu bu manâ ve idrak içinde yaşadıkça Masonluk ilelebet payidâr olacaktır. İnanıyorum.

MACARİSTAN'DA HÜRMAŞONLUK

*Joseph Ferecz, 33°, Macaristan Büyük Üstadı,
ve George Gàtai, 33°*

Derleyen: Falih ERKSAN

Macaristan Masonluğu, Macaristanın jeopolitik ve tarihî bazı hakikatleri biraz araştırmaksızın kolayca anlaşılamaz. Macaristan merkezî Avrupa'nın güneybatısında yeralmış olan bir Devlettir. O'nun bu coğrafi durumu Macaristana iki temel özellik sağlamaktadır. Bunlardan birincisi, sınırlı yol bağlantıları olması, su ve deniz irtibatı bulunmaması, diğer i se kültürel ve ekonomik şartların genelde oldukça olumsuz olması. Ayrıca Macaristan'ın üç değişik kültürün çatıştığı bir bölgede yeralmış olması ve bu üç ayrı kutpun çatışması so-

nucu karışık bir sosyal etki altında kalmasıdır. Batısında Almanya, doğusunda Çekoslovakya, Polonya ve Rusya gibi Hristiyan Ortodoks olan slav ülkeler, güneyinde ise islâm kültürüne sahip olan Türkiye ile sınırlaşmaktadır. Bu sonuncusunun onaltıncı yüzyılında hristiyan ülkelerle savaşarak devamlı genişlemesi neticesinde ortacağ Macaristan Krallığı bu kültürün etkisi altına girmiş ve Türkler Macaristan üzerinden Batı hristiyan ülkelelerini taarruz etmişlerdir. Savaşlar ve Macaristanın Türkler tarafından istilâ harekâtı tam 150 se-

ne sürmüştür. Bunu müteakip Macaristan ondokuzuncu yüzyıl sonlarına kadar muzaffer Habsburg imparatorluğunun idaresi altına girmiştir.

Macaristan tarihindeki son dört yüzyıllık esas konu memleketi baskısı altına almış olan ezici güçlere karşı vermek zorunda kaldığı bağımsızlık ve Kurtuluş savaşları olmuştur.

Bu gibi karışıklıklar içersinde süregelen bu mücadele ve savaşmalar sonucunda milliyetçilik ruhu ile insanî değer ölçülerinin devamlı olarak artması neticesini doğurmuştur. Bu sebepledirki Macaristan Masonluğu, demokrasi ruhunun bir parçası ve bağımsızlık aşkının hangi noktalarda olduğunun bir değerlendirilmesi olarak ele alınabilir. Bu yüzden, kuruluşundan bu yana 250 yıldır faaliyette bulunan Masonluğun da Macaristanın kendi iç durumu gibi gürültülü ve karmaşık bir tarihi vardır. Gerçekte ise Masonluk yasal olarak ancak 85 yıl önce fiilen çalışmalarına başlamış, ancak bu da idarî otoritenin şüpheli tutumu nedeniyle sıklıkla kesintilere uğramıştır.

Macaristanda Mason Localarının ilk kuruluşu tarihleri 18. yüzyılın kültürel özelliği nedeniyle o tarihe tekabül eder. Zira Macar yüksek sosyetesini ve memleketi idaresini elinde bulunduran sınıf bu salt aydınlanma çağının etkisini yaşıyordu. Bu çağ burjuva sınıfı hürriyetlerinede etkili olmuştur. İşte Mason Localarını

ilk kuranlar ve Masonik düşünce ve fikrini ilk yayanlar bu entelektüel hareketen temsilcileri olmuşlardır.

Özellikle Almanca konuşan Tüccarlar, 1749 larda, ve Macar asilleri takriben 1770 lerde İmparatorun hizmetinde bulunanlar, askerî Localara katıldılar. Lâkin bu özgürlük havası ve ruhu ile Masonik faaliyetlerin yaygınlaşması mültinasyonal Habsburg imparatorluğu içinde pek uzun sürmedi. Yeni filizlenen bu liberalizm ve hürriyet akımlarının önünün kesilmesi için 20 yıl kâfi geldi. O sıralarda dış dünyada Amerikan bağımsızlık savaşları ve Fransa İhtilâli gündemde idi. Macaristan içinde ise bu durum Lürriyetçi akımların durdurulmasına yetiyordu. Masonik faaliyetler 1783 yıllarında sadece başşehir olan Budapeşteye inhisar ediyordu, ve 1795 yılında ise tamamen yasaklandı.

19 uncu yüzyılın büyük bir bölümü, ona karşı koymaya çalışan halk çoğunluğuna rağmen, dıştan güdümlü mutlak monarşi idaresinin devamının muhafazası gayreti içersinde süregeldi. Macar bağımsızlık savaşı Rus orduları ve onun müttefiki olan Avusturya tarafından 1848-49 yıllarında durduruldu. Bu hareketin birçok Generali ve LOUIS KOSSUTH gibi liderleri Masondu ve Kossuth ise gurbette Cincinnati, Ohio'da inisiye olmuştu. O tarihimizin en büyük kahramanlarından biri olmaya halâ devam ediyor. İtalya'nın birlik ve

bütünleşmesi, Prusyanın gelişip kalkınması ile her ikisinin Avusturya hudutlarına dayanması sonucu olarak Habsburg monarşisinde gerileme ve yıkılma eğilimleri üzerine Habsburg Macarlarla bir uzlaşma arayışı içerisinde girdi. 1867 de Avusturya-Macar İmparatorluğu teessüsetti ve Macaristan kendi iç işlerine hakim duruma geldi. Bu tarihten itibaren I. Dünya Savaşına kadar olan devre ülke ve Masonluk için parlak bir hamle devresi olmuştur. İşte bu devrede sayısı 83 e kadar yükselen Localardaki üye sayısında 7000'e ulaşmıştır. Mavi Localarla Skoç Riti Atölyeleri tek bir ünite halinde birleşerek Macar Büyük Locasını kurmaya muvaffak oldular ve işte bu Kuruluş bugüne kadar bütün Macar Masonluğunun temsilcisi olmuştur. Bu teşkilâtın şefkatli ve insanî yardımlarına ilâveten modern sosyal Macar toplumunun gelişmesinde büyük katkıları olmuş, Avusturyada Masonluk yasaklandığı sıralardada Avusturyalı Kardeşlerini misafir etmişlerdir. Macar Masonluğunun I. Dünya Savaşından sonra günümüze kadar olan gelişmesi bir taraftan eğitici olmakla beraber diğer yönü ile trajikomik bir durum arz etmiştir.

Bu da Masonluğun herhangi bir diktatörlük şekli toleranssızlık anlayışı ile hiç bir şekilde bağdaşamayacağını isbat etmiştir.

I. Dünya Savaşı sonunu müteakip 1919 larda Macaristanda bir komunist proleter diktatörlüğü

kuruldu. Bunların ilk icraatları derhal burjuva tabiatında olan Hürmasonluğu dağıtıp yoketmek ve Avrupanın en muhteşem Mason Mâbetlerinden biri sayılan Budapeştedeki Mâbedi işgal etmek oldu.

Kızıkların bertaraf edilmelerinden sonra da bunların tam karşıtı olan milliyetçiler iktidarı ele almayı başardılar. Bu hükûmette, Masonları savaşın kaybedilmesine sebebiyet vermekle, haksız bir barış anlaşmasına sebebiyet vermekle ve komunist terörünü körüklemiş olmakla suçladılar. Onlarında ilk eylemleri Masonluğu kapatmak ve Masonların bütün mallarına elkoymak oldu. Bu kerre de Mason Mâbedinin önündeki kızıl nöbetçinin yerini bir milliyetçi asker aldı.

Bu suretle Masonluk Macaristanda II. Dünya Savaşının sonuna kada yasa dışı ilân edilmiş oldu. Ancak bu zaman içersinde de Kardeşler sınırlı dahi olsa gizli gizli toplantılar yapmayı başardılar, aralarında buluştular ve hatta Hitler orduları Avusturya ve Çekoslavakyayı istilâ edene kadar buralardaki Locaları sık sık ziyaret edebildiler. II. Dünya savaşının son yılında ise Macaristan hiç arzu etmediği halde 1944-1945 yıllarında Rus ve Alman ordularının savaş alanı haline geldi, ülke yıkıldı, harabe haline geldi.

Macaristanın başkenti Budapeşte'de henüz sokak savaşları de-

vam ederken sulh ve hürriyetin beklehtisi ve ümidi içersinde olan 300 kadar Birader Masonluğu yeniden kurma çalışmalarına koyalmuşlardı bile. Seçimle işbaşına gelen o zamanın Koalisyon hükümeti Masonluğun bütün haklarını ve mallarını geri verdi. Tahrip olan Budapeşte'deki Mâbet komşu ülkelerdeki ve öncelikle Amerikalı Kardeşlerin yardımları ile yeniden onarıldı ve 1949 yıllarında 19 Locada 1500 kadar Mason Kardeşimiz çalışmalarına başlama olanağı bulmuş oldular.

Bu durum pek uzun sürmedi, Sovyet ordularının yardım ve desteği ile Macar komunist Partisi değişik yollarla hile ve şiddete başvurarak iktidara getirildi ve tekparti olarak adına alaylı bir şekilde "Halk Demokrasisi" diyerek ülkeye egemen oldular. Masonlara baskılar yeniden başladı, malları tekrar millileştirildi. Mason Mâbedi gizli polis tarafından işgaledildi, zira onların iddialarına göre burası halk Cumhuriyetinin düşmanı olan kapitalizme ve batı emperializmini destekleyenlerin toplandığı bir yer olarak telâkki ediliyordu. 1950 lerden sonra bu rejim Sovyetler Birliğinin çökmesine kadar 40 yıl devam etti. Bu devre içersinde Macar Masonluğu değişik kaynaklardan destek gördü, öncelikle Avusturya, Amerikan ve Alman Locaları, bilahere II. Dünya Savaşından sonra dış ülkelere iltica eden Macar Kardeşler de büyük yardımlarda bulunmuşlardır. Bu

devrede siyasi otorite toplanma hürriyetinin öngördüğü nisbette Mason toplantılarına her ne kadar müsamaha göstermişisede, müsadere ettiği varlıklarını ve eski haklarını iade etmeye yanaşmamıştır. Sonuç olarak hakikî Masonik Nur ancak 27 Aralık 1989 senesinde Macaristana geri gelebilmiştir.

25 Mayıs 1990 da, Macaristan Büyük Locasının Kuruluşundan tam beş ay sonra halen aktiv durumda olan, Arpad, Deak Egyenloseg, ve Galilei Localarının da iştiraki ile çırak derecesinde bir toplantı tertiplendi.

Bu toplantıyı Arpad Locası idare etti ve iştirak eden Locaların adaylarından altı adayın tekrisleri bu toplantıda yapıldı. Bütün Macar Localarına mensup Kardeşler ve Üstadların ve Büyük Üstad Dr. Istavân Galambos'un da katıldığı bu toplantıya, Avrupanın bir çok yöresinden saygıdeğer büyük görevliler meyanında Almanyada Worms şehrindeki "Zum Wiedererbauten Tempel der Bruderliebe" Locasını Hazine emini olan Gboor E.Escödi 32° Kardeş'inde katıldığı bu toplantıda söz alarak şöyle konuştu: "Bu gün Macar Sembolik Büyük Locasının hayatında önemli ve tarihî bir gündür. Bu gün yapılan tekris törenlerinde yeni Kardeşlerimizin ışığa kavuştukları gibi, bizimde bundan sonraki düşünce ve kararlarımızda, şevk ve heyecan dolu beraberliklerimizde olduğu kadar, bir ilerlemenin ve yükselişin başlangıcı olacaktır.

Bu yolda bu güne kadar azimle çalışan bu vadideki Kardeşlerin çok parlak bir istikbale doğru ilerlemekte olduklarını şimdiden görüyorum."

Halihazırdaki Macar Sembolik Büyük Locası kendisine bağlı olan 4 Loca ile birlikte Dünyadaki diğer bütün Büyük Localar tarafından tanınmış olup kısıtlı imkânları dolayısıyla ve zor şartlara rağmen üye adedini her gün biraz daha artırmakta olup geçmişteki mümtaz yerini elde etmektedir. Macaristan Masonluğunun yeniden hayatıyet bulmasında Avusturya, Amerikan ve Alman Kardeşlerimizin çok büyük katkıları olmuştur. Diğer taraftan Skoç Ritinin de yeniden kurulması için bir çok Mason Üstadın Viyanada İnisiyasyonları yapılmaktadır. 1991 yılının Ekim ayında bunlardan beşine Washington'da Hâkim Büyük Amir C.Fred Kleinknecht 33° K,

tarafından otuzüçüncü derece tevcih edilmiştir.

Macaristanda bugün Sovyet hakimiyeti ve baskısının yaratmış olduğu etnik, ekonomik ve politik karmaşıklıkların bölgede yaratmış olduğu dalgalanmalar halâ hissediliyor. Toleranssızlık, hoşgörü eksikliği ve fakirlik bir yandan, karışık milliyetçilik duyguları geleceğimiz üzerine gölgeler düşürmektedir. Biz Macar Kardeşlerimizin bugün için misyonu, daima olduğu gibi fertlere her zaman yardımcı olmak, onlara Kardeşlik sevgisini ve insanlık sevgisininin yollarını açmak ve aşılacak olacaktır.

Bu yolun, ve bizlere bu yolu gösteren Masonluğun ve Kardeşliğin bir avuç bekçileri olarak bu günün fırtınalarına tam bir inanç içersinde ümitle göğüs geriyoruz.

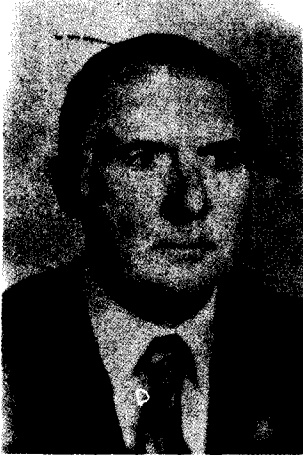

The Scottish Rite Journal Mart 1993

Macar Büyük Locasının adresi:

H- 1446, Postaflok 395, Budapest, Hungary

IN MEMORIAM AZİZ HATIRASINA

RIFAT İNSEL Kardeşimiz 3 Haziran 1913 yılında İstanbulda doğmuştur. İlk ve orta tahsilini Şişli Terakki, Lise tahsilini ise Saint Benoit Fransız Lisesinde tamamlayan Rifat K.imiz İstanbul Tıp Fakültesinden 1939 yılında mezun olmuştur. 1940-1941 yıllarında vatanî görevini bitirdikten sonra 1942 yılında Tıp Fakültesi Tedavi kliniğine asistan olmuştur. 1944 yılında ikinci kez askere alınan Dr. Rifat İnsel 1948 yılında Dahiliye mütehassısı olmuştur. Bir müddet Tedavi kliniğinde Laboratuvar şefi ve Başasistan olarak çalışan K.imiz 1950 yılında bir sene müddetle Paris'te Saint Antoine Hastanesinde Prof. Dr. René A. Gutma'nın yanında Gastroentoroloji ihtisası yapmıştır. Bir müddet serbest Hekim ve Şişli Terakki Lisesi doktoru olarak çalıştıktan sonra 1952 yılında Sağlık Bakanlığı Beyoğlu Bölge okulları hekimi ve sonrada İstanbul Millî Eğitim

Müd. Sağlık şefi görevini üstlenmiştir. 1977 yılında buradan emekliye ayrılmıştır. Her ikisi de K.imiz olan iki oğlu olan Rifat İnselin büyük Oğlu Şefik İnsel kendisinden evvel ebedî maşrika intikal etmiştir. Aziz İnsel K.imize buradan Başsağlığı dileriz.

Rifat İnsel K.imiz 1952 senesinin Haziran ayında Hürriyet Locasında Nur'a kavuşmuştur. 1943 yılında Üstadlığa yükselen Rifat İnsel bu Locanın sekreterliğine seçilmiş dört sene bu görevi sürdürdüktan sonra ikinci Nazır olmuş ve bilahere 1958 yılında 20 K.le birlikte Sadık Dostlar Locasını kurmuşlar, burada Birinci Na.lık görevini ifa ettikten sonrada bu Locanın Üs.Muh.lüğünü yapmış. 1969-1972 yılları Atlas Locasının müfettişliğine atanmıştır, 1979 dan beride Humanitas Locasının müfettişliğini ifa ediyordu. Felsefi Derecelere 1956 yılında kabul olunan Dr. Rifat İnsel K.imiz burada da değişik Atölyelerde birçok görevler üstlenmiş ve 27 Nisan 1979 yılında Yüksek Şûra üyeliğine kabul edilmiş ve bilahere 4 Mayıs 1991 yılında Yüksek Şûra Şeref üyeliği ile taltif edilmiştir.Rifat İnsel 33° K.imiz by Pass ameliyatını maalesef atlatamıyarak 31 Mayıs 1994 günü 81 yaşında Ebedî Maşrika intikal etmiştir, Rifat Kardeşimizin ruhu şad olsun.

F.E.

IN MEMORIAM AZİZ HATIRASINA

CELAL OLCAY Kardeşimiz 14 Ağustos 1918 de İstanbulda, Beylerbeyinde doğmuştur. İlk okul tahsilini 1924 İstanbulda Şemsülmekâtipte başlamış, bilahere Sarıkamışta devam etmiş ve 1929 yılında Midyat ilk okulundan mezun olmuştur.

Babasının görevleri dolayısıyla orta okulu Eskişehirde ve Liseyi ise yeniden İstanbulda Kabataş Lisesinde tamamlayarak 1935 senesinde buradan mezun oldu. Yüksek tahsilini İstanbul Teknik Üniversitesinde Yolihtisası ile Yüksek İnşaat Mühendisi olarak 1941 yılında mezun oldu. 1941 sonunda Yedek Subay okulunu bitirerek 1944 yılında yedek subaylık görevini bitirdikten sonra 1948 yılına kadar Orman Genel Müdürlüğü teknik Bürosunda ve

Haziran. 1948 den sonra bir yıl müddetle Tekel Genel Müdürlüğü İnşaat şubesinde çalıştı.

1949 dan beri de İzmirde serbest mühendis ve İnşaat Müteahhitliği ve özel Ticarî işlerle meşgul olmuştur. Celâl Olcay K.miz 1945 yılında evlenmiş ve üç kız evlât sahibi.

Masonik Hayatı 4.11.1954 yılında başlamış, İzmirde tekris edilmiş, sırasıile üstadlığa yükselmiş, muhtelif görevlerde bulunmuş ve rite de intisap etmiş olup yüksek şûra üyeliğine kadar yükselmiştir. Son zamanlarda rahatsızlıkları nedeniyle toplantılara iştirak edemeyen sevgili Kardeşimiz 30 Nisan 1994 tarihinde İzmirde Ebedî maşrika intikal etmiştir, bütün kardeşlerimize Başsağlığı dileriz, anıları ile daima kalplerimizde yaşayacaktır, ruhu Şad olsun.

F.E.

OLAYLARIN İÇİNDEN

İsrail'de Türkçe çalışan bir Olgunlaşma Locası kuruldu

Suha UMUR

Türkiye dışında Türkçe çalışacak olan ilk Olgunlaşma Locasının açılışı münasebetiyle ve İsrail Yüksek Şurasının daveti üzerine, HBA Sahir ERMAN, Suha UMUR, M. Fuat AKEV, Yılmaz USLU, Leon KURİYEL ve Ahmet AKKAN Kardeşler Tel-Aviv'e gitmişlerdir.

8 Mayıs 1994 Pazar günü, DELTA Olgunlaşma Locasının Tesis merasimi, İsrail HBA'i Joseph SALEM K. tarafından İngilizce dilinde yapılmış, Sahir ERMAN K. bu toplantıda önemli bir konuşma yapmış ve merasim sona ermiştir. Yarım saat sonra celse, Sahir ERMAN K.in Başkanlığında ve Türkçe olarak yeniden açılmış, DELTA Olgunlaşma Locasının görevlileri Türkiye'de kullanılan Ritüele göre Sahir ERMAN K. tarafından İs'ad edilmişlerdir. İsrail Büyük Locası En. Muh. Bü. Üs. Ephraim FUCHS K., her iki merasimde de hazır bulunmuştur.

Akşam hemşirelerle birlikte yenen yemekte, sırası ile HBA Joseph SALEM, Bü. Üs. Ephraim FUCHS, HBA Sahir ERMAN ve DELTA Olgunlaşma Locası Başkanı Hayim ALMOG Kardeşler söz almışlardır.

Yurt dışında Türkçe çalışacak ilk Atölye olan DELTA Olgunlaşma Locasına ve bu Locada bulunan ve bulunacak olan bütün İsrail'li Kardeşlerimize başarılar dileriz.

Localarda Verilen Konferanslar

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İSTANBUL			
İdeal	Aktan Okan	Dün, Bugün, Yarın	09.05.1994
Kültür	Muteşem Gaffarnejad	Masonluğun Psikolojisi	25.03.1994
	Gürdal Çeliköz, Tayfun Özmen, Şarp Akmanlar	Bir Kalfanın Not Defteri	22.04.1994
	Teoman, Bıyıkoğlu	Templiers'ler, Masonlar, Franmasonlar	06.05.1994
	Koparal Çerman	Masonluğun Orijini	03.06.1994
Ülkü	Yusuf Ferit Ojalvo	Bâtıl İtikatlar ve Evren	24.03.1994
	Yıldırım Baysal	Laiklik	05.05.1994
	Orhan Çeçik	Atatürk Devriminin Dünü ve Bugünü	02.06.1994
Kardeşlik	Mithat Melen	21. Yüzyıla Doğru	14.04.1994
	Tammer Çöğenli	Dilin Kirlenmesi	09.06.1994
Hürriyet	Cem Kum	Sayı Sembolizması	29.06.1994
Sevgi	Faruk Erengül	Siyah Beyaz Kareler	16.05.1994
Atlas	Viktor Sidi	İki Binli Yıllara Doğru Değişim	30.03.1994
	Albert Menase	Kardeşlik	13.04.1994
	Marka Benbanaste	İnanç, İman ve kutsallık üçlüsü karşısında M.:luğun konumu nedir?	11.05.1994
Müsavat	Osman Macit Söylemez	Mason Adaleti	29.04.1994
Libertas	Falih Erksan	Esoterizm ve Eksoterizm	20.04.1994
	E. Matschnigg ve A. Baldaş	Geriyeye Bakış ve İleriye Dönük Çalışma Programı Hakkında Bilgi	15.06.1994
Hakikat	Yani Kalamaris	Çağdaş Sosyal Gerçekler Karşısında Masonluk	31.03.194
	Yorgi Petridis	Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik	19.05.1994
	Yani Galiçi	G harfi anlamı	26.05.1994
	Vasil Kaloyanidis	Masonun Kardeş Kardeşine Karşı Görevleri	26.05.1994

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Ahenk	Cumhur Ferman	Kalkınmada İnsanrın Rolü	01.06.1994
Fazilet	Nusret Semi	İtidal	05.04.1994
	'Nešet Sirmen	Masonluk ve Spritüalite	03.05.1994
	Esat Güven	Fazilet'in 40 Yılı	17.05.1994
	Orhan Çekiç	Atatürk İnkılapları ve Bugün	31.05.1994
Erenler	Ferruh Ören	Değişik Açıdan ATATÜRK	01.04.1994
Delta	Turan Salikoğlu	Japonya Seyahatı İntibaları	18.04.1994
	Kaya Gülboy	Masonik Anlayış ve Tanımı	02.05.1994
Sadık Dostlar	Mehmet Kutoğlu	1908'e Kadar Osmanlı	
		Ülkesindeki Masonik Çalışmalar	31.03.1994
	Salim Rıza Kırkpınar	Ömer Hayyam ve Masonluk	14.04.1994
	Ahmet Ersen	Loca Mimarisi ve Sembolizmanın	
		Kökenleri	26.05.1994
	Nadir Elçi	Mısır ve Mezopotamya	
	"	Uygarıklarıında Bilim	09.06.1994
Ülke	Mithat Ural	Einstein, Evren ve İnsan	12.04.1994
	Emre Saka	Hakikati Aramak	10.05.1994
Şefkat	Öcal Altanay	Türkiye'nin Çağdaşlaşması ve	
		Masonluk	28.03.1994
	Mete Şar	Ahlak ve Güzel İnsan	25.04.1994
Hümanitas	Yasef Yoaf	Işık	05.04.1994
	Serdar Devrim	Katar'lar	17.05.1994
	Marko Benbaneste	Dinler Tarihinde ve Geleneklerde	
		Sihirli Yedi Sayısının	
		Sembolik Gücü	31.05.1994
Hulus	Dimitri Karacakardeşler	Ölüm Herşeyin Sonumu	
		Başlangıcı mı?	23.03.1994
	Lefter Karakaş	Ebediyete İntikal Eden	
		Kardeşlerimiz	23.03.1994
Hulus	Lefter Karakaş	Eski Misafirler	06.04.1994
	Lefter Karakaş	Operatif Masonluk,	20.04.1994
	Lefter Karakaş	Operatif Masonluk Kısım II	04.05.1994
	Lefter Karakaş	Operatif Masonluk Kısım III	18.05.1994
	Lefter Karakaş	Kabul Edilmiş Masonlar	01.06.1994
	Rogos İdareci	Masonik Seçmeler	15.06.1994
Freedom	Uyanık Yıldırım	Masonluk ve Müzik	
		"(Joseph Haydn)"	07.04.1994
Devrim	Tolunay Kayaarası	Yaşayan ATATÜRK	13.04.1994
	Mehmet Güven Akçar	Operatif ve Spekülatif	
		Masonluk	27.04.1994
	Mehmet Güven Akçar	Operatif ve Spekülatif Masonluk	
		II. Bölüm	11.05.1994
	Vehbi Çin, Bülent Gürse	Eleştirme-Eleştirilme Sanatı	25.05.1994
	Tamer Zeybeker	Yaşam ve Ölüm	07.06.1994
Pınar	Mehmet Ömür		

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Sevenler	Salim Rıza Kırkpınar	Türk Edebiyatından Seçmeler	25.03.1994
	Yusuf Nomal	Masonik Adab. Erkan ve Masonik Etiket	08.04.1994
Hisar	İsmail İşmen	OTENAZI	03.06.1994
	Yusuf Nomal	Masonik Adab, Erkan ve Masonik Etiket	17.05.1994
Üçgen	İsmail İşmen	İnsanlar ve Köprülere Dair	31.05.1994
	Vural Şekerei	Niçin Buradayız?	14.06.1994
Üçgen	Nusret Semi	Üç Basamağın Yorumu	29.04.1994
	Yusuf Nomal	Masonik Adab, Erkan ve Etiket	13.05.1994
Üçışık	Aydın Uluyazman	Namık KEMAL K. ve Masonluğu	27.05.1994
	Cumhur Ferman	Bilgi Çağı ve İletişim Teknolojisi	
Gün	Nurettin Yıldız	Yardımlaşma-Dayanışma	16.05.1994
	Hıfzı Güreli	Ham Taşın Seçimi	30.05.1994
Gün	Cumhur Ferman	İletişimde Karşılıklı Etkileşim	21.04.1994
	Samim As	Masonik Lisanda Semboller, Allegoriler ve Efsanelerin Önemi	05.05.1994
Özlem	Abdurrahman Erginsoy	İnisiyasyon üzerine Bir Sohbet	16.06.1994
	Yusuf Nomal	Masonik Adab, Erkan ve Etiket	11.04.1994
Başak	Seyfi Orhun	Bektaşilik	09.15.1994
	Atila Tankut	"Kapı" Sembolizması	06.06.1994
Başak	Tunç Timurkan	2000'li Yıllarda Masonluk Nerede Olmalı	07.04.1994
	AsımGüralp	Yüksek Yapılar ve Biz İnsan Oğulları	21.04.1994
İrem	Celil Layıktez	Osmanlı Döneminde Masonluk (1730-1909)	05.05.1994
	Nevzat Ünlü	Masonluk ve Yenileşme	02.06.1994
Evren	Cumhur Ferman	Bilgi Çağında Entegre Kalkınma	08.04.1994
	Ali Canbolt	Beyin Kanamalarında Toplumdaki Gelişimi.	14.04.1994
Piramit	Ersin Alok	Himalaya ve İnanç	12.05.1994
	İlkan Örs	Masonlukta Bir Gezinti	08.04.1994
Burç	Onur Ayangil	Türk Resmi	22.04.1994
	Abdurrahman Erginsoy	İnisiyasyon Üzerine Sohbet	02.05.1994
Sembol	Nüvit Candarer	Mason Olmak	16.05.1994
	Reşit Ata	Büyük Üstad	11.04.1994
Güven	Özer Yelse	Mozart ve Tekris	07.04.1994
	Adnan Sütmen	Kendini Bilmek Din ve Masonluk	05.05.1994
Meşale	Nevzat Akyatan	Düşünüyorum, O Halde Varım	
		Masonluk Tarihinden Notlar	06.04.1994
Anadolu	Akın Paksoy	II Sütun	26.04.1994
	Yunus Borhan	Atatürk İnkılapları : Laiklik, Saltanatın ve Hilafetin Kaldırılması.	22.03.1994
Sezgi	Fkret Hızlıalp	Milli Eğitim ve ATATÜRK	05.04.1994

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Ahmet Akkan	Fransız Masonları ve Türk İstiklal Mücadelesi (1919-1923)	19.04.1994
	Ahmet Gücükoğlu	ATATÜRK ve 1933 Üniversite Reformu	17.05.1994
	Mehmet Aycıl, Yılmaz Buzcu,		
	Ahmet Arol	Atatürk İnkılapları	14.06.1994
Akıl Hikmet:	Tamer Erel	Farkında Olmak	31.03.1994
	Levent Şimşek	Aklın İdaresi İçin Kurallar	28.04.1994
Boğaziçi	Murat Duygan	M.:lukta Harici Teklifi	30.03.1994
	Barlas Tolan	Masonlukta Nerede, Kimle, Ne Konuşmalı, Ne Konuşmamalı	13.04.1994
Yeditepe	Coşkun Gültekin	Taş	07.04.1994
	Nusret Semi	3 Basamağın Yorumu	21.04.1994
Gönye	Vitali Güzelbahar	İlahi Aşk	21.03.1994
	Nesim Zalma	Rüyalar Mitoslar ve Semboller	18.04.1994
	İlhan Ersen	Eşitlik	02.05.1994
	İlhan Ersen	Atatürk ve Laiklik	16.05.1994
Güzel İstanbul	Erdoğan Alpay	Dostluk	01.04.1994
	İmran Akgün	Günümüz Türkiyesi, Sorunları, Masonluğun Tanımı ve Yeri	29.04.1994
	Ahmet Madenci	Nasıl Bir Ülkenin Masonları	13.05.1994
	Zafer Çiçek	21. Yüzyıla Girerken Değişen Dünya Değerler	10.06.1994
Gün Işığı	Haluk Üner	Mason Mesaisi	09.05.1994
	Mehmet Toplar	İnsan Beyni ve Masonluk	06.06.1994
Tanyeri	Bülent Arman	Sağlığımız	08.04.1994
	Nejat Kaner	Masonik Eğitim	08.04.1994
	Raşit Temel	Landmarklar	06.05.1994
	Bülent Arman	Sağlığımıza önem Verelim	03.06.1994
Sadakat	İstemi Telger	Kendini Bilmek	12.04.1994
	Erdel Vidori	Amerikan Ma.:luğunda İlginç Konular	10.05.1994
Marmara	Bozkurt Güvenç	Bugünkü Masonluğun Analizi	20.04.1994
	Hasan Akdeniz	Çağdaş Olabilmek, Hür Olabilmek	04.05.1994
Sabah Güneşi	Uğur Aydın	Yeni Çağın Vizyonu	09.05.1994
	Sürel Solakozlu	Laiklik	30.05.1994
Dostluk	Ümit Sayın	Masonik Kişilik	02.05.1994
	Davut Berker	Yazılı Olmayan Geleneklerimizden Bazıları	16.05.1994
	Engin Kenber	18. YY. Batı Dünyasında Toplum	30.05.1994
Gelişim	İsmail Pekgün	Tasavvuf ve Masonlukta Düşünce Gezileri"	05.04.1994
	Rıdvan Dursun	Sevgiden Bir Boyut, Aşk.	19.04.1994
	Rıfat Doğan	Çevre Kirliliği	03.05.1994
	Zihni Güler	Türk Musikisi ve Mason	17.05.1994

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Onur	Yüksel Umuter Celil Layıktez	Kuzeybatı Yolu ile Doğu'ya Yolculuk. " Türkiye BÜ. L. 'sının Kuruluşuna Kadar	22.03.1994
Umud	Mete Barkut Uğur Poyraz Murat Canyürek	Osmanlı Döneminde Masonluk İnsan ve Ma. 'luk Kendini Bil	17.05.1994 28.04.1994 28.04.1994
	Ergun Zoga	Modern Hukuk ve Felsefe Açısından Sokrates ve Savunmasının Değeri	12.05.1994
	Çetin Çolpan	Ma. 'nun Vazgeçilmez Görev ve Sorumlulukları	26.05.1994
Yakacık	Levent Aksüt Ferhan Dinçer	İnançlarımız ve Ma. 'luk Dumrupınar Zafer Anıtı	09.06.1994 01.04.1994
	Hasan Akdeniz, Vehbi Yazıcı Kemal Gökberk, Cihan Yeltepe Erman Bozkurt, Haluk Turgut	Şiirlerde Sevgi Ülkemizin Güncel Sorunlarına Masonik Bakış ve Davranışlar	29.04.1994 27.05.1994
Kadıköy	Erol Civan	Masonlukta Rehberliğin Önemi	10.06.1994
	Şinasi Afacan Dursun Koçer	Nazım Hikmet Astroloji Ne Değildir? Nedir?	25.04.1994 09.05.1994
Geometri	Şeref Toprak	Üçüncü Derecenin Felsefesi	06.06.1994
	Necmettin Pamir İlhan Tüzün	Kalfalık Ne Yapmalıyız?	13.04.1994 13.04.1994
	Tanju Koray Tanju Koray	Paslı Çivi M. 'lik Terminoloji	27.04.1994 25.05.1994
Doğu	Yasef Özsarfatı Necdet Egeran Ahmet Akkan	Kalfa D. : Tablosu M. 'luk Üzerine Çırak Ritüelinin Ezoterik Açıklaması	08.06.1994 10.05.1994 21.06.1994
Ülküm	Orhan Çekiç Şinasi Afacan Abdurrahman Erginsoy	Çağır Lideri ATATÜRK Şair Nazım Hikmet İnisiyasyon Üzerine Sohbet	14.04.1994 27.04.1994 11.05.1994
ANKARA			
Uyanış	Metin Ersan K. : Nejat Türkoğlu	Türkiyede Masonluk Türkiyede Masonluk	04.03.1994 15.04.1994
Doğuş	Kemal Benli	Ma. 'lik Açından Hipokrates Yemini	22.03.1994
	Hüsnu Göksel	Ma. 'lik Sevgi ve Hoşgörü	14.06.1994
Yükseliş	Ertan Kahramanoğlu Okan Işın	Toplumsal Gelişme ve Masonluk Hür Masonluk Geleneği İçinde Toplumumuza Katılabilecek Nitelikte Olanlar Aramıza Nasıl Davet Edilmelidir	17.03.1994 31.03.1994

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Erdem Yormuk	Ölüm ve Ötesi	07.04.1994
	Necdetin Eş	Niçin Spekülatif Masonluk	21.04.1994
	Tekin Özerterem	İnsan İlişkilerinde Kardeşlik Kavramı	05.05.1994
İnanış	Feridun Özyurt	Tarih Perspektivinde Türkiye'nin Sosyolojik Durumu	28.02.1994
	Aydın Örgen	Laiklik	28.03.1994
	Cem Örgen, Sedat Işık, Yıldırım Doğan	Çevremiz ve M.: 'ik Görevlerimiz	11.04.1994
	Ömer Uçman	Aday Seçimi	09.05.1994
Bilgi	Bedri Yiğit	Kal.: D.: "nini Felsefesi	02.03.1994
	Ömer Kantaroğlu, Sinan Soluk	Landmarklar	06.04.1994
	Bülent Taylan	M.: 'luğun İlke ve Esasları	04.05.1994
	Tuğyan Dinç	M.: 'lukta İnanç ve Ahlak	18.05.1994
Barış	Necdet Açıanal	Mason Her Türü Doğmanın Karşısındadır	07.03.1994
	Tuncay Kesim	Teklif Müessesesinin Önemi	10.03.1994
	Ruhi Altınörs	2000 li Yıllarda İnsan Yaşamı	04.04.1994
	Zafer Hasçelik	Osmanlı ve Cumhuriyet Döneminde Eğitim	02.05.1994
	I. Nedim Koçver	Resim ve Müzik	16.05.1994
	Hakan Gürsu	Antik Mısır	20.06.1994
	Yavuz Tolun	Dinleme Kabiliyetinizi Nasıl Geliştirebilirsiniz	31.03.1994
Dikmen	Ahmet Aydoğdu	Agap İçkisi Şarap	21.04.1994
	Engin Türel	Türkler Nasıl Müslüman Oldular?	02.06.1994
Yıldız	Hamza Bozada	Sağlık Sorunlarımız ve Çevre Sağlığı	14.04.1994
	Selçuk Metiner	Muntazam Masonluğun Kuruluşu	12.05.1994
	Cem Özyurt	Anderson Yasaları ve İntizam	11.03.1994
Çankaya	Yılmaz Kadıoğlu	M.: Nasıl Olunur?	22.04.1994
	Orhan Bulay	M'luğa Uygun Aday Teklif ve Seçimi	19.04.1994
Arayış	Mehmet Tomak	Türkiyedeki Masonluğun Gelişimi	05.04.1994
	Balamber Gökşin	Dünyadaki Masonluğun Gelişimi	03.05.1994
	Hakan Tekinel	Atatürkçü Düşünce Sistemi İçinde Türk Hümanizmi ve Laiklik	30.03.1994
	Burhan Apaydın	Aydınlanma ve Uygarlıklar Çatışması	21.03.1994
Üçgül	Sabit Ağaoğlu	Taassup ve Masonluk	
	Yener Çeltikçi, Yağmur Şatana		
Çağ	Ergün Zoga		

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Tuncay Kesim	Masonluk Kökü Geçmişte Olan Gelecektir	04.04.1994
	Okan Işın	Hür Masonluk Geleneği İçinde Toplumumuza Katılabilecek Nitelikte Olanlar Aramıza Nasıl Davet Edilmelidir	31.03.1994
	Mete Törüner	Operatif Masonluğun Tarihsel Gelişimi ve Spekülatif Masonluğa Geçiş	30.05.1994
Gönül Mimarları	Hasan Kazanoğlu	M.:luğun Dünyaya Yayılışının Kısa Tarihçesi	03.05.1994
Eşitlik	Kamuran Gürakan Yusuf Dülger	M.:luk Ve Semboller Çağdaşlık Değerlerinin Yıkılması mıdır?	22.03.1994 10.05.1994
	Günay Küçük Talat Öncü	Toplumsal Davranışlar ve Ekonomi Bilgisayarlaşmış Toplumlarda Yabancılaşma	31.05.1994 14.06.1994
Ankara	Fahrettin Cankat, H. Sadri Gerçek, Kayhan Atabek Aykut Babila, Fikret Aytanır, Nazmi Musal	M.:luğun Yarını	06.05.1994
	T. İmiri	M.:luğun Bugünü	29.04.1994
	Yavuz Güven, Savaş Erkal	M.:luğun Dünü	15.04.1994
Yunus Emre İlike	Adnan Uysalel Bozkurt Güvenç Alp Demireller	Benim Yerim İnsanların Gönülüdür İnsan Nedir? AİDS	09.05.1994 25.03.1994 08.04.1994
	Bülent Saldamlı Tuncay Kesim	Batıl İtikatlar ve Taassup M.:luğun Yazılı Olmayan Kuralları	27.05.1994 10.06.1994
Atanur Çukurova	Şahin Yenişehirlioğlu Yıldırım Timuçin Tuğrul Aşuroğlu	Sevgi Ayna Masonik Tarihten bir Yaprak 1965 Olayları ve Türk Masonluğunun İkiye bölünmesi	02.05.1994 03.03.1994 07.04.1994
	Yıldırım Timuçin Ruhi Altınörs	İnsan Hakları ve Masonluk Anti Masonik Davranışlar II Çeşitli İddalar ve Yanıtlar	05.05.1994 01.03.1994
Erdem	Yavuz Hakman Esat Keskin Mehmet Başçavuşoğlu	II. Derecenin Felsefesi Dünyada Ünlü Masonlar M.:ların Dış Alemdeki Davranış Yükümlülükleri	29.03.1994 19.04.1994 07.06.1994
Doğan Güneş	Çokşen Zerenler Erdal Bargut, Ergin Üstünoğlu Orhan Mimarsinanoğlu	Toprak Su Ateş Hava	28.03.1994

LOCASI	KONUŐMAMI	KONU	TARİH
Tolerans	Sami	Dil Devrimi	09.03.1994
	Sabit AĒaoĒlu, Yener Çeltikçi	Aydınlanma ve Uygartık	
	YaĒmur Şatana	Çatışması	30.03.1994
	Mehmet Nadir Erhan	Yeni Kalite Düşüncesi	23.03.1994
	Hasan KazanoĒlu	Spekülatif MasonluĒun YayılıŐını	
		Kısa Tariħçesi	11.05.1994
	Metinay İnceoĒlu	Simgesel İletifim	22.06.1994
	UĒur CoŐkuner	1980-1914 Yılları Üzerine SöyleŐi	08.06.1994
Kutup Yıldızı	Sefa Akay	MasonluĒa Yapılan Saldırılar	
		ve 300 Yıllık Aydın Bir Zaman	
		Dilimi İçerisinde MasonluĒa	
		Genel Bakış	17.02.1994
	Metin ÜĒüray	Aydınlanma Düşüncesi	17.03.1994
	Yavuz Hakman	Masonik EĒitim. Gereklidir Çünkü	05.05.1994
Üçnur	Vecihi Kizir	Landmarklar	11.04.1994
	Vecihi Kizir	İnsan Sevgisinin Toplum	
		GeliŐmesindeki Fonksiyonu	11.04.1994
Başkent	Onur Arsal	Bethoven ve M.:ik Yönden	
		Dokuzuncu Senfoni	21.03.1994
	Gazanfer Can	M.:lukta Devamlılık ve Evrensellik	
		İlkesi	30.05.1994
	Erdem Evren	Mutluluk VaracaĒımız Bir	
		İstasyon DeĒil Bir biçimidir.	06.06.1994
Antalya	Haluk Sayman	M.:luĒun Yazılı Olmayan	
		Kuralları	17.03.1994
	Hayati Sevgen	M.: Tariħçesi	26.05.1994
	Necip Aziz Berksan	Mutluluk Aranılacak bir Şey	
		deĒildir	16.06.1994
Ekin	Ergun Gökten	I. D.:nin Bilgilerinin Tazelenmesi	08.04.1994
	Onur Arsal	Bethoven ve M.:ik Yönden	
		9. cu Senfoni	22.04.1994
	Ali Padir	BaĒnazlık ve Masonluk	13.05.1994
	Hasan Köni	ÇaĒdaŐ Toplumda Köktenci	
		Akımların Yeri ve Etkisi	27.05.1994
	Yücel Kanpolat	İnsanlıĒı Aydınlatanlar	
		3 İbni Sina	10.06.1994
Yörünge	Demir Bayka	Tolerans	08.03.1994
	Sahir Arıkan	Bilgisayar ve	
		Yaşamımızdaki Etkileri	12.04.1994
	Nuri Önal	M.:luĒun Harici Aleme Tanıtılması	
		için neler yapılmalıdır.	26.04.1994
	Hilmi Kansu, Oktay Öksüz	MesleĒimizde Yeni GeliŐmeler	10.05.1994
	Yüksel Karaburçak	Seçilmiş Kitaplardan Özümsene	14.06.1994
Pergel	Mazhar HiçŐaŐmaz	Hümanizma ve M.:luk	19.04.1994
	Tekin Özterem	İnsan İlişkilerinde K.:lik Kavramı	17.05.1994
Uyum Müjdat Karaca, Demokan Erol		Ulusal Uzlaşma Koalisyonlarımız	28.04.1994

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İZMİR			
İzmir	Kerim Ceryan	Kalemle Tanıtma	24.03.1994
	Ethem Sena Çınar	Doğum Yaşam ve Ölüm	02.06.1994
Promethee	Nelson Arditi	Susmak	01.06.1994
Gönül	Enis Şener	Sevgi bizi çoğaltır	12.05.1994
İrfan	Üzeyir Gönenc	4000 Yıllık Anadolu ve Kültür Mirasımız	21.04.1994
	Erol Güneri	M.:lukta Yardım	02.05.1994
	Yusuf Kökdamar	M.:lukta İntizam	30.05.1994
Ümit	Türkan Slem	M.: ve Ailesi	09.04.1994
Ephesus	Reha Tuksavul	Tefekkür Hücresinin Felsefesi	09.05.1994
Ege	Bülent Var	Masonlukta Görev- ve Sorumluluk	28.04.1994
	Aydın Üçok	İngiltere İzlenimlerim	14.04.1994
	Nur Olgun	Çağdaş Kadın ve Masonluk	04.06.1994
Işın	Gültekin Gündüz	Çırac Kardeşe Öneriler	11.04.1994
	Tevfik Uzundemir	Mason Olmak	25.04.1994
Başarı	Hüsnu Göksel	Ölüm	07.03.1994
	Akın Pär	Sosyal Adalet M.:lik Adalet İlahı Adalet	16.05.1994
	Fehmi Akçiçek	M.:lukta bağlı bulunan kurallar kişisel Hürriyeti Engellermi	13.06.1994
Bodrum	Yavuz Hakman	Masonik Eğitim Gereklidir. Çünkü?	09.07.1994
	Ruhi Altınörs	Teklif Müessesesi ve Önemi	13.08.1994
	Yüksel Kazmirci	Niçin Nasibimiz kadar alırız.	11.06.1994
Kordon	Nedim Çakır	Kral Süleyman Mabedinin Tarihi	24.02.1994
	Yusuf Kökdamar	Landmarklar	21.04.1994
	Yurdal Keskiner	Toplumsal Değişimler	05.05.1994
Başarı	Ergün Aybars	Cumhuriyet Tarihinde M.:luk	18.04.1994
Tan	Şeyda Çetin	Sevgi	29.03.1994
	Cengiz Özarı	I. Derece Ritüeli üzerine Düşünceler	26.04.1994
Ocak	Ersel Siyman	Bazı M.:lik Sembol ve Objelerin Sohbeti	17.03.1994
	Erdinç Özkinay	Bazı Hastalıklarda Erken Tanı ve Tedavi	31.03.1994
	Güngör Tuncay, İbrahim Yegül	Dostluk	28.04.1994
	Fevzi Gül		

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	TEKRİS TARİHİ	LOCASI	EB.. MAŞ.. İNTİKAL TARİHİ
Ahmet Atilla Özgüven	1929	01.11.1969	Hisar	03.03.1994
Boris Hristof	İstanbul 1933	02.05.1974	Ephesus	24.03.1992
Merih Kazırmırcı	İstanbul 1927	26.10.1977	Ephesus	31.05.1993
Ercüment Beyhan	Ankara 1923	10.06.1958	Doğuş	25.06.1992
Celalettin Aksoy	İzmit 1913	16.06.1967	Erenler	05.07.1993
Recai Ergüder	Üsküp 1907	28.02.1950	Ahenk	03.04.1994
Funda Yazıcı	İstanbul 1944	17.02.1993	Piramit	04.04.1994
Vedat Özbeyler	Afyon 1927	16.05.1974	Tan	27.03.1994
Doğan Elgin	İstanbul 1940	09.04.1981	Başak	02.04.1994
Naci Özbek	İstanbul 1949	22.02.1989	Çağ	08.04.1994
Orhan Özdal	Çarşamba 1924	26.05.1964	Doğuş	22.04.1994
Ahmet Turgut Uçak	İstanbul 1929	06.10.1992	Fazilet	29.03.1994
Burhanettin Kunt	İstanbul 1908	24.12.1957	Fazilet	04.04.1994
Osman Torfilli	İzmir 1918	26.05.1972	Libertas	01.11.1993
İlhan Kayın	Selanik 1921	20.01.1953	Nur	05.10.1993
Celal Olcay	İstanbul 1917	04.10.1954	İzmir	30.04.1994
Midat Benhayım	İstanbul 1937	24.06.1975	Hümanitas	19.05.1994
Feridun Sevil	İstanbul 1916	31.05.1962	Gönye	14.05.1994

HIÇ BİR ŞEY ÖLMEZ – HER ŞEY YAŞAR

**EB. MAŞ.'A İNTİKAL EDEN KARDEŞLERİMİZE EV.. 'IN U.. MI.. 'NDAN SONSUZ MAĞFİRET
VE KADERLİ AİLELERİNE VE BÜTÜN KARDEŞLERİMİZE SABIRLAR DİLERİZ.**

MİMAR SİNAN

Organ of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons of Turkey

CONTENTS

4. Message of The M.W. Grand Master.....Can ARPAÇ
7. Message of The M.W. Grand Master .....Can ARPAÇ
9. Erver Necdet Egeron, P.G.M. .... Ahmet AKKAN
13. Hayrullah Örs, P.G.M. ....Ahmet AKKAN
17. Black - White ..... Feruk ERENGÜL
23. What far did we come here ..... Roşid TEMEL
29. A bridge of thought ..... İsmail İŞMEN
31. Freemasonry and spirituality ..... Neşet SİRMAN
34. The wise Man of the divina light ..... M. Yılmaz SUNER
44. Bigotry ..... Mehmet ŞİŞMANGİL
49. Beauty and the Beautiful ..... Nijat YAMAN
53. Stress and how to get rid of it ..... Abdülkadir ERENGÜL
61. The Secret of Masonic Secrets .....Hayim ALMOĞ
64. What is the Place of the Concept of Happiness
In the Masonic Secrets .....Savaş AKMAN
69. Language, Eloquence and Silence .....Özgür ÖCAL
75. On the Origin of Freemasonry ..... Kaptan ÇERMAN
82. Masonic Belief ..... Barbaros BÜNERGİN
86. Freemasonry In Hungary ..... Falih ERKSAN
91. In Memoriam ..... F.E.
93. From Inside the News .....Suha UMUR
94. News from Lodges ..... Mimar ŞİNAN
103. Obituaries ..... Mimar SİNAN

Adress : 25, Nuruşiya Sokağı — Beyoğlu / İSTANBUL

YEAR : 1994

NO : 92

